

ala yekûtî

Hejmar: 33 Heziran 1994 Biha: 4.- DM

Sayı: 33 Haziran 1994

BAĞIMSIZ BİRLEŞİK DEMOKRATİK KÜRDİSTAN VE SOSYALİZM İÇİN

Kürdistan Halkı Sürgün ve Katliamlarla Yıldırılamaz!

İÇİNDEKİLER

- Güney Kürdistan'da Neler Oluyor? (Başyazı) 3-6
- Güney Kürdistan'daki İç Çatışmalar Derhal Son Bulmalıdır..... 7
- Kürdistan Devrimine Karşı Kim Hangi Zeminde Nasıl Savaşıyor. 8-10
- KUKM ve Emperyalizme Karşı Mücadelenin Önemi Üzerine..... 11-14
- Dr. Nezar Şiwan Yoldaş Katledildi..... 14-15
- 'Bırakujî' Üzerine..... 16
- Savaşın İçinde Ulusal-Devrimci İktidarın Kurumları Yaratılmalıdır!... 17-19
- Devletin "Yeni" Manevrası ve Legal Cephede Kürt Siyasal Pan..... 20-21
- Sosyalistlerin Birliğine Doğru Bir Adım..... 22
- DEP Süreci ve Yasal Partileşme Üzerine..... 23-24
- Feminizm ve Kürt Kadınının Kurtuluşu..... 25-27
- Newroz Gazetesi Avrupa Temsilciliği'nden Bize Ulaşan Bir Bildiriyi ve KAWA Avrupa Komitesi'nin Yanıtları..... 28
- Esqe Welat..... 29-30
- Röportaj..... 31
- Avrupa'dan Haberler..... 32
- Hozanvan U Mejunivise Kurdperwer Maye Nemir..... 33-35
- 69. Yılında Şeyh Sait Ayaklanması..... 36-35

V.I.S.D.P.
S. HAIDARI
GROSSENBERGENERSTR. 48
4971 HÜLLHORST
DEUTSCHLAND

Yazışma Adresi:

Postlagerkarte
Nr. 166 238 E.
50677 Köln

Banka Hesabı:
Stadsparkasse
Köln

Konto Nr.
942 231 79
BLZ:
370 501 98

Ederi:

Almanya	4.- DM
Fransa	14.- FF
Belçika	90.- BF
Hollanda	5.- HF
Danimarka	14.- DKRN
İsveç	14.- KRN
Avusturya	35.- ÖŞ
İsviçre	4.- SFR.

GÜNEY KÜRDİSTAN'DA NELER OLUYOR?

Nisan ve Mayıs aylarında, Kürdistan tarihinde sıkça görülen ve Kürdistan halkının kurtuluş mücadelesini içeren hançerleyen ve ihanet olarak algılanan "şêre bîrakuji" veya "Şêre Nawxo" (iç savaş) yeniden alevlendi. Yeniden diyoruz; çünkü iç savaş olarak ortaya çıkan ihanet Güneyde sıkça görülüyor. Güneyde kardeş kanı sıkça akıtılmıştır ve bundan hala dersler çıkarılmamış olmasını anlamakta zorluk çekiyoruz.

Nedir bu savaş, neler oluyor, kime hizmet ediyor? Kürtler hakkında sömürgecilerin söylediklerine haklılık kazandırmak isteniyor. Kürtlerin kendi kaderini tayin edebilecek, kaderlerine hükmedebilecek, devlet olarak yaşayabilecek, demokratik bir ortamı yaratıp yaşatabilecek hareket ve yetenekte olmadığı mı ispatlanmak isteniyor?

1991 Newroz ayaklanması ile Baas sömürgecilerine karşı kazanılmış zafer henüz garantilenmemiş ve kalıcılaştırılmamıştır. 1991 Güney Kürdistan'daki zaferi yenilgiye dönüştürebilecek en büyük tehlike, KDP-I ile YNK'nin çatışmasıdır ve bugün de olan budur.

KDP-I ile YNK, devrim üzerinde kumar oynayamazlar, Kürdistan halkı buna izin vermemeli ve vermeyecektir. Sadece Güney Kürdistan halkı değil, diğer parçalardaki Kürdistan halkı da buna izin vermeyecektir. Sadece Kürdistan halkı değil, Arap, Türk ve Fars halkı da buna izin vermemeli ve bu konuda sesini yükseltmelidir. Çünkü Kürdistan devrimi ve Güney Kürdistan'daki zafer aynı zamanda bölge halklarının bir kazanımı ve demokratik güçlerin bir kalesi ve devrimin üssüdür. Güney Kürdistan halkı bu çatışmalara karşı tavrını koymuştur, protesto etmiştir ve bu anlamıyla 1991 ayaklanması ile zafer kazanan halk kendi eserine sahip çıkma tavrını geliştiriyor. Varolan kitle ve meslek örgütleri barışı ve devrimi koruma komiteleri oluşturmuştur. Yürüyüşler ve protesto eylemleri yapmıştır, çatışan grupları teşhir etmiştir. KDP-I ve YNK ile ikili görüşmelerle ateşkese zorlanmıştır. Parti yönetimleri defalarca ateşkes çağrısı yapmalarına ve anlaşma yapmalarına rağmen, çatışmalar giderek yaygınlaşmıştır. Son gelinen noktada savaşa sömürgeci güçler doğrudan katılmışlardır. İran ve TC savaşa doğrudan müdahale etmişlerdir.

Bu noktaya nasıl gelindi?

Bu soruya cevap vermek için, gelişen olayların nedenlerini kavramak, süreci başından itibaren ele almak gerekiyor. Güney Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin iç çatışmalar yönünü ele almak gerekiyor. Özellikle Güney Kürdistan'da sömürgecilere karşı savaş, iç çatışmalarla "şêre bîrakuji" ile birlikte gelmiştir. Gerçi aynı şey Kürdistan'ın diğer parçaları için de geçerlidir, bu Kürdistan UKM en zayıf noktasıdır ve düşmanın da en çok yararlandığı nokta KUK güçlerinin bu zaafıdır. Bu zaaf çoğu zaman ihanetle sonuçlanmış ve KUKM içerden hançerlenmiş, yenilgiye uğ-

ratılmıştır. İç çatışmalardan en çok Güneyli güçler ders çıkartması gerekirken, aksine bir iç savaşa sürüklenir olmalarını anlamakta zorluk çekiyoruz. Çünkü iç savaşın en çok acı ve ızdırabını çeken de, cephesel birliğin en büyük yararını ve zaferini gören Güney Kürdistan halkı ve güçleridir. Üstelik bu gelişmeler son 30 yıllık tarihleri içinde ve mevcut önderlikleri ile yaşamışlardır. Yani sadece tarihten değil, kendi yaşamlarının tecrübelerinden de bu gerçeği görmeleri gerekiyor.

1960'larda Güney Kürdistan halkı, Irak sömürgecilerine karşı savaşlarda önemli zaferler kazanırken, 1966'da savaşı yürüten-yöneten KDP-I ikiye bölündü ve her iki kesim birbirine karşı bir iç savaşa tutuştu ve sömürgecilerin önemli başarılar elde etmesine imkan sundular.

Bu çatışmalar zaman zaman dinmesine rağmen 1978'e kadar sürdü. 1978 Şemdan bölgesinde, etkin olan KDP Geçici Önderlik, bölgeden geçmekte olan YNK güçlerine saldırdı ve yüzlerce siyasi ve askeri kadroyu katletti. Soran bölgesinde örgütlenmekte olan YNK ile Bahdınan bölgesinde örgütlü olan KDP-I aralarındaki çatışmaya bir nevi Bahdınan Soran çatışmasına dönüştürdüler. 1975 yenilgisinden sonra, İran'da "genahende" leşen Kürt kitleleri içinde örgütlenen KDP ile YNK, güçsüzleşmelerine rağmen, kendi içindeki çatışmaları sürdürdüler. Hatta KDP-I ile KDP-İ; 1980'de bir savaşa tutuştular. İran-İrak savaşı döneminde içerde genellikle Soran'da örgütlenmeye çalışan YNK, hem İran'da Komala ile birlikte İran'a karşı savaşırken, hem Irak Baas'ına karşı, hem de içerde Güney Kürdistan örgütlerine karşı savaştı. CUD ismi ile cepheleşen Güneyli örgütler YNK'yı dışladılar ve YNK'ye karşı savaşı tırmandırdılar. Ve aynı dönemde C. Talabani, Baas rejimi ile ayrı bir otonomi antlaşması için muzakerelere başladı. Baas'ın bu dönemde batılı emperyalistlerde aldığı destek sayesinde kendisini güçlü hissettiği için YNK'ye fazla taviz vermeksizin cahşlığı dayattı. "1966 cahş"lığı hatasına düşmek istemeyen C. Talabani CUD'a ateş-kes önerdi. CUD ile YNK arasındaki görüşme ve eylem birlikleri 1986'da "Kurdistanî Cephe" ile noktalandı. Güneyde iç savaşın sona ermesi ve cepheleşme, İran ile Irak arasındaki savaş ortamında yaşayan halka büyük bir umut verdi ve Kürdistanî güçler 1986'dan sonra Irak orduları karşısında önemli askeri ve siyasi zaferler kazandılar. Ülkenin iç kesimlerine kadar olan kırsal alanlar ve önemli bazı kasabalar Kürdistanî Cephenin eline geçti. Güney Irak'ta, İran karşısında önemli askeri üstünlük sağlayan Baas güçleri Kürdistan'da tutunamaz oldu ve büyük şehirlerle; Kerkük, Süleymaniye, Zaxo, Dohuk ve Hewler dışındaki şehir ve kasabalar Kürdistanî Cephenin denetimine geçti ve bu gerileme Saddam'ı ve güçlerini çığına çevirdi. Kırsal alan denetimini yitiren Baas, bütün köyleri yıkarak, hatta yüzbin nüfuzlu şehirleri; Hacıumran, Qaladiz gibi şehirler de dahil yerle bir ederek halk ordugahı denen kamplara topladı. Herşeye rağmen, Saddam Güney'de İran karşısındaki

başarısını Kürdistan'a gösteremiyordu ve kimyasal silahlar kullandı. Halepçe bilinen örnek, 'bilinmeyen' 350 yerleşim yerine kimyasal silah kullandı. Kürdistanî Cephe güçleri sınır bölgelerine çekilmek zorunda kaldılar. Fakat cephenin varlığı başlıbaşına siyasi bir kazanımdı ve halk bu kazanıma sahip çıkıyordu. Eskiden Cahş olan güçler, KDP veya YNK'li olmadan cephenin otoritesini kabul ediyordu. Kuveyt savaşı döneminde, Kürdistan'daki savaş gücünün önemli bir kesimi, K. Cephenin otoritesini kabul eden Cahş'lar oluşturdu ve ayaklanmada önemli roller oynadılar. Öyle ki eskiden sömürgeci rejimin bölgedeki dayanağı olan Cahş grupları ayaklanmadan sonra Kürdistanî Cephenin bölgesel dayanakları oldu ve devrimde de önemli bir etki ve karar gücüne sahip oldular. Ayaklanmadan bu yana geçen dört yıllık süre içinde, Kürdistanî Cephe yerini hükümete bıraktı. Cephe içindeki partilerin çoğu KDP-I veya YNK'ya katıldılar veya işbirliğine girdiler. Ayaklanma döneminde önemli ölçüde siyasi ve askeri kadrolarını kaybeden bu iki büyük parti, Cahşlar üzerinde etkili olmak yerine, onların etkisine girdi. Hatta devrime karşı suç işlemiş Cahşlar bile parti veya idari kademelerde yönetici duruma geldiler. Cahş liderleri aşiret, sosyal grupların temsilcileri olarak varlıklarını sürdürdüler ve kendi aralarındaki sorunları, çatışmaları partilere taşıdılar ve onlar adına parti nüfuzunu kullanarak güçlerini genişletmeyi, birbirleriyle çatışmayı sürdürdüler. İktidar mücadelesi içinde olan YNK ile KDP-I bu güçleri yanına çekmek için büyük tavizler verdiler Cahşların imtiyazlarına dokunmadılar, suçlarına gözyumudular, kendi adlarına çatışmasına göz yumdular. Güney halkı ta başından beri Cahşların devrim içindeki varlıklarından rahatsızdı ve halkı devrimden soğutan en büyük etken; ne ekonomik ambargo, ne yoksulluk, ne de siyasi istikrarsızlıktı. En büyük; etken Cahşların nüfuzlarını devrim içinde ve devrim adına sürdürüyor olmasıydı. Cahş'lardan biri KDP-I üyesi olunca rakibi de YNK'lı olurdu ve çatışmalar KDP-YNK adına sürdürülürdü. Dolayısı ile iki büyük Partinin tek başına iktidar olması, hakim olmak için demokratik temelde sürdürdükleri doğal ve haklı mücadele bu Cahş gruplarına silahlı bir çehre kazandırıyor ve partiler bu ortama çekiliyor. İktidar mücadelesi istenirse de silahlı zemine kaydırılıyor ve bu partilere gelen noktada öyle görünüyor ki kabul ettirilmişti. Yani önderlik eden, hakim olan iki partinin yönetici kadroları ve hükümet değil, bizzat bu Cahş gruplarıdır. Bunlar, iki partinin yönetimini kendi sözcülüğüne zorlamış, teslim almış ve bu iki parti de bunu kabul etmiş durumdadırlar. İki Partinin kadroları ve yönetimleri hem birbirini suçlarken, hem de sürekli ateş-kes çağrıları yapmaları, ama çağrılarının ve ateş-kes kararlarının hiç bir hükmünün olmaması bundandır. Çünkü fiili önderliği Cahş gruplarına kaptırmışlardır. Bu çok tehlikeli bir durum yaratmıştır. KAWA ta devrimin başından bu yana Cahşların bu durumuna değinmiş, tehlikeleri belirtmiş ve devrimin gerçek sahipleri; halk zemini işçi ve köylü zemini üzerine oturtulması gerektiğini her fırsatta belirtmiştir. Bu belki zaman alacak, halkın örgütlenmesi Cahş'ları iktidarsızlaştırması, yönetim kademelerine sahip olması, elbette aniden ve istendiği anda olmaz, ama önemli adımlar atılabilir.

Bugünkü çatışmalar, Güney devriminin bu zaafından ileri geliyor. Devrim işçi-köylü zeminine oturtulamadı. Bunun nedenleri ayrı bir yazı konusudur. Sosyalist güçlerin ayaklanma öncesi, ayaklanma sırasında ve ayaklanmadan

sonraki hatalarıyla çok yakından bağlantılıdır ve başka bir yazımızda buna değineceğiz. Güney'de, halkın iktidardan uzaklaştırılmasından sonra Güney egemen Kürt güçleri daha doğru bir deyimle savaş ağaları olan Cahş'lar iktidar mücadelesine girdiler. Bu Cahş grupları KDP-I ile YNK'yi de yanına alarak, bu iki güç arasında 1986'dan bu yana demokratik zeminde süren iktidar mücadelesini kendi istedikleri zemine çekerek iç savaşa başladılar ve bütün Güney Kürdistan zeminine yaydılar.

Bu iç savaş çok tehlikeli sonuçlar doğuracaktır. Tehlike, devrimde etkinliğini sürdüren Cahşlardan kaynaklanıyor. Bu savaş ağaları, her zaman kendilerine bir efendi aramışlardır. Saddam'a dayanarak savaş ağalığı yapan bu Cahş'lar topluluğu, her zaman güçlü olana kendilerini satmışlardır. Kasaba politikacı mantığı ile geleceği anlamaya çalışan Cahş'lar o yönde ilişki geliştirirler. Bir çoğu hem devrim içinde etkili iken, ulusal yurtsever maske takınırken, diğer taraftan Saddam'la ilişkilerini gizliden gizliye geliştiriyor ve içerde sabotaj ve panik yaratıyorlar. Bir kısmı İran, bir kısmı da TC ile siyasi ticari ilişki içindedirler. Bu Cahş'lar çok kolaylıkla kendilerini pazarladıkları için İran ve TC istihbaratları Güneyde bunlara dayanarak önemli tahribatlar yaratıyor, hatta politik güçleri yönlendirmeye çalışıyorlar.

T.C., İran, Suriye ve Irak'ın Güney Kürdistan Federe Devletini yok etmek için en önemli kozları satın aldıkları iş birliği yaptıkları bu Cahş'lar gürühdür. Bu iç savaşın çıkarılması da hiç kuşku yok ki sömürgeci devletlerin, G. Kürdistan Federe Devletini yıkmak için ortak düzenledikleri ve uygulamaya soktukları bir politikadır. Nitekim, Soran'daki çatışmalara İran bizzat müdahale ederek Cahş'lara destek vermiştir. TC, YNK'yi teslim almak için KDP'ye destek sunacağını belirtmiştir. TC'ne karşı mesafeli davranan ve Kuzey Kürdistan güçlerine sıcak bakan bir çok siyasi kadro, çatışma alanı dışında kimliği "meçhul kişiler" tarafından katledilmiştir. TC, uzun süredir PKK'nın kamplandır diye Güney

Güney Kürdistan'da yapılacak yığınla iş var. Herşeye sıfırdan başlanıyor. Zorluklar açıktır. Bu zorlukları aşabilecek, iç barışı sağlayabilecek, ekonomik kalkınmayı sağlayabilecek, Kürdistan sorununu kalıcı bir çözüme kavuşturabilecek iktidar halkın iktidarıdır. Cahş'ların, gericilerin etkinliklerini artıran değil, sıfırlayan bir yönetim Güney Kürdistan'da zorlukların altından kalkabilir, bağımsızlıkçı, kişilikli bir politika geliştirebilir. Bu da ancak sosyalist bir hareketin önderliği ile sağlanabilir. Güney Kürdistan'da sosyalist alternatifin zayıflığı devrimin diğer bir zaafıdır ve işbirlikçi güçlerin devrimi ve ayaklanmanın kazanımlarını pazarlaması da bundandır.

Kürdistan yerleşim birimlerine saldırıyor. İran sürekli köyleri top ateşine tutuyor, zaman zaman içlere kadar sızıyor, işgal ve sindirme hareketleri yürütüyor. Ambargoya, ekonomik sıkıntılara, Irak, TC ve İran saldırılarına karşı ayakta durmaya, örgütlenmeye ve gelişmeye çalışan Güney Kürdistan Federe yönetimi içerden çökertilmek için işbirlikçiler harekete geçirildi. Çünkü, KUKM hem Kuzey'de TC'ni, hem de Doğuda İran'ı zorlamakta, yıkıma doğru götürmektedir. Güney Kürdistan bu haliyle bile hem Kuzey Kürdistan'daki hem Doğu Kürdistan'daki UKM'sinin çok önemli bir cephe gerisidir ve Orta-Doğunun devrim üssü durumundadır. Sömürgeciler KUKM'u sınırlamak ve geriletmek için bu cephe gerisini yok etmek veya denetim altına almak istemektedirler. Ve G. Kürdistan Federe Devletinin bu günkü statüsünden bu nedenle rahatsızlık duymakta, varlıklarına yönelmiş bir tehdit olarak kabul etmekte ve boğmak istemektedirler. Uzun süredir kendi aralarında bunu görüşen İran, Suriye, Türkiye, Irak'ı da dahil ederek, KUKM karşı ortak bir politika ve karşı-devrimci koalisyon oluşturdular ve BM ile emperyalist devletleri de bu koalisyona dahil etmek için çaba gösterdiler. Emperyalistler, KUKM'a karşı sömürgecilere yeteri kadar siyasi-askeri-ekonomik destek sundular, ancak Saddam'la olan çelişkileri nedeniyle, Saddam'a karşı Güney Kürdistan Federe yönetiminin varlığından yana oldukları için, bu dört güçle çelişkiye düşmüş durumdadırlar. T.C. bu nedenle "Çekiş Gücün" varlığından rahatsızdır ve Güneye ilişkin politikasını isteğince uygulayamıyor. Doğrudan işgal bu nedenle, hem içerde, hem dışarda T.C. ye pahalıya, belki de sonuna mal olacağı için, Güney devrimini işgal ile değil, içerden boğmaya çalışmaktadırlar. Güney devrimi bünyesinde taşıdığı yığınca zaafı nedeniyle sömürgecilere içerde saldırı için yeterince imkan sunuyor. İç çelişkiler; toplumun sosyal, siyasal, dinsel bölünmüşlüğü, siyasi partiler arası geleneksel düşmanlıklar, Cahş'ların hala toplumda ekonomik siyasi ve askeri bir güç olmaları, ırkçı bir Türk azınlığının Güney'de TC'nin desteği ve önderliği ile örgütlenmesi, siyasi partilerin geleneksel gerici yapıları, halkın yeterince örgütlenmemiş olması sömürgecilerin devrimi içerden çökertmesi için yeterince zemin sunuyor. Diğer taraftan, Güney Kürdistan güçleri hiçbir zaman kendi güçlerine dayanarak yol almadıkları, bağımsızlıkçı bir politika geliştiremedikleri için şu veya bu sömürgeci güçle rahatlıkla ilişki geliştirme, varlıklarını sözde "düşmanlar arasındaki çelişkiye" dayandırarak sürdürme, bu çelişkilerden yararlanma adı altında kendisini yararlandırma durumuna düşmüşlerdir. KAWA onların bu zaafını sürekli eleştirmiş ve bu politikadan uzak durmuş, bu politikaya yat-

İki Partinin kadroları ve yönetimleri hem birbirini suçlarken, hem de sürekli ateş-kes çağrıları yapmaları, ama çağrılarının ve ateş-kes kararlarının hiç bir hükmünün olmaması bundandır. Çünkü fiili önderliği Cahş gruplarına kaptırmışlardır. Bu çok tehlikeli bir durum yaratmıştır. KAWA ta devrimin başından bu yana Cahş'ların bu durumuna değinmiş, tehlikeleri belirtmiş ve devrimin gerçek sahipleri; halk zemini işçi ve köylü zemini üzerine oturulması gerektiğini her fırsatta belirtmiştir. Bu belki zaman alacak, halkın örgütlenmesi Cahş'ları iktidarsızlaştırması, yönetim kademelerine sahip olması, elbette aniden ve istendiği anda olmaz, ama önemli adımlar atılabilirdi.

kın olan güçlerle de uzak durmasını bilmiş ve sürekli eleştirmiştir.

Öyle görünüyor ki, Körfez savaşından sonra derinleşen dört sömürgeci devlet arasındaki çelişki tali plana düşmüş, yerini KUKM'a karşı işbirliğine bırakmıştır. Sömürgeci güçler bu işbölümü çerçevesinde üstlerine düşeni gerçekleştirme çabasına girmişlerdir. Suriye sınırlarını kapatmıştır. T.C. sınırlara yığınak yapmış, zaman zaman Güney'e saldırılar düzenleyerek panik yaratma ve gücünü gösterme ve Kuzeydeki savaşın Güney'deki desteğini kesmeyi amaçlamakta, içerden de Milli Türkmen Partisi ve bazı Cahş güçleriyle örgütlenip, saldırılar yapmakta, özellikle KDP ile YNK'yi çatıştırarak içerden yönetimi çökertmek politikasını uygulamakta, zayıflamış Federe yönetim çökmesi bile Saddam rejimi ile anlaşmaya, TC'ye karşı da teslimiyetçi bir politikayı zorlamak istemektedir. TC'nin gerek doğrudan, havadan ve karadan saldırıları, gerekse içerdeki işbirlikçilerini sabotaj, katliam için kullandığı artık herkesce bilinen ve bel-

geli gerçeklerdir. İran, öteden beri KUKM'a karşı Saddam'la ve diğer sömürgecilerle işbirliği halindedir ve zaman zaman Güney'e saldırılar düzenlemektedir. İçerdeki işbirlikçilerini İslami Hareket etrafında örgütleyerek, Güney'de kendisine bağlı bir yönetim oluşturma çabasıdır. İran Güney Kürdistan'daki işbirlikçilerine büyük olanaklar sunmaktadır ve özellikle Yekiti'ye saldırılmaktadır. İslami Harekat iki defa

ayaklanmaya ve Federe Hükümeti tanımama, islami hükümet oluşturma çabasına girdi ve iç savaşı başlattı, her ikisinde de yenilgiye uğradı. Bugün de KDP-I ile Yekiti arasındaki gergin fırsattan yararlanarak yeniden saldırıya geçti. İran askeri birlikleri, İslami Harekat ile birlikte Kaladız sınır boylarını ve Halepçe'yi işgal etti. Bu saldırılarda KDP-I'ı yanına almaya özen gösterdi. KDP-I, İslami Hareketin saldırılarını, resmi açıklamalarında desteklemediklerini söylemiş olmasına rağmen, YNK'yi zayıflatmak için zımni destek verdiği iddiası da yabana atılamaz. Diğer yandan Irak Baas rejimi, içerde askeri hazırlıklar yapmakta, zaman zaman Kürdistan'a doğrudan saldırılar yapmakta ve kendine bağlı eski Cahş örgütünü kullanarak içerdeki savaşı kışkırtmakta ve "şêre Nawxo" yöntemi ile sonuç almak istemektedir. Saddam büyük ekonomik güçlülere rağmen, kendi memur ve subay maaşlarını ödeyemezken, Kürdistan'da kendisi ile işbirliği yapan ihanet çetelerine büyük imkanlar sunmakta, deşifre olan Cahş'ları, Kerkük'te kurulan Cahş birliklerinde görevlendirmektedir.

Sömürgecilerin içerden ve dışardan gerçekleştirdikleri bu saldırılarla, Güney Kürdistan'da federal yapıyı çö-

Diğer taraftan, Güney Kürdistan güçleri hiçbir zaman kendi güçlerine dayanarak yol almadıkları, bağımsızlıkçı bir politika geliştiremedikleri için şu veya bu sömürgeci güçle rahatlıkla ilişki geliştirme, varlıklarını sözde "düşmanlar arasındaki çelişkiye" dayandırarak sürdürme, bu çelişkilerden yararlanma adı altında kendisini yararlandırma durumuna düşmüşlerdir. KAWA onların bu zaafını sürekli eleştirmiş ve bu politikadan uzak durmuş, bu politikaya yatkın olan güçlerle de uzak durmasını bilmiş ve sürekli eleştirmiştir.

kertmeyi, bu mümkün olmazsa, Güney Kürdistan'ın Kuzey ve Doğu Kürdistan'daki Ulusal savaşta dayanışmasını ve desteğini kesmek, hatta bu parçalara karşı tavır alarak teslimiyetçi bir çizgiye zorlamak, zayıf ve güçsüz bir yapılanma ile Irak Baas rejimi ile anlaşmaya zorlamak ve giderek 1991 ayaklanmasının kazanımlarını sıfırlayarak, Kürdistan'ın bölgede oynayacağı devrimci rolü engellemek istemektedirler. Bu amaçlarına ulaşmaları için de Güney devriminin zaaflarından yararlanarak, Güney'deki politik güçlerin iktidar mücadelesini demokratik zeminin dışına çıkararak iç savaşı kışkırtmışlardır.

Kürdistan halkı bu konuda oldukça duyarlıdır ve Güneydeki iç savaşa gereken cevabı vermektedir. Kürdistan halkının düşmanlarının sevinçleri çok uzun sürmeyecektir. Sömürgecilerin, emperyalistlerin ablukası ve saldırıları, Güney Kürdistan'daki özgürlüğü ve demokratik yaşamı çok pahalı ve çekilmez bir yük haline getirmek içindir, ama herşeye rağmen Kürdistan halkı dört yıldır özgürlüğün ne olduğunu görmüş, tatmış ve bu uğurda her türlü sıkıntı ve acıyı omuzlamaya kararlıdır. Nitekim gerek Kuzey Batı Kürdistan, gerek Doğu-Kürdistan ve Güney-Batı Kürdistan halkı gerici iç savaşa karşı tavrını koymuş, politik örgütleri aracılığıyla tepkisini göstermiştir. Diğer yandan savaşın asıl acısını çeken Güney Kürdistan halkı komiteler kurarak, savaşa doğrudan müdahale ederek tavır geliştirmektedir.

Güney Kürdistan'da yapılacak yığınla iş var. Herşeye sifirden başlanıyor. Zorluklar açıktır. Bu zorlukları aşabilecek, iç barışı sağlayabilecek, ekonomik kalkınmayı sağlayabilecek, Kürdistan sorununu kalıcı bir çözüme kavuşturabilecek iktidar halkın iktidarındır. Cahş'ların, gericilerin etkinliklerini artıran değil, sıfırlayan bir yönetim Güney Kürdistan'da zorlukların altından kalkabilir, bağımsızlıkçı, kişilikli bir politika geliştirebilir. Bu da ancak sosyalist bir hareketin önderliği ile sağlanabilir. Güney Kürdistan'da sosyalist alternatifin zayıflığı devrimin diğer bir zaafıdır ve işbirlikçi güçlerin devrimi ve ayaklanmanın kazanımlarını pazarlaması da bundandır.

Güney Kürdistan'daki mevcut siyasi mevziden -fe-

deral devlet yapılanmasından- bir adım geri atmak mümkün değildir. Bu da kalıcı bir çözüm değil, Kürdistan sorununu kalıcı bir şekilde çözmez, olsa olsa geçici bir çözüm şekli olabilir. Irkçı Baas rejiminin, sömürgeci yönetim altında ve ya onunla iç içe federal bir yapıda yaşamak olanaksızdır. Sömürgecilerin karşı devrimci saldırıları da bu çözümü Kürdistan halkına ilelebet kabul ettiremez. Ancak ara bir aşama olarak, bütün yurtsever devrimci güçlerin, federe devlet mevzisini sömürgecilerin ortak saldırılarına karşı korumak bir zorunluluktur. Sömürgecilerin saldırıları ve buna karşı KUK güçlerinin savunma görevleri sadece askeri değil, aynı zamanda ekonomik, siyasi, idari, hukuki, kültürel vb. alanlardır da. Güney Kürdistan'ın bu konuda oldukça yeteneksiz olduğunu teslim etmeliyiz. Başta Anayasa olarak, hukuki kurumlar, bağımsız yargı organları, bağımsız idare, eğitim, merkezi ordu, merkezi hükümet, belediyeler ve diğer devrimci ulusal kurumların oluşturulması için girişilen çabalar çok cılız kalmaktadır. Ekonomik ablukaya karşı bağımsız ekonomik yapılanma için şartlar son derece elverişli iken, bu alanda ciddi bir girişim yoktur. Bütün bu alanda yetersiz kalmamanın tek bir gerekçesi vardır, o da; mevcut Güney önderliğinin sömürgeci karşılarında terkek ve teslimiyetçi bir tavır koymaları ve onların saldırıları karşısında geri adım atmalarıdır. Bu sorunları çözmek için sömürgecilere karşı ve emperyalistlere karşı bağımsızlıkçı bir politika geliştirebilecek sosyalist bir önderliğin zorunlu olduğu açıktır.

Güney Kürdistan'da, 30 yıllık silahlı savaşın sonucu olarak toplum bütünüyle üretimden koparılmış, sömürgeci Baas rejimi bütün köyleri yıkmış ve toplumu ordugahlarda toplayarak, üretemeyen bir duruma sokmuş ve yaşamının tek yolunu dayatmıştı. Bunun sonucu yarım milyon insan Cahş maaşı (TC de korucu) ile geçinir olmuştu. Toplum tümüyle atomize edilerek, üretimden uzak, militaristleştirilmişti. Bu durumda savaş ağaları olan müsteşar denen korucubaşlarının ekonomik, siyasi, askeri gücü tayin edici duruma gelmişti. Devrimden sonra bu müsteşarların büyük kesimi ulusal maske takınırken, bir kısmı da TC, İran, Irak ve Suriye ile ilişkilerini geliştirdiler ve bugün iç savaşı başlatan, YNK ile PDK-İne kabul ettiren bu güçlerdir. Bu cahş'lar aynı zamanda sömürgeci devlete karşı mücadele eden Kürdistan devrimci güçlerine karşı da, Güneyli politik güçleri kışkırtmakta ve zaman zaman çatışmalar yaratmaktadırlar.

Güney Kürdistan'da, geline bu noktada, Kürdistan halkı; iç savaşın derhal sona erdirilmesini, işbirlikçi Cahş'ların etkinliklerinin sınırlandırılmasını, "Şêre Nawxo"nun müsebiplerinin cezalandırılmasını beklemekte, siyasi güçler arasındaki iktidar mücadelesinin demokratik bir zeminde sürdürülmesini, sömürgeci ve emperyalist devletlere karşı kişilikli ve bağımsızlıkçı bir politikanın yürütülmesini beklemektedir. Kürdistan halkının bu konudaki çabasında ve sömürgecilere karşı verdiği ulusal devrimci mücadelesinde, Türk, Arap ve Fars halklarının desteğine de ihtiyaç duymaktadır.

Kürdistan devrimi her türlü iç ve dış engellemelere rağmen, sömürgecilerin saldırılarına ve içerde ihanete varan hata ve zaafıya karşı mücadele ederek gelişiyor. Her şeye rağmen, gelişen devrimimizdir, gerileyen karşı devrimdir. Kazanan, yol alan Kürdistan halkıdır, kaybeden emperyalistler, sömürgeci, işbirlikçilerdir.

Haziran 1994

GÜNEY KÜRDİSTAN'DAKİ İÇ ÇATIŞMALAR

DERHAL SON BULMALIDIR

Uzun yılların savaşımıyla, yüzbinlerce şehidin canı ve kanı pahasına elde edilen kazançlar, bugün Güney Kürdistan'daki siyasi güçler arasında patlak veren savaştan dolayı büyük bir tehlikeyle karşı karşıya bulunmaktadır. Güney Kürdistan Federe Devleti'nin varlığıyla, özgür Kürdistan parçasının geleceğiyle oynamaktadır.

Bizi çevreleyen düşman devletlerinin, Kürdistan Federe Devleti'ni yıkmak için birçok yeni tezgahlar kurdukları bir ortamda bu çatışmalar ortaya çıkıyor. Körfez Savaşı'ndan sonra kurulan dengelere yeni bir biçim vermek isteyen düşman devletler, Özgür Kürdistan'ı yıkmayı sürekli gündemde tutuyorlar. Kürdistan'da mevcut politik ortamı destabilize etmek için ellerinden gelen her yola başvurumaktadırlar. Bunun en iyi, en etkili yolu ise iç çatışmalar yaratmaktır.

Açıktır ki içte yaşanan çatışmalar düşman devletlerin doğrudan müdahalelerine açık kapı bırakmaktadır. Bu, özgürlüğün zayıflaması, Güney'in daha çok bağımlı hale gelmesi ve bunu takiben, şartlar düşmanlar için elverdikçe elde edilen kazançların ortadan kaldırılması demektir. Böylesine tehlikeli bir ortama zemin hazırlayan çatışmalar eğer derhal son bulmazsa sonun başlangıcı olacaktır. Savaşa son verme hemen ve kayıtsız-şartsız olmalıdır. Bütün bir Kürt ulusunun ve dünya kamuoyunun gözleri önünde Güneyli siyasi partiler -KDP ve YNK- acısı büyük tecrübelerle rağmen, birbirlerini sindirmeye ve bastırmaya yeltenemezler. Bu mümkün de değildir zaten. Eğer sözkonusu partiler, birbirleri üzerinde siyasi ve askeri hakimiyet sağlamaya yeltenirlerse bu, Güney Kürdistan ve bütün bir Kürt ulusu için felaket olacaktır.

Hangi nedenden dolayı çatışmaların çıktığına

bakılmaksızın, kimin haklı kimin haksız olduğu muhakemesine girişmeksizin çatışmalara öncelikle son verilmelidir. Kuşkusuz, çatışmaların sebepleri elbette değerlendirilmelidir. Ancak, şimdi hemen çatışmalar derhal durdurulmalıdır. Bunu, KDP'den ve YNK'den istiyoruz.

Kürdistanı diğer politik güçler, tarafsızlıklarını bozup çatışmalarda taraf olamazlar. Böylesi olası bir icraat, olayı körüklemekten başka bir işe yaramayacaktır. Taraf tutularak arabuluculuk yapılmaz. O halde, bütün Kürdistanı güçler ağırlıklarını koyarak, düşmanların fiili müdahalelerine fırsat vermeden, yeniden barış ortamına dönülmesine çalışmalıdırlar. Örgütümüz de içinde yer aldığı doğrultudaki girişimleri destekliyoruz.

KAWA örgütü, hiçbir zaman diğer ulusalcı güçlerin çatışmalarında tarafsızlığını bozmamıştır. Kürdistanı siyasi güçler arasında çağdaş ilişkilerin kurulması ve şiddetin yasaklanmasının bayraktarı olan örgütümüz, bu çatışmalarda da sözkonusu doğru tutumunu sürdürmeye çalışacaktır.

- Karşıtlık ve Düşmanlıklar Son Bulsun!
- Ulusalcı Güçler Arasında Kan Dökmeler Bir Daha Tekrarlanmamalıdır!
- Yaşasın Ulusal Güçlerin Birliği ve Beraberliği!

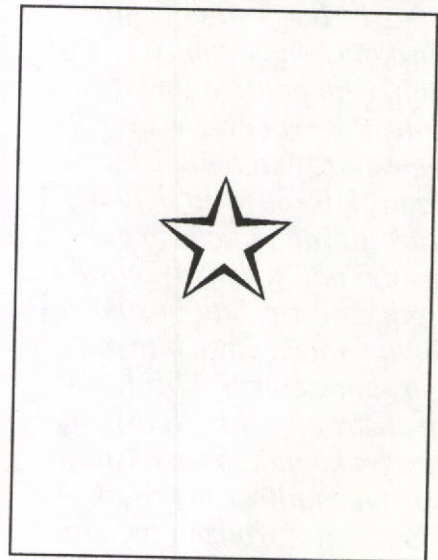
KAWA
Merkez Komitesi

23.05.1994

Tefik GÜLAÇTI

*Yoldaşlarımızın
anısı ve mücadelesi
Kürdistan Ulusal
Kurtuluş ve
Sosyalizm davası
mücadelesinde
yaşatılacaktır.*

Mahsun ASLAN

KÜRDİSTAN DEVRİMİNE KARŞI KİM HANGİ ZEMİNDE NASIL SAVAŞIYOR

Bedri MEDLER

Fakat Kürt reformist güçleri yanlış ata oynuyorlar. Kürt radikalizmine ateş püskürüyorlar. Kürt sorununun terörize edildiğini keşfediyorlar. Bu nedenle politika yapamadıklarından dem vuruyorlar. Bunun sancısını çekiyorlar. Dost bildikleri dünya egemen güçlerine sorunu anlatamadıklarından şikayet ediyorlar. Kürt radikalizminden şiddetten vazgeçmesini öneriyorlar. Dost bildikleri Batılı emperyalistlere ve yerel sömürgeci güçlere güvenmelerini öneriyorlar. Sorunu "yeni dünya düzeni" çerçevesinde çözeceklerine inanimalarını tavsiye ediyorlar. Kürt reformizmi bu yaklaşımla egemen güçlerin politikasının figüranlığını üstleniyorlar. Sonuçta niyet ne olursa olsun Kürdistan bağımsızlık mücadelesi karşısında yer alıyorlar. Reformist güçlerin bu konuları anlaşılır bir şeydir. Tehlike burdan kaynaklanmıyor. Asıl tehlike bu politikanın bazı radikal Kürt çevrelerini etkilemesidir. Asıl tehlike buradadır. Dikkat edilirse tüm Kürt ulusalcı güçlerin gündemini barışçıl siyasi çözüm işgal etmiştir. Salt başına yayınları incelenirse bile bu görülmektedir. Bu bir tuzaktır. Kürt ulusal kurtuluş güçleri bu konuda bir ayrışmayı yaşamaktadır. Kürt radikalizmi ile reformizmi bu alanda hesaplaşmak zorundadır.

Her toplumsal sorunda olduğu gibi Kürdistan sorununda da nihai çözüm siyasaldır. İster sınıf, ister ulusal mücadelelerde sonuç olarak sorun siyasal temelde çözülsün de sorunun çözümünü olgunlaştıran diğer öğelerin önemini yadsımaz. Hatta çoğu zaman diğer öğeler, uzun bir zaman sürecine damgasını vururlar. Bu isteme bağlı bir olgu değildir. Çatışan güçlerin güç dengelerine ve çıkarlarına cevap verip-vermemesine bağlı bir sorundur.

Var olan sorunun çözümü salt başına tek bir tarafın istemine de bağlı değildir. Diğer tarafın da sorunun çözümünde yaklaşımı sözkonusudur. Sorunun çözümü tarafların aynı noktaya gelmesiyle mümkündür. Ama bunun önceli var. İlk etapta taraflar, sorun hakkında yaklaşımlarını programlaştırır. Eğer ortaya çıkan karşılıklı programlar farklı dilden konuşuyorlarsa sorunun çözümü barışçıl siyasal çözüm alanından çıkarak, savaş alanına havale edilir. Bu Avusturyalı general C.'in "savaş politikanın başka araçlarla sürdürülmesidir" öngörüsünün (ki bu öngörü bir toplumsal yasanın net) ifadesidir.

Ortadoğu'da uluslararasılaşmış Kürdistan sorununun çözümüne sorunla ilgili tüm taraflar kendi çıkarları gereği yaklaşımda bulunmaktadır. Fakat mevcut yaklaşımlar birbirini yadsıyan yaklaşımlardır. Elbette bir sorun varsa sorunun çözüm veya çözümleri olacaktır. Sorunun çözüm biçimi veya biçimleri, sorunda taraf olan güçlerin soruna yaklaşımları, uygulamaları ve güçlerine uygun olarak kendilerini dayatacaklardır. Bunda bir anormallik yok. Ama kendine yurtsever, sosyalist diyen bir güç sorunu karşısında dünya egemen güçleri ve yerel sömürgecilerle aynı zeminde soruna yaklaşıyorlarsa bunda bir terslik vardır demektir. Zaten açığa kavuşturulması gereken mesele de budur.

Sorunu kendi lehine uygun olarak çözmeye çalışan taraflardan T.C'nin programı açık ve nettir. T.C'nin kendi programını uygulamada da zorlukları dışında bir tikanlıkları yoktur. Ama aynı şeyi Kürt ulusal güçleri için söylemek mümkün değildir. Herşeyden önce Kürtler, ulusu temsil edecek ulusal otoritelerini ortaya çıkarmış değiller. Sorun bu olunca farklı programlar, farklı uygulamalar karşımıza çıkmaktadır. Her program sahibi Kürt ulusal gücü kendi programına uygun bir pratik

sergilemektedir. Bu da Kürdistan ulusal kurtuluş hareketini zayıflatmaktadır.

T.C'nin politikası açık ve nettir. Bu politika kendini; Kürtleri red ve inkar temelinde formüle etmiş, uygulamada "ya bitecekler, ya bitecekler" çözüm olarak ta "önce ez, sonra üstünü betonla" şeklinde ifade edilmektedir. T.C. politikasında kararlık bir nokta yok. Herşey berrak olarak ifade edilmektedir. T.C'nin politikası bu kadar açık ve net olmasına rağmen bazı reformist Kürt güçleri T.C hakkında pembe hayaller kurarak, pembe hayallerini programlaştırarak ve buna uygun bir pratik sergileyerek bir taraftan kitlelerin geri bilinç yönleriyle oynarken, diğer yandanda uluslararası egemen güçlerin ve yerel sömürgecilerin çıkarlarına uygun bir çabanın itici gücü olmaktadır.

Bilininir, uluslararası egemen güçler, Kürdistan sorununda statükocudurlar. Ortadoğu'da sınırların değişmesini istememektedirler. Kürdistan sorununu insan hakları derekesine indirgeyerek, bu sorunu da Kürdistan'ı sömürgeleştiren sömürgeci ülke rejimlerine havale etmişlerdir. Siyasi, ekonomik, askeri vs. destekler sunulmakta, Kürt radikalizminin ezilmesi desteklenmekte, ama bu işin bir an önce bitirilmesi istenmektedir. İstikrarın sağlanmasını, sağlanan istikrarın devamı için de bazı reformların da yapılmasını önermektedirler. Dünya egemen güçlerinin Kürdistan sorunu karşısındaki politikası budur. Bu politikanın esas aktörlerinin yanısıra bir de figüranları vardır. Bunlar da Kürt reformist güçleridir.

T.C. Batılı egemen güçlerin siyasi, ekonomik, askeri vs. desteklerini alarak bir milyona yaklaşan insan gücüyle, çağın modern silahlarıyla donanmış bir savaş mekanizmasıyla Kürdistan ulusal kurtuluş güçlerini askeri olarak teslim almaya, yok etmeye çalıştığı bir ortamda Kürt ulusal kurtuluş güçleri hayallere dayalı bir tutum sergileyemezler. Politikalarının esasını barışçıl siyasi çözüme dayandıramazlar. Düşman hakkında pembe hayaller besleyerek, düşmanın Kürt ulusal kurtuluş güçlerini yok etmesine seyirci kalamazlar. Onlardan umut ve medet bekleyemezler. Aksine onların anladığı dilde bir teori-pratiğin itici gücü olmalıydılar. Herşeyiyle bu konuda yoğunlaşmalıydılar. Tüm imkanlarını merkezileştirmelidiler. Tek merkezden düşmana karşı bir seferberlik baş-

latmalıdırlar. Düşmanın zoruna karşı Kürtlerin zorunu çıkararak düşmanı teslim almanın yollarını bulmalıdırlar. Bu değil de düşmandan medet ve umut bekleterek sorunu barışçıl siyasal yolla çözümlenmesini beklemek, yarın hiç kimsenin hesabını veremeyeceği çok korkunç gelişmelerin suç ortaklığına düşüleceği bilinmelidir. Kürt ulusal güçleri bu noktada hesaplarını iyi yapmak zorundadırlar.

Bu noktada Kürt reformist güçleri çok kötü bir sınav vermektedirler. Ortaya çıkışlarından bugüne Kürt halkının güvenini değil, dünyadaki egemen güçlere güvenmeyi esas almışlardır. Onlara yalvar-yakar politikasının mimarı olmuşlardır. Nabız atışlarını bile bir dönemler Moskova'ya bugün de bilmem hangi Batılı başkentteki siyasal atmosfere göre ayarlamışlardır. Kürdistan'daki gelişmeler, Kürdistan halkının istemleri onları pek ilgilendirmemektedir. Fakat yaptıkları bir şey vardır. Tüm çabaları Kürdistan halkının düzen dışına çıkma çabalarını düzenle birleştirmede yoğunlaşmıştır. Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini geri çekmenin uğraşını vermektedirler. Fakat tüm çabaları buna yetmemektedir. Bu da onları bir sıkıntıya uğratmaktadır. Sıkıntıları salt bununla bitmiyor. Yamanmak istedikleri sömürgeci güçler de bunlara pek itibar etmemektedir. Zaten esas sıkıntıları burada gelmektedir. Bu güçler, bu konularıyla Kürt halkının karşısında duran güçler konumuna düşmektedirler.

Kürtler, bu dönem politikalarının merkezine savaşı koymak zorundadırlar. Bu konuda yoğunlaşma hayati bir sorundur. Bu, elbette diplomatik kanalları tıkıyalım anlamına gelmemektedir. Uluslararası diplomasi alanına Kürtler, bugün her zamandan bir kat daha ağırlık vermelidirler. Fakat politikalarının merkezine diplomasiyi asla koymamalıdırlar. Politikalarının merkezine savaşı koymadan ve buna uygun bir pratik geliştirmeden diplomatik alanda bir yol alınmayacağı bilinmelidir. Savaş alanında kendini ifade etmeyen bir gücün uluslararası arenada diplomasi yapmasının şansı yoktur. Bunu kavramak gerekir. Eğer bugün Kürtler, uluslararası arenada biraz diplomasi yapabiliyorlarsa, bu alanda ciddiye alınıyorlarsa hiç şüphesiz çıkardıkları savaş sonucudur. İşin gerçeği budur. Bu anlamıyla Kürtler, uluslararası arenada yakaladıkları diplomatik kanalları tıkmamak istemiyorlarsa savaşa büyük önem vermek zorundadırlar. Savaşı boyutlandırmalı, yaygınlaştırmalıdırlar. Savaş alanında ciddiye alınması gereken bir güç olmayı elden bırakmamalıdırlar. Bu, uluslararası alanda, diplomatik alanda daha fazla ciddiye alınmanın teminatı olacaktır. Bundan kuşku duyulmamalıdır.

Fakat Kürt reformist güçleri yanlış ata oynuyorlar. Kürt radikalizmine ateş

püskürüyorlar. Kürt sorununun terörize edildiğini keşfediyorlar. Bu nedenle politika yapamadıklarından dem vuruyorlar. Bunun sancısını çekiyorlar. Dost bildikleri dünya egemen güçlerine sorunu anlatamadıklarından şikayet ediyorlar. Kürt radikalizminden şiddetten vazgeçmesini öneriyorlar. Dost bildikleri Batılı emperyalistlere ve yerel sömürgeci güçlere güvenmelerini öneriyorlar. Sorunu "yeni dünya düzeni" çerçevesinde çözeceklerine inanmalarını tavsiye ediyorlar. Kürt reformizmi bu yaklaşımıyla egemen güçlerin politikasının figüranlığını üstleniyorlar. Sonuçta niyet ne olursa olsun Kürdistan bağımsızlık mücadelesi karşısında yer alıyorlar. Reformist güçlerin bu konuları anlaşılır bir şeydir. Tehlike burdan kaynaklanmıyor. Asıl tehlike bu politikanın bazı radikal Kürt çevrelerini etkilemesidir. Asıl tehlike buradadır. Dikkat edilirse tüm Kürt ulusal güçlerin gündemini barışçıl siyasi çözüm işgal etmiştir. Salt başına yayınları incelenirse bile bu görülmektedir. Bu bir tuzaktır. Kürt ulusal kurtuluş güçleri bu konuda bir ayrışmayı yaşamaktadır. Kürt radikalizmi ile reformizmi bu alanda hepsaplaşmak zorundadır.

Programatik alanda Kürt radikalizmi, Kürt reformizminden net olarak ayrılığını koymuştur. Kürdistan devrimi sürecini bağımsız, birleşik, demokratik Kürdistan olarak şiarlaştırmıştır. Buna ulaşmanın yol ve yöntemini net olarak uzun süreli silahlı savaşım olarak belirlemiştir. Kürt radikalizmi stratejik politikasını bu netliğe kavuşturmuştur. Sorun burda değil. Sorun günlük mücadelede, taktik belirlemede bir netliğe kavuşulmasıdır. Geçtiğimiz süreci değerlendirme ve uygulanması gereken taktikleri net olarak açığa kavuşturmadır. Kürt radikalizmi bu konuda da reformizmle net bir teorik-pratik ayrışma havasını yaşıyor. Yaşamak zorundadır. Kürt reformizmi sorunun çözümünü sömürgeci güçlerin yapacağı birkaç reforma bağlamakta, barışçıl siyasi çözüme yatmakta ve ona göre taktik belirlemektedir. Daha doğrusu bir taktiksizliği yaşıyor. T.C'nin demokratlaşmasının beklentisine kendini kaptırmıştır. Kürt radikalizmi ise, reformlara evet, ama sorunun çözümü demek olmadığını, sorunun gerçek çözümüne gitmek için Kürtlerin savaş alanında kendilerini ciddiye alabilecek bir konuma gelmelerinin çabasını vermek gerektiğini ve bunun taktiklerini belirlemede yoğunlaşıyor. Elbette burada savaş güçlerine uygun olarak düşmanın geri çekildiği, uzlaşmak istediği ve bu temelde alınması gereken mevzileri almaktan da çekinmeyecekler. Bunca gelişmelerden sonra Kürt önderliği, artık olgunlaşmıştır. Bu konuda yeterli deney ve birikime sahiptir.

Bugünün Kürt önderliği 1920'lerin Berzenci'nin tavrını takinamaz. Ya hep,

ya hiç diyemez. Toplumsal olaylarda, siyasette ya hep, ya hiç tavrına girilemez. Beyaz ve siyah renklerin yanısıra birçok başka renk tonunda olduğu gibi ya hep, ya hiç uçları arasında da birçok ara duraklar vardır. Politikada yer ve zamanında ara duraklarda durmayı bilmeyenlerin sonu daima hüsrana olmuştur. Bu nedenle politikada esneklik zafere giden yolda emin olmada garantördür. Bu bağlamda sorunu ele aldığımızda bugünün Kürt önderliği 1920'ler Berzenci'nin çok ilerisinde olduğunu teslim etmek gerekir. Berzenci'nin bağımsızlıkçı olduğu bilinir. Bu Berzenci'nin olumluluğudur. Ama salt bu olumluluk başarı için yeterli şart olamaz. Bu olumluluğun yanısıra başka olumluluklar da gerekir. Burada kavranılması gereken olgu dünya güçler dengesinde gücün oranında durman gerektiği yerde durmasını bilmek, toparlanıp yarına hazırlanmaktadır. Sonuçta varman gereken hedef, bugünün değil, geleceğin sorunudur. Geleceğin sorununu bugün alma pahasına bugünkü mevziden vazgeçmek doğru bir politika olmasa gerek. Bu meselede kumar oynanamaz. İntihar edilemez. Bu; Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olma mantığıdır. Eriştiği seviye itibarıyla bugünün Kürt önderliği bu çocukluğu yaşayamaz. Geçirdiği bunca badireden sonra, artık Kürt önderliği sonuca emin adımlarla yürümek zorundadır.

Herşeyden önce Kürt önderliği gücünü net olarak bilmek zorundadır. Bunun yanısıra dünya güçler dengesini iyi hesaplamak gerekmektedir. Dünya yuvarlak masasında kendine yer arayan Kürtler, bu konuda çok dikkatli davranmak zorundadırlar. Herkesi düşman gören bir tavır sergilemek gerekmiyor. Bazen düşman olarak gördüğümüz bir güce karşı bile cepheden tavır almak gerekemeyebilir. Bu, istenen bir şey olmasından değil, buna zorunlu olmadandır. Bu zorunluluk kavranılırsa, buna yaklaşım, iradi müdahale açığa kavuşmuş olur. Devrimin selameti bunu öngörüyorsa buna uymak gerekir. Bu Kürt cephesinde olup-bitenlerin boyutudur. Bir de Türk sol güçleri cephesinde olup bitenlerin boyutu vardır. Devrimimiz açısından bunun da önemi büyüktür.

* * *

Ezen ulus solu, Kürdistan sorunu karşısında sefilleri oynuyor. Oynadığı rolle sömürgeci güçlerin değirmenine su taşıyor. Her ne kadar söylemleri "Marksizm-Leninizm", "enternasyonalizm" ve "iki halkın kardeşliği" gibi kavramlarla söylene de bu ancak görüntüyü kurtarmanın can simitleri oluyor. Söylemlerinin içeriğine bakıldığında kendi egemen güçlerinden çok geri bir yerde oldukları görülüyor.

Kürdistan'ı sömürgeleştiren ülkelerin sol güçlerinin söylemleri aynıdır. Bicişimsel bazı değişiklikler olsa da öz olarak

aynıdır. Cümle cemaat "misak-ı milli"dirler. Sorunu bir iç sorun olarak ele almakta, buna uygun çözüm önerisinde bulunmaktadırlar. Sorunu geleceğin sorunu olarak ele alırlar. Kazara ülkelerine sosyalizm gelirse (!) Kürtlere de haklarını verceklermiş (!) Sorunun çözümünü bugün imkansız, sosyalizmden de gereksiz saplantısına girmişler, Kürdistan halkı, bu konuda çok bilmiş, ama hiçbir zaman ezen ulus milliyetçiliğinin eskisinden kurtulamamış egemen ulus sol güçlerinin sürece uygun düşmeyen söylemlerine kulak asmamalıdır. Söylem, jilet gibi keskin olsa bile, eğer döneme uygun düşmüyorsa bu söylemin kıymeti harbiyesi yoktur. Bu havanda su dövmeye benzer. Bu nedenle Kürtlerin akıl hocalarına ihtiyacı yoktur. Kürtler, herkesten çok kendi istemlerini biliyorlar. İfade ediyorlar, iradi olarak müdahale ediyorlar, iyi yoldadırlar.

Ezen ulus sol güçleri, sorunu niye böyle ele alırlar meselesi, sebepsiz değildir. Maddi koşulları vardır. Bu maddi koşullar, bu güçlerin henüz resmi ideolojiyle bağlarını kesinlikle koparmamalarıdır. Dikkat edilirse dünyada hiçbir ideoloji hem faşistler hem de "sosyalistler" tarafından ortaklaşa savunulmamıştır. Ama Irak ve Suriye'de Baascılık, Türkiye'de kemalizm hem faşistler, hem de "sosyalistler" tarafından savunulmaktadır. Bu sorunun başı başına değerlendirilmesi gereken bir sorundur. Bu durum büyük tehlike arz etmektedir. Kürdistan halkının soykırımını öngören Baascılık ve kemalizm "sosyalizm" adına ezen ulus sol güçleri tarafından savunulduğu gibi, Kürt halkına da savunulması öngörülmektedir. Bu iğrençlik, hem de enternasyonalizm, iki halkın kardeşliği adına yapılmaktadır. Bu eşyanın tabiatına aykırıdır. Kürt halkı bu blöfü görmüştür. Geçirdiği bunca deney ve tecrübeden sonra bu tuzağa düşmemektedir. O artık kararını vermiştir. Emin adımlarla bağımsız, birleşik, demokratik Kürdistan hedefine ilerlemektedir. Sömürgeci güçlerle her türlü bağı koparan halkımız, ezen ulus sol güçlerini de yol kenarına bırakmıştır. Zaten kıyamette burada kopuyor. Ezen ulus sol güçleri, kendi efendilerine daha fazla hizmet edememenin canlarıyla Kürt halkına kalayı basıyorlar. Kürt halkı ve onun politik önderliği, artık milliyetçi mi olmaz, emperyalizmin maşası mı olmaz, "ortak düşman"a karşı güçleri bölünmüştür, olur da olur. Burada dikkat edilmesi gereken çok önemli bir olgu daha var. O da ezen ulus sol güçleri içinde yer alan Kürdistanlı devşirmelerin kraldan çok kralcı kesilmeleridir. Kürdistanlı siyasal güçlerine en çok saldıranlar hiç şüphesiz bunlardır. Kürdistan ulusal kurtuluş güçlerine saldırganlık salt sağ cenahla sınırlı değildir. İsim vermeme gerek yok. Herkes kendini çok iyi bilir. Sol cenahında Kamuran İnanları, Cevherileri, Hikmet

Çetinleri vardır. Mevcut statükonun devamını kimi Türk, kimi "enternasyonalizm" zırhına bürünerek yardımda bulunuyorlar. Ama her halükarda Kürt halkına karşı savaşıyorlar.

Nasıl mı, hatta bu "sosyalistlere hakarettir" diyenler çıkacaktır. Sosyalizm bu bayların tekelinde ya(!) kimin haddine onlardan icazet almadan sosyalist veya devrimcilik yapması. Her şeyin miladi onlar değilermi (!?)

Uzağa gitmeye gerek yok. Kemalizmin birer varyantları M.Suphilere, Ş.Hüsünlere kadar uzanmaya da gerek yok. Kimseyi ciltler incelemeye zorlamanın da anlamı yok. Yaşanan süreçte yapılan iğrençliklere bir bakmak yeter de artar bile. Dünyadaki insan kasaplarına haksızlık etmiş olmuyayım, ama Saddam Hüseyin'in dünyadaki insan kasapları içinde özel bir yeri var. Onun için bir yığın sıfat sayılabilir, ama ben ona insan kılığına girmiş bir hayvan diyeyim. Bizim çok "enternasyonalist", "sosyalist" ezen ulus sol güçleri, bu hayvana bir sıfat yüklediler. Bir misyon biçtiler. Onun yanına hizaya durdular. Onunla birlikte Kürdistan ulusal kurtuluş güçlerine karşı "enternasyonal blok" oluşturdular. Bu blok bu günde devam etmektedir.

Bu güçler, Güney Kürdistan Hükümeti'ne, parlamentosuna, yurtsever güçlerine karşı kıyasıya bir savaş yürütmektedirler. Bir dönemlerin ezen ulus sol güçlerinin "karaoğlanı" Bozkurt Ecevit'in Saddam'a yaklaşımıyla, Saddam'a "anti-emperyalist" misyon biçen bilmem hangi ezen ulus sol gücü arasında ne fark vardır? Bir farklarının olmadığı açıktır. Bir fark varsa o da yüzlerindeki maskedir. Ezen ulus sol güçlerinin bu yaklaşımı aynı zamanda anti-Kürt "kutsal ittifak cephesi" (Türkiye, İran, Suriye -ki Irak'ta bu cephenin doğal üyesidir-)nin yaklaşımıyla çakışmaktadır. Ezen ulus solu, bu "kutsal cephe"nin resmi toplantılarına katılmasa da kerhen destekleyicisidir. Bu özellikleriyle Kürt ulusal kurtuluş güçlerine karşı savaşan cephenin doğal itici gücüdürler.

Bağımsız, birleşik, demokratik Kürdistan devrimine Güney Kürdistan devrimi bir mevzidir. Bu mevzi, ezen ulus sol güçlerinin tüm çirkef iddialarının aksine Kürt halkının can bedeli kazanıldı. Bu mevziyi emperyalist güçlerin Kürtlere hediyesi olarak değerlendiren ezen ulus sol güçleri, bu iddialarıyla vardıkları iğrenç seviyelerini belgeliyorlar. Oysa bu mevzinin temelinde binlerce yiğit peşmergenin, katledilen, kaybettirilen, sakat bırakılan yüzbinleri bulan masum insanımızın kanı vardır. Halepçe harcı vardır. Kan, ter ve emek pahasına alınan bu mevziye saldırı kimin işine gelir? Hiç şüphesiz ezilen halkların değil, olsa olsa emperyalistlerin,

sömürgecilerin ve onların suç ortaklarının işine gelir.

Güney Kürdistan'daki mevzi, Kürdistan'ı sömürgeleştiren rejimleri, emperyalistleri, suç ortaklarını rahatsız etmektedir. Bu bilinmektedir. Baas ve kemalist kılıklı ezen ulus sol güçlerinin bunu bilmeleri mümkün değildir. Bunu bilmelerine rağmen Güney Kürdistan'da elde ettiğimiz bu mevziye karşı ezen ulus sol güçlerinin bu saldırısının nedeni ne ola ki? Karşı-devrimci kimlikleriyle tarihte kara izler bırakan kendi öncelleri gibi, bu günde Kürt ulusal kurtuluş güçlerinin arkasında emperyalizmi gören "yeni" ezen ulus sol güçlerinin kendi öncellerine rahmet okutuyorlar. Sormak gerekir. Emperyalizm ne zamandan beri ezilen halklara kendi haklarını hediye etmeye başladı? Bu emperyalizmi olumlulamak değil midir? Bir taraftan "anti-emperyalist" çılgınlığımız, diğer yanda emperyalizme ezilen halkların haklarını veriyor misyonunu yüklememiz bir tezat oluşturmuyor mu? Bu özellik sosyal-şovenizmin genel bir özelliğidir. Uçlar arasında yılan gibi kıvrır kıvrır kıvrıran özelliğidir. Sosyal-şovenizmin bu özelliği kavranılırsa ezen ulus sol güçlerini konulması gereken yere koymuş oluruz. Bunu tarihe bırakalım demek istemiyorum. Geçmiş ayna gibi önümüzde durmaktadır.

Kürdistan ulusal kurtuluş güçleri bu noktada ezen ulus sol güçlerini yeniden bir değerlendirmeden geçirmelidirler. Onların anti-Kürt kimlikleri açığa çıkarılmamalıdır. Yüzlerindeki "enternasyonalizm", "sosyalizm", "iki halkın kardeşliği" gibi maskeler çekip alınmalıdır. Halklarımız içinde bunlar teşhir ve tecrit edilmelidir. Kürt ulusal kurtuluş güçleri bunu yapabilecek güçtedir. Bu mutlaka yapılmalıdır. Bu, Kürt halkının çıkarına olduğu kadar ezen ulus halkının da çıkarıdır. Tarihsel bir görev olduğu kadar enternasyonal bir görevdir de.

Sonuç olarak, emperyalistler, sömürgeciler, baas ve kemalist kılıklı ezen ulus sol güçleri, Kürt reformistleri değişik tonda da olsa aynı kulvarda Kürt halkına, özellikle de Kürt radikalizmine karşı savaşıyorlar. Buradan hareketle Kürt halkı, dost ve düşmanlarını yeniden gözden geçirmek zorundadırlar.

Mayıs 1994

KUKM VE EMPERYALİZME KARŞI MÜCADELENİN ÖNEMİ ÜZERİNE

H.HEVAL

Kürdistan Devriminin muazzam etkileri dünya çapında yankılandıkça, devrimimizin ulaştığı boyut ve kazandığı önem kavrandıkça, somut bir dizi kazanımı çarpıcı bir şekilde bölge ve dünya kamuoyuna maloldukça, ulusal kurtuluş mücadelemize olan ilgi de gün geçtikçe artarak devam ediyor. Birkaç yıl öncesine oranla bugün UKM'nin geldiği aşama, hemen herkes tarafından küçümsenemeyecek başarılar sağlamış durumdadır. Bu kazanımların, uzun yılların meşakatlili direnişinin bir sonucu elde edilen mevzilerin, halkımızın ve gerillanın kahramanca başkaldırısı ile yakalandığı da rededilemeyecek bir gerçek olarak tarihe malolmuştur. Kürdistan'da bu kadar değeri yaratan aracın direniş ve silahlı mücadele olduğu kimsenin reddetmeye cesaret edemeyeceği kadar açıktır. **Yumuşama, barış, insan hakları** ve bütün caydırıcı faktörlerin aralıksız bir şekilde her zaman için gündemde tutulmasına ve bu reformist ve silahlı mücadele karşıtlarının varlıklarına rağmen Kürdistan'da silahın oynanmış olduğu bu muazzam rol herkesi düşünmeye itmiş, mazlum bir halkın silahlı direnişin kaçınılmaz olduğu gerçeğini, yine sömürgeciliğe karşı silahlı savaşım verilmeden, bugünkü dünya koşullarında emperyalist ve faşist-sömürgeci devletlere karşı silahlı mücadele sürdürülmeden hiçbir ciddi kazanımın yakalanamayacağını, silahlı devrimin özgürlük için vazgeçilmez bir unsur olduğunu herkese gösterebilmiştir. Kürdistan devriminin yakaladığı her yeni mevzi, sömürgeci TC için kahredici bir darbe olurken, aynı şekilde Türkiye halkı ve devrimcileri için de son derece olumlu bir ortamın şekillenmesine yolaçmıştır. Bölge düzeyinde bir dizi hesabın bozulmasına, ya da en azından yeni hesapların yapılmasına neden olabilmektedir. Varolan geçmiş statükoyu bozmuş, belli bir şekilde bu statükonun yer yer parçalanmasına kadar etkide bulunabilmiştir. Yalnızca Kemalist ırkçı geleneğin sultanını bozmakla kalmamış, yanısıra Kemalizmi ve onun faşist-sömürgeci mekanizmasının ayakta durabilmesinin biricik gücü emperyalist devletlerin mevcut pozisyonlarını da zora sokabilmiştir. Ankara zorlandığı

oranda, Bonn-Paris-Londra-Vaşington vb. merkezlerde zorlandıklarını rahat farkedebilmişlerdir. Gidişatın kendileri için taşıdığı önemden hareketle, yüzyılımızın başında açıktan oynadıkları kartlarını günümüze uyarlayarak ve bu kez daha pervasız bir biçimde öne sürmeyi ihmal etmeyen emperyalist devletler, ne pahasına olursa olsun Kürdistan devrimini boğmak için tetikte beklemektedirler. Ülkemizde giderek biten TC'nin emperyalistler içinde tükeniş olacağı gerçeği, emperyalist devletleri yeni manevralara yöneltmektedir.

Oldukça hassas bir dönemi yaşayan Kürdistan devrimi, bu aşamada olağanüstü bir dizi gelişme ile yüz yüze gelebilir. Her şeyden önce Kürdistan'da kazanılacak devrimci bir özgürlük ortamı bütün dengeleri alt-üst edeceğinden, bu dengelerin bozulması karşısında en çok etkilenecek bölge gerici devletlerinin ve bu devletlerin emperyalist ortaklarının dengelerin değişmesine seyirci kalmayacakları kalmadıkları adı geçen birtakım olağanüstü gelişmelerin mümkün olabileceğini gösteriyor. Geçmiş tarihlerde Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi sürecinde yaşanan gelişmeler, yine dünyanın bir dizi bölgesinde emperyalist-gerici taktikler, bize, bu aşamada aynı güçlerin Kürdistan devrimine karşı da benzer taktiklere başvurabileceklerini hatırlatıyor. Ayrıca belirtmek gerekir ki şu ana kadar emperyalist devletlerin gündeme soktukları-geliştirdikleri taktikler dahi tek başına böyle bir sonuç çıkarmamızı olanaklı kılıyor.

Dolayısıyla günümüzde, emperyalizme karşı mücadele sorununa özel bir vurgu yapmak, bu mücadelenin taşıdığı önem üzerinde durmak, hata ve zaafllara karşı çıkmak, varolan bulaşıklığı ve zayıflığı ortaya koymak, olası gelişmeler hakkında devrimci perspektifler ileri sürmek ve anti-emperyalist direnişin taşıdığı önem üzerinde ısrarla durup, bu alanda güçlü bir cepheleşmeye gitmek önem taşıyor.

Anti-emperyalist mücadelenin KUKM nezdinde billurlaşması ve istenilen düzeye çekilmesinin uluslararası boyutu küçümsenemez. Bugün dünya genelinde KUKM birkaç diğer ül-

ke de başarıyla sürdürülen mücadelelerden biridir. Nisbeten koyu bir sessizliğin hüküm sürdüğü dünyamızda gerici karşı direnişin emperyalist dengeleri zorladığı, Filipinler, Peru vb. ile birlikte Kürdistan UKM son derece ciddi bir yere ve öneme sahiptir. Devrimci bir çizgide ilerleyen bu mücadelelerin doğal bir yansıması olarak emperyalistlerin dikkatinden kaçmadığı da bilinmektedir. Varolan bu mevzilere yenilerini eklemek, ya da en azından bu mücadelelerle güçlü dayanışma içerisine girmek devrimciler için günün önemli görevleri arasında baş sırayı teşkil etmektedir.

Emperyalist sistemin özellikle son on yıl içerisinde devrime ve sosyalizme yönelik saldırılarında bir yoğunlaşma gözlenmektedir. Olası devrimci gelişmelerin önünün tıkanması, varolanlarına karşı sınırsız bir yoketme savaşının en üst kerteğe vardırılması, ilerici kıpırdanışların hemen anında boğulmak istenmesi çabaları, işçi sınıfı ve ezilen halklar-uluslara karşı kural tanımaz bir barbarlığın bütün ağırlığıyla devreye sokulması ve Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki Varşova oluşumunun dağılmasından sonra özeld silahlı devrime, sosyalizme ve komünizme karşı ideolojik bombardımanın azgınlaşması vb. neticesinde devrim saflarında önemli alt-üstlerin yaşandığı, genel olarak devrime ve sosyalizme karşı bir inançsızlığın boy vermeye başladığı günümüz koşullarında emperyalizme ve politikalarına yönelik devrimci çizgide kalmak olağanüstü derecede önemli olmaktadır.

Emperyalizme karşı mücadele sorununda her zaman için ciddi şekilde saflaşmaların yaşandığı dünya devrim tarihinde mevcuttur. Devrim adına, marksizm adına emperyalizmle her tür flörtün yapıldığı, onunla kaynaşıldığı, özeld kapitalist sermaye dünyasının yaşamının uzatılmasına yönünde adım atıldığının örnekleri her devrim pratiğinde görülmüştür. Öyleki bir dönemin 2. Enternasyonal kahramanları Kautsky ve ekibi emperyalizmin ömrünün uzayabilmesi için sosyal-yurtsever, emperyalizm yandaşı dahi olabilmislerdir. Sistemin yıkılışını değil, içerden düzenlemelerle reform hareketleri ile dönüştürebilecekleri fetvasını verenle-

rin sayısı da az değildir. Birinci ve İkinci Dünya savaşı dönemlerinde yine aynı anlayış önemli oranda güçlü olabilmiş, özellikle modern revizyonizmin hakimiyeti döneminde tahribatın boyutu çok yönlü olarak gelişim gösterebilmiştir. Anti-kapitalist perspektifin yozlaştırılması ve terkedilmesi, sermayenin kurulu düzeni hakkında beslenen hayaller ve sosyalizm hedefinin unutulması sonucunda ortaya çıkan yukarıdaki bu anlayış, günümüz ortamında yeniden canlılık kazanmış bulunuyor ve önceki döneme oranla yaşadığımız koşullarda güçlenme ihtimali daha da büyük gözükmektedir.

Böyle bir ortamda bu sorunun işlenmesi zorunludur. Komünistlerin ve devrimcilerin emperyalizme karşı mücadeleyi üzerine gereken hassasiyete göstererek bu konudaki hata ve sapmalardan dersler çıkarmaları, sorunun önemini bilince çıkarmaları, kendi zaafalarını bertaraf etmeleri yönünde uğraş vermeleri çalışması, günün sorumlulukları içerisinde.

Teorik düzlemde pek çok kesim bu sorunun önemli olduğunu belirtmesine rağmen, yapılanlar ve planlananlar, mevcut pratik tutumlar ve bu sorunun dünyasal boyutundaki konumuna ilişkin ilgisizlik vb. yanyana getirildiğinde durumun içaçıcı olmadığı görülecektir. Genel olarak hüküm süren bu yetmezlik ve olumsuzluk, bölgemizde ve ülkemizde de çarpıcı bir biçimde varlığını sürdürmektedir. Üstelik ülkemizde emperyalizme karşı mücadele giderek söylem düzeyinde de unutulma sürecine bırakılmıştır. Batı'nın hümaniterliği üzerine söylevler, yine Batı'nın Kürt halkının dostu olduğu yanıtıcı propogandaları yüksek sesle ve uzun süreden beri ifade edilmektedir. Ezici çoğunluğu emperyalizme karşı mücadele vb. tutumundan özenle kaçmakta ve bu olumsuz çizgi etkisini gün geçtikçe derinleştirmektedir. Bazılarının açıktan anti-emperyalist mücadeleye ihtiyaç duymadıkları, kapitalizmi-emperyalizmi yıkmak diye bir dertlerinin bulunmadığını ve bu anlamda Batı ile sürekli dostluk ilişkilerini benimzediklerini savununların sayısı küçümsemeyecek kadar çoğalmıştır. Dahası Batı hayranlığı gün geçtikçe kuvvetlenmektedir. Batı'nın emperyalist kurum ve kuruluşlarının, bunların temsilcilerinin yüzlerine geçirmiş oldukları dostluk maskesinin bir dizi gücü derinden etkilediği ve beklentiye soktuğu apaçık ortadadır. Emperyalist Çekiş Güç kuvvetlerinin ülkemizde konuşlandırılması karşısında takınılan tavırların anti-emperyalizmden ne denli uzak olduğu gözönüne getirildiğinde en

azından bu somut olaya yaklaşımda dahi emperyalizme karşı mücadelenin konjoktüre nasıl feda edildiği görülmektedir. Yanısıra geçmişte anti-emperyalizmin gerekliliği üzerine ahkam kesenler, Rus sosyal-emperyalizminin varlığı koşullarında ABD'ne savaş ilan edenler, bugün anti-emperyalizmi küçümsemek, yararsız olduğunu söyleyebilmek için bin bir türlü yola başvurabilmektedirler. Yine Batı'nın planları ve istemleri ile hareket eden reformist çevrelerin zaten emperyalizme karşı direniş cephesinde yer almaları düşünülemez. Pragmatizm ve milliyetçi bakış açısının da anti-emperyalizmin zedelemesindeki rolü görülmelidir. Adı geçen bu zaafaların ve benzerlerinin ortaya çıkmasının güçlü bir zeminin olduğunu belirtmiştik. Genel anlamda hüküm süren ideolojik-politik emperyalist bombardıman ve emperyalistlerin kendi aralarındaki rekabetin bir sonucu olarak gündeme gelen yeni dengelerin bıraktığı beklenti ve Kürdistan'ın kendi somut konumunun taşıdığı kimi zorluklar yukarıdaki hatalı anlayışların çoğalmasına katkıda bulunmaktadır. Bu sapmalara karşı koyabilecek, etkilerini sınırlayabilecek ikincil sorunlar üzerine yoğunlaşp zaman öldürmeyerek, ülkenin genelini baz alarak ve komünist kimliği şu ya da bu şekilde gölgelemeyecek-lekelemeyecek proleter bir inanç ve kararlılıkla görevlerini yerine getirecek güçlü bir ML Komünist Partisi'nin bulunmayışı mevcut olumsuzlukların derinleşmesini olumsuz yönde etkilemektedir.

Genel olarak emperyalist devletlere karşı hayırhah bir tutum gözlenmektedir. Ve bu zaafli konum giderek derinleştirilmektedir. Kimi kurum ve kuruluşların halklara karşı aldatıcı kampanyalar sürdürmeleri, bu alanda bir yarışın hızlandırılması ve birdenbire dostluk havarisi kesilmeleri kesinlikle inandırıcılığı yoktur.

Kapitalist-emperyalist sistemin ezilen halklar-uluslar ve proleterya için kan-vahşet-ölüm ve barbarlıktan başka bir şey getirmediğini, pratiği ile fazla-

sıyla kanıtladığına tanığız. Daha bu yüzyılın başında sömürge ve yarı-sömürge halklara karşı yapılan soykırımlar, proletaryanın savaşımına yönelik barbarca uygulamalar, birinci dünya savaşının çıkarılarak dünyanın emperyalist devletler tarafından bölüşülmesi günümüz kuşağının yakın bilgisi dahilindedir. Emperyalizmin politikasının "barışta da savaşta da politikası ulusları özgürlüğe kavuşturmak değil, köleleştirmektir" bu somut tarifinin Lenin tarafından yapılmasından bu yana işin özü itibarıyla değişen hiçbir şey yok. Aynı karakter yine korunmaktadır. Emperyalizm yine barbarlık, dünyayı yeniden bölüşme isteği, işgal, ezilen halkları-ulusları yoketmek ve aldatmak, hakimiyet savaşını her alanda yaygınlaştırmak. Dün Wilson Prensipleri ile işlerini yürütenler, bugün Avrupa Parlamentosu, Senato, Vakıflar, Konferanslar vb. üzerinden yapmaktadırlar. Zaman ve kimi görünürdeki farklılıklar temel olan emperyalist karakteri daha da zenginleştirdiği rahatlıkla görülmektedir. Dün Afrika'yı, Uzakdoğu'yu, Asya'yı ve Latin Amerika'yı kana boğanlar, paylaşanlar, bugün fazlasını yapmaktadırlar. İstisnasız emperyalist yağma ve çıkar savaşını her tarafa değişik tonlarda sürmektedir. Bugün, Yugoslavya, Somali, Kamboçya, Ruanda, Sri Lanka, Peru, Kürdistan ve benzeri ülkelerde yaşananlar tartışmasız emperyalizmin marifetlerinin sonucudur. Son birkaç yılda yüzbinlerce insanın çıkan savaşlarda ölümü, onlarca ülkenin harabeye çevrilmesi, bir dizi ülkenin işgal edilmesi, reformist ve sistem içi dayatmalarla halklara yeni kölelik şartlarının kabul ettirilmesi vb. andaki emperyalizmin tipik özelliğidir. Bu korkunç derecedeki barbarlığın gizlenmesine emperyalizm, fazla ihtiyaç duymuyor. Zaten 'barış', 'insan hakları', 'sınır güvenliği' vb. için hazır (!) bulunduğunu öne sürerek bunu yapıyor. Emperyalizmin, bir yandan barbarlık ve hemen yanibaşında "adalet"(!?) dağıtıcısı demogojisi olduğu hala öneminden bir şey yitirmiş değildir. Emperyalist devletlerin siyasal planda hiçbir ulus-halkın özgürlüğü için adaletli olamayacakları, bunun kendi çıkarları ile uyumsuzluk içerdiği ve fakat menfaatlerini garanti altına alabilmek içinde pek çok aldatıcı taktiğe başvurduğu binlerce kez kanıtlanmıştır. Kısaca emperyalizmin Lenin yoldaşın da belirttiği "emperyalizmin kendine özgü siyasal özellikleri şunlardır; mali-oligarşinin baskısı ve serbest rekabetin ortadan kaldırılması yüzünden her alanda gericilik ve artan ulusal baskı" bu özelliği değişmemiştir. Bazılarının emperyalizmin karakteris-

tik özelliklerini bir yana bırakması, Leninist emperyalizm analizini terketmeleri, sorunları reel konjktürel mantıkla ele almaları ve bunun sonucunda halkların-ulusların yararına emperyalist devletlerde iyi niyet keşfetmeleri biçiminde ortaya çıkan tehlikeli eğilimler son derece kaygı vericidir. Bu eğilimlerle adı geçen bu noktada uzlaşmak da aynı şekilde kabul edilemez ve zararlıdır.

Bugün insanlığa en büyük acılar yaşattırın ve insanlığın geleceğini karartan, bütün gayretini çıkarlarının muhafaza edilmesine ayıran, açlığın, sefaletin ve her türlü tahribatin baş sorumlusu emperyalist sermaye dünyası, yeryuvarlığımız üzerinde yeniden dünyasal bir savaşın hazırlıklarını yapmaktadır. Bir dizi bölgede yaşanan gelişmeler ve yapılan planlar bunu kanıtıyor. Yeni bir paylaşım savaşının hesapları inceden inceye örülüyor. Rakip emperyalist devletler birbirlerini nasıl alt edeceklerinin muhasebesini yapıyorlar. Bir süreden beri bu amaçla güç gösterisinde bulunuyor, birbirlerini yokluyorlar. Özellikle jeostratejik ve jeopolitik alanlar üzerinde yoğun bir savaş ve rekabet sergileniyor. Silahlanmaya ayrılan para sürekli katlanarak artıyor. En üst boyutta devam eden silahlanma yarışının birşeylere işaret ettiği bizzat kendileri tarafından itiraf ediliyor. Olanca barışçı gösteriş ve demojilere karşı başını ABD'nin çektiği "Yeni Dünya Düzeni" planının da emperyalist barbarlığı daha da koyulaştıracağı gizlenemiyor. Nitekim sonuçlarının halklara düşmanlıktan başka hiçbir şey vermediği kısa sürede görüldü. Bu yeni kölelik düzeni planının savunucuları tarafından hayat bulabilmesi için halklar üzerinde denenen manevralarda eksik edilmiyor. Her ne kadar kimi sol geçinen reformist çevreler bu yeni aslında eskinin tam bir devamıdır- düzenin planını uygulamak için görevle hazır bekliyorlarsa da, bu planın halkların direnişi ile sonunda tarihin çöplüğüne defedileceği kuşku götürmez bir gerçektir.

Avrupalı emperyalist devletlerin yağma savaşında biraz daha dikkatli hareket ettikleri görülüyor. Hemen belirtelim ki özellikle Batılı (Avrupa) emperyalistlerin bu dikkati sebepsiz değildir. En azından birinci dünya savaşının sonuçları bunların hafızalarında silinmeyecek gedikler açmıştır, korkularının ebediyen silinmeyecek şekilde belleklerine kaydedilmesine neden olabilmektedir ve dahası Ekim Devrimi'nin bunlar üzerinde bıraktığı korku nöbetlerini unutulmaması imkansızlaşmıştır. Buna ikinci dünya savaşında faşizmin ye-

nilgisi de eklenince bugün ellerindeki büyük avantajlara rağmen neden temkinli hareket ettikleri kavranacaktır. Şüphesiz başka etkenlerde rol oynamaktadır. Neticede Avrupalı emperyalistler rekabet ve yıkım seferberliğinde geri durmamakta ve fakat "adalet" unsurunu daha çok öne alarak düşmanlığını ilerletmektedir. Eklemek gerekir ki bir dizi olgu Avrupalı emperyalist devletlerde dahil, genel olarak emperyalizm daha fazla barbar metodlarla işlerini sürdürmeye özenmekte, yakaladığı her fırsatta bunu denemektedir. Ruanda da bir ayda 500.000 insanın ölümü, Somali, Güney Afrika, Kafkaslar, Kürdistan, Peru, Yugoslavya'da onbinlerce, yüzbinlerce insanın ölümünden, doğanın yokolmasından, yerleşim alanlarının tahribinden vb. emperyalist devletler başrolü oynamaktadırlar.

Genel olarak emperyalist devletlere karşı hayırhah bir tutum gözlenmektedir. Ve bu zaafli konum giderek derinleştirilmektedir. Kimi kurum ve kuruluşların halklara karşı aldatıcı kampanyalar sürdürmeleri, bu alanda bir yarışın hızlandırılması ve birdenbire dostluk havarisi kesilmeleri kesinlikle inandırıcılığı yoktur. Bunların dostluğu Alman Dışişleri Bakanı K.Kinkel'in, ya da SDP başkanı Rudolf Scharping'in dostluğundan ("biz Türkiye'nin bölünmesinden yana değiliz" ya da "Avrupa ve Dünyanın güçlü bir Türkiye'ye ihtiyacı vardır") farklı değildir. Somut olarak ülke devrimimiz bağlamında, bu dost gözükene, ama aslında emperyalizmin çıkarlarını gözetenlerin bize biçtikleri kılıf; TC'ne entegre olmamız yönündedir. Üniter devletle kaynaşmamız planının sahibidirler. Okul ve müzik için, kolu kanadı budanmış ismine özerklik dahi denemeyecek yeni kölelik koşullarına bizi hapsetmenin planlarını yapıyorlar. Tercihleri radikal devrim-

ci KUKM değildir. Güçlü bir TC, İran, Irak ve Suriye onlar için vazgeçilmez olanıdır. Dolayısıyla bütün emperyalistlerin kadife eldiven manevraları kavranmalı ve bunların politikaları boş çıkarılmalıdır. Emperyalist devletlerden yana beklentinin her zaman için devrim ve sosyalizmin ruhu ile çatışma içersinde olduğu-olacağı kavranmalıdır.

Emperyalist devletlerin halkımıza karşı işledikleri suçlar saymakla bitecek gibi değildir. Dönüp tarihimize baktığımızda birinci suçlu emperyalist devletler olmaktadır. Bu yüzyılın başlarında yapılan hemen bütün anlaşmalarda ulusumuz bunlar için pazarlık malzemesi olmuştur. Bölgeyi ele geçirmek için Kürdistan en önemli rekabet alanı olarak görülmüştür. Ve her defasında soykırıma uğrayan da yine halkımızdır. İngiliz, Fransız emperyalistlerinin işgalleri ve katliamları, Alman emperyalizminin TC ile birlikte Kürt soykırımında ortak oluşu ve nihayet Kürdistan'ın dört parçaya bölüştürülmesi bizzat emperyalist devletlerin direkt çabası sonucu gerçekleşmiştir. Dolayısıyla bunlar da sömürgeci devletler kadar Kürt ulusunun katliamından sorumludurlar. Aynı sorumluluk bugün de devam etmektedir. Ülkemizin işgal altında tutulmasından, yakılıp-yıkılmasından, insansızlaştırılmasında, seri katliamların yapılmasından ve ulusal kuruluş mücadelemizin başarısının engellenmesinden vb. tamamen sömürgeci devletler ve emperyalizm sorumludur. Sömürgeci rejimlere yapılan büyük çaplı yoğun yardımlar, dayanışmalar vs. hepsi bunların Kürt dostu olmadıklarını kanıtlamaya yetmektedir. Her yönüyle tam bir çöküşü ve bunalmı yaşayan TC'ni ayakta tutanın emperyalist destek olduğu tartışma götürmeyecek kadar berraktır. Peki neden

bu destek? Gerçekten dost bir devletin bunları yapabilmesi mümkün müdür? Verilen bu destek Kürt ulusunun soykırımını hızlandırmıyor mu? Sorunu "çözmek" TC'ni her alanda tahkim ederek olanaklı olabilir mi? Kuşkusuz hayır! Hayır, çünkü emperyalizm bir halkın devrimci özgürlük savaşımının zafere ulaşmasını karakteri gereği benimseyemez. Yalnızca sürecin dışına düşmemek, olası gelişmeler karşısında söz hakkını ve inisiyatifini kaybetmemek için dönemselsel olarak adanmış bir biçimde "adalet", "insan hakları", "ambargo" ve "hümanizm" vb. çığıllıklarını koparır. Ya beklentileri yerini bulacaktır, o zaman önemli bir problem söz konusu olmayacaktır, çünkü karşılıklı konsensus sağlanmıştır. Ya da arzulanına erişememiştir, öyleyse devrimci gelişmeye karşı tek yol barbarlığa devam olacaktır.

Ciddi eksiklik, zaaf ve hatalara karşın bugün için sömürgeci TC'ne karşı sürdürülen UKM, devrimci konumundan ötürü emperyalizmin şimşeklerini üzerine çekmektedir. Bunda kötü hiçbir yan yoktur. Aksine emperyalizme karşı daha duyarlı olmayı gündeme getirmekte, anti-emperyalist mücadelenin ne denli ehemmiyet içerdiği bilincini yaymakta ve olası beklentilere bir anlamda yanıt özelliğini barındırmakta; ABD, Avrupalı ve diğer emperyalist devletlerin halkımızın dostu olmadıklarını göstermesi itibarıyla da olumlu olmaktadır. Görev; bu olumlu objektif etkileri kalıcı hale getirmek ve gelenekleştirilip gelecek kuşaklara bu alanda onurlu bir miras bırakmaktır.

Anti-emperyalizm kavramını kullanmaya dahi cesaret edemeyenlerin böylesi özellikleri birer değer olarak algılamaları zaten beklenmiyor. Kapitalist-emperyalizmin "demokrasisine" bel bağlayanlar varsın yakınmaya devam etsinler. Kürt ulusunun anti-emperyalizme olan ihtiyacı, KUKM'nin anti-emperyalist hattının derinleştirilmesi, özgürlük ve bağımsızlık devriminin bu ihtiyaç doğrultusunda yol alması cananlığı önemdedir. Esas sorunlardan biri budur ve bunun üzerinde yoğunlaşılmalıdır. Bu noktada ML'lere büyük sorumluluklar düştüğü ise apaçık bilinmektedir. Anti-emperyalist, anti-sömürgeci bağımsızlık devriminin, ML'ler tarafından inşa edilecek Komünist Parti önderliğinde; anti-kapitalist perspektif ile tamamlanarak dünyanın bu en tehlikeli coğrafyasında sosyalizm iktidarı ile taçlandırılması hedefine doğru ileri.

Mayıs 1994

Dr. NEZAR ŞİWAN YOLDAŞ KATLEDİLDİ

Bir yıldız daha kaydı. Bir yoldaş daha fiziki olarak aramızdan ayrıldı. Dr.Nêzar yoldaş 7 Mayıs 1994 günü Hewler'de karanlık güçlerce kaçırılarak hunharca katledildi. Kaybımız büyük, üzüntümüz sonsuzdur.

Dr.Nêzar yoldaş, 1970 yılında Kerkük'te yurtsever bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Her insanımız gibi Dr. Nêzar Yoldaş da Baas iktidarının baskı, zulüm ve işkenceci yönetimi altında büyüdü. Sömürgeci-faşist Baas iktidarına karşı duyduğu kin ve nefretini mücadele azmiyle bileyerek daha genç yaşlarda Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin yılmaz bir neferi oldu. Şehit edildiği ana kadar da bu şanlı ve onurlu mücadelenin sürdürücüsü oldu, sömürgeci ve cahş güçlere karşı uzlaşmaz tavrıyla ulusal kurtuluş mücadelemizde Dr. Nêzar Yoldaş, kısa, ama tertemiz yaşamı boyunca başegmez mücadelecisi bir kişilik sergiledi.

Dr. Nêzar Yoldaş, evli ve iki çocuk babasıydı. Daha genç yaşlarda yurtsever Kerküklü gençliğin sevilen, sayılan bir militanı oldu ve örgütlü olarak PASOK saflarında mücadelesini sürdürdü. 1991 Newroz Devrimi'ne Kerkük'te en ön saflarda savaşarak kahramanlık örneğini verdi. Newroz Devrimi'ni kısa da olsa tüm halkımız gibi büyük bir coşkuyla yaşadı. Devrim yenildi. Halkımız geri çekilmek zorunda kaldı. Ama gücünü yeniden toplayarak Baas sürülerine tekrar saldırdı. Dr. Nêzar Yoldaş, bu süreçte bir önder, bir asker olarak halkımızla birlikte yigittliğini, kahramanlığını örneğini sergiledi. Olanda bu beklenirdi.

Ülkemizin Güney parçasının büyük bir kesiminde devrim olmuş, özgürlük sağlanmıştı, ama kesin zafer henüz gerçekleşmemişti. Birçok alan gibi Kerkük'te kurtulamamış ve sömürgeci-faşist Baas iktidarının denetimi altında kalmıştı. Bu nedenden dolayı Dr. Nêzar Yoldaş da Kerkük'e dönmemiş ve ailesiyle birlikte Çarçurna'ya yerleşmişti. PASOK'un kendisini feshedip YNK'ye katılmasına kadar PASOK saflarında mücadelesine devam etmişti. PASOK'un YNK'ye katılmasıyla birlikte Dr. Nêzar Yoldaş, örgütümüz KAWA'yla ilişki kurarak şehit edildiği 7 Mayıs 1994 tarihine kadar saflarımızda örgütlü olarak mücadelesini devam ettirmiştir. Siyasal, örgütsel faaliyetinin yanısıra Dr. Nêzar Yoldaş, örgütümüzün askeri kamp doktorluk görevini de tam bir sorumluluk örneğini vererek yerine getirmiştir.

"Bir gün askeri kampa Güney Kürdistan sorumlumuz ... yoldaşla birlikte genç, dinamik, kendinden emin, ama saygılı bir misafir geldi. Tanıştırıldık. Kısa bir sohbetten sonra birbirimize ısındık. Espirili ve hoş sohbetliydi. Birikimli ve deneyimliydi. Dinamik ve kararlıydı. Güven veren bir kişilik sergiliyordu. Bu Nêzar Yoldaş'tı. O günden şehit düştüğü ana kadarda Dr. Nêzar Yoldaş'ta en ufak bir olumsuzluk görülmedi. İlk tanıştığımızdan sonra kampa sık sık gelip-gitti. Kendisini daha da tanıma fırsatını bulduk. Görev istedi. Kendisine askeri kamp doktorluk görevini verdik. Seve seve kabullendi. O günden sonra da kampta bulunan tüm insanlarımızın olduğu gibi tüm çevre köylerin de sevgili doktoru oldu."

Dr. Nêzar Yoldaşın proleter bir yaşamı vardı. Devrim sonrası Güneyli halkımızın yaşam standartının bile çok altında yaşamını sürdürdü. Ne zaman ki Dr. Nêzar Yoldaşın aile ilişkilerine girdik, çok yoksul yaşamıyla karşılaştık. Yoldaşın evinde uzun bir süre pirinç ve patatesin dışında bir yemek pişmemişti. Bunu da daha evvel sahip olduğu radyosuna, saatine, elde kalan birkaç muayene aletine ve eşinin birkaç bileziğine borçluymuş. Eldeki bu "hazine"yi birer birer elden çıkarmış, bilinen o tek düzeyli günlük yaşamını sürdürmüştü. Ama hiçbir zaman bu yaşamdan şikayet ettiğine şahit olmadık. Zorunlu yaptığımız yardımın dışında önerdiğimiz hiçbir yardımı kabul etmedi. Genel olarak halkımızın yaşamının bu olduğunu, bağımsızlık ve özgürlük gibi yüce bir savaş veren insanların bu yaşamdan şikayetçi olmamaları gerektiğini, bir örgütün şu anki Kürdistan koşullarında herkesi insanca besleme görevinden öte tüm olanaklarını devrim için seferber etmesi gerektiğine işaret ederdi. Devrimle yatar, devrimle kalkardı. Devrimin ve örgütün malını canı gibi korurdu. Bu özelliğinden dolayıdır ki Dr. Nêzar Yoldaş, devrim malını çalan birçok siyasi hırsıza karşı cephe almış ve bu ihaneti hiçbir zaman

affetmemiştir.

Dr. Nêzar Yoldaş, deneyimli ve birikimli bir insandı. Güçlü bir yurtseverlik, derin sosyalist bir kişilik sahibiydi. Alçak gönüllü, hoş görülü, sabırlı ama ilkeli, kararlı ve mücadeleci bir insandı. Bu özellikleri onu saflarımızda sevilen, sayılan biri haline getirdi. Ranya ve Çarcurna çevresinde propoganda ve örgütlenme alanında görev almasını sağladı. Daha sonra dört aylık bir süreyle Süleymaniye Makara sorumluluğunu yaptı. Gösterdiği yararlılık ve başarı grafiği onu Güney örgütülüğümüzün sorumlu insanlarından biri haline getirdi. O, artık örgütümüzün kendisine verdiği her işe koşan bir yoldaşı. Son olarak ta Güney'de meydana gelen KDP-YNK çatışmalarına son vermek için tüm örgütlerin yapacağı toplantıya katılmak için Hewler'e giden KAWA örgütü heyetinin bir üyesi olarak görevinin başındayken karanlık güçler tarafından kaçırılarak kallesçe, alçakça katledildi.

Dr. Nêzar Yoldaş, örgütümüz KAWA'yla ilişkiye geçtiğini şöyle izah ediyordu. "Daha evvel KAWA'yı işitmiştim. İlkelerini de biliyordum. Sempatî duyuyordum. Örgütün insanlarıyla çok tanışmak istiyordum. Bir gün Ranya'da bir dükkanda bir arkadaşım ile sohbet ediyordum. Birkaç arkadaş bildiri dağıtıyordu. Bize de verdiler. Alıp cebime koydum. Dağıtan kimlerdi, niye dağıtıyorlardı pek merak etmemiştim. Çünkü her gün bu tür şeyler oluyordu. Yine her günkü olağan bir şeymiş gibi algılamıştım. Akşam eve gittim, sigaramı cebimden çıkarırken bildirinin de farkına vardım. Alıp okudum. KAWA örgütünün Ekim 1992 "Savaş ve Parti İnşa Kongresi" sonuç bildirgesi idi. Çok beğendim, etkilendim. Uzun süredir, bulup tanışmak istediğim bu örgütün insanlarıyla mutlaka buluşmalıyım kararını verdim. Sabahleyin ilk işim çarşıya çıkmak oldu. Tanıdığım tüm insanlardan KAWA'cıları sordum ve bir ilişki yakaladım. Hemen ... arkadaşla gidip tanıştım. Daha da büyüledim. Ama benim için bu yeterli değildi. Görüştüğüm arkadaş, Güneyliydi. Ama ben bu örgütün Kuzeyli insanlarıyla tanışmak istiyordum. Ertesi gün de bildiğiniz gibi arabaya atladığım gibi askeri kampa gelip sizlerle tanıştım. Bu benim hayatımın en mutlu anlarından biriydi. Benim için anlamlı bir gündü. Çünkü gerçek aileme kavuştuğum gündü."

Dr. Nêzar Yoldaş, karşılaştığı her Kuzeyli yoldaşa bu anlamlı gününü kendine has Kerküklü şivesiyle anlatırdı.

Dr. Nêzar Yoldaş, Kerküklüydü. Çocukluğu ve gençliği Kerkük'te geçmişti. Acı ve mutlu hatıraları vardı. Güney Kürdistan'ın büyük bir kesimi özgürlüğüne kavuşmuştu. Ama birçok yer gibi Kerkük'te kurtulamamıştı. Kerkük daha sömürgeci-faşist Baas iktidarının denetimindeydi. Buna çok üzülüyordu. Doğduğu şehirdi. Çocukluğunu ve gençliğini burda yaşamıştı. Bunun etkileri olmakla beraber, Dr. Nêzar Yoldaş sorunu salt bununla izah etmiyordu. O'na göre Kerkük Güney Kürdistan'ın kalbiydi. Kerküksüz bir Güney devrimi düşünülemezdi. Mutlaka Kerkük kurtarılmalıydı. Bu umutla yaşıyordu. Kerkük'e saldırı gününün hayaliyle yaşıyordu. Dr. Nêzar Yoldaşın ömrü buna yetmedi, ama otuz milyonu aşmış, halkımız mutlaka bir gün Dr. Nêzar ve onun gibi devrim şehitlerimizin bu idealini gerçekleştirecektir. Sen rahat uyu sevgili güzel insan, yoldaşların düştüğün yerde mücadeleyi devr almış, idealin uğruna savaşı sürdürüyorlar. Bu savaş; hayalindeki tek, bölünmez, bağımsız, demokratik ve giderek insanın insan tarafından sömürülme-yen o yüce topluma dek sürecektir.

Dr. Nêzar Yoldaş, Güney'de sa-

vaşın birçok boyutunu yaşamıştı. Askeri olarak yetenekliydi. Bir askerin sahip olduğu tüm özelliklerine sahipti. Tecrübeli ve deneyimliydi. Ona göre her Kürt, Kürdistan'ın her yanında mücadele etmeliydi. Yüzyılların ülke ve ulus bölünmüşlüğüne ancak bu anlayışla son verilebilirdi. Ülke ve ulusun birliği, ancak bu anlayışla sağlanacağına inanıyordu. O, Kuzey'e gidip savaşıma da hazırdı. Ama ömrü buna da yetmedi. Karanlık güçler, onu alçakça, kallesçe katlederek aramızdan aldılar. Alçaklar bilmelidir ki bu ihanet yanlarına kalmayacaktır. Hesabı mutlaka sorulacaktır.

* Şehidimiz Dr. Nêzar Şiwan Yoldaş ölümsüzdür!

* Bağımsız, Birleşik, Demokratik Kürdistan kaçınılmazdır!

* Yaşasın Ekim 92 "Savaş ve Parti İnşa Kongremiz"!

* Yaşasın KAWA!

'BIRAKUJİ' ÜZERİNE

Bilindiği gibi Güney Kürdistan'da son bir kaç aydır devam eden çatışmalara tanık oluyoruz. Başlangıçta YNK ile İslami Hareket arasındaki çatışma daha sonra KDP-YNK çatışmasına dönüştü.

Güney Kürdistan'daki bu çatışmalar kimilerine göre Bırakuji idi. Bir başka düşünce ise; iktidar kavgası ve emperyalizmin oyunu olarak değerlendiriyor.

Bugünkü çatışmaların daha iyi kavranabilmesi için biraz geriye gidip, Güney Kürdistan Federe Cumhuriyetinin ilan edilmesinden günümüze kadar geçen süreye bir göz atmak gerekiyor.

Güney Kürdistan'da 1992 yılında yapılan seçimlerde KDP %44,5, KYB ise %44,38 oranında oy alarak hükümet oluşturmuş, daha sonra G.K.F. Cumhuriyeti ilan edilmişti. G.K.F. Cumhuriyetinin ilanından sonra geçen 1 yıllık zaman içerisinde KDP, Sami Abdurrahman önderliğindeki Kürdistan Halk Partisi (KHP) ile YNK'de Komala ve diğer örgütlerle birleşti. Seçimler sonrası yaşanan bu birleşmeler KDP ile YNK arasındaki güçler dengesini eşitlemiştir.

KDP ve YNK'yi incelediğimizde; KDP'nin feodal aşireçi, sömürgeci ve emperyalistlerle (T.C., İran, Almanya, Fransa) işbirliği içerisinde olduğunu görmekteyiz. YNK ise içerisinde feodalleri barındırmasına rağmen burjuva bir partidir ve Suriye, İsrail, ABD ile ilişkileri vardır. KDP ve YNK Güney Kürdistan'da iktidara tek başına sahip olmak istegindedirler.

G.K.F. Cumhuriyetinin ilanından hemen sonra KDP'nin PKK'a saldırmasının esas nedenlerinden biri de budur. KDP'nin Güney Kürdistan'da en büyük güç olduğunun ispat edilmesi ve sömürgeci T.C. ile ilişkileri daha da sağlama almak, T.C.ye mesaj vermektir. Hedef belliydi. Önce PKK yok edilecek, ardından YNK. Ama evdeki hesap çarşıya uymadı. Yaklaşık 1 ay süren çatışma sonrası KDP isteğini elde edemedi. YNK'nin müdahalesiyle çatışma sona erdi. Yapılan ateşkes anlaşmasıyla çatışmalar durdu. Ateşkesle birlikte KDP, YNK hesaplaşması bir başka bahara kaldı.

Bu kısa bilgiler ışığında durumu değerlendirirsek;

1) Güney Kürdistan'da yaşanan savaş kesinlikle Bırakuji değildir. Bu savaş feodaller (KDP) ve onların efendilerinin (TC, İran, Almanya ve Fransa) burjuvalara karşı YNK (Suriye, İsrail, ABD) iktidar olma savaşıdır.

2) Hareketimiz KAWA; Kürdistan proletaryasının ve halklarının temsilcisi olarak taraf olmak zorundadır. Bu savaşta taraf olmak feodallerin veya burjuvaların yedeğine düşmek değil, tersine her ikisine de (KDP ve YNK) siyasi olarak tavır almak olmalıdır.

KDP ile PKK'nın çatışması sonucunda YNK ile PKK arasındaki yakınlaşma, KDP'yi ve efendilerini (TC, İran, Almanya, Fransa) telaşa düşürmüştür. Geçtiğimiz yıl PKK'nın Almanya'da ve Fransa'da yasaklanması; sömürgeci TC ve işbirlikçi feodallerin ayakta kalabilmesi içindir. Yine aynı güçlerin (KDP, TC, İran, Almanya, Fransa) bugünlerde K. Batı Kürdistan'da oluşturmaya çalıştıkları işbirlikçi partide aynı düşüncenin ürünüdür.

Burada bir noktaya dikkat etmek gerekiyor. Doğu Almanya ile birleştikten sonra gücünü ikiye katlayan Almanya, Sovyetlerin dağılmasıyla birlikte Balkanlar, Rusya, Kafkasya ve Ortadoğu'da yayılmacı bir politika izlemektedir. Bu ülkenin Fransa ile birlikte geçen yıl oluşturduğu Avrupa ordusu bu politikanın sonucudur.

Diğer yandan YNK'nın son iki yıldır Suriye ve ABD ile

ilişisine baktığımızda diplomasi diye yutturulmaya çalışılan aslında işbirlikçilikten başka bir şey ifade etmeyen bir politika ile karşılaşırız. İki yıl önce Özgür Gündem gazetesi, Talabani ile ABD ve İngiliz petrol şirketleri arasında yapılan ve Güney Kürdistan petrollerinin nasıl pazarlandığını gösteren belgeler yayınladı. İlginçtir, o gün, bu belgelerle YNK'e saldırıan PKK, bugün ise YNK'nın en iyi savunucusu durumuna gelmiştir.

Güney Kürdistan'da son iki yıldır çatışmaların dışında çok önemli gelişmeler yaşanıyor. Bu gelişmeleri düzenli ordu kurma, mahkemeler, radyo, TV, günlük gazete yayınları, eğitim olarak sırayla biliriz. Yani G. Kürdistan devletleşiyor.

Şimdi çok önemli bir noktanın altını çizmek zorundayız. Bugün GKFC, fe derasyon müdür, değil midir? Değildir. Çünkü; Federasyon tanımına uymuyor. Bağımsız mıdır? Hayır. Hiçbir ülke tanımıyor. Özerk veya muhtariyet midir? O da değil. En son Filistin örneği var. Öyleyse Güney Kürdistan Federe Cumhuriyeti nedir? Ne Marksist literatürde, ne de burjuva literatürde bu durumu tanımlayan bir şey yok. Benzeri olmayan bir durumla karşı karşıyayız.

Bu durumu vaktiz olmayı bekleyen bir hristiyan çocuğunun durumuna benziyor. Ortada çocuk var, sahibi belli, ama bir papazın onu vaktiz etmesi gerekiyor. Şimdi Güney Kürdistan'a bakıyoruz. Papaz görevini üstlenen sömürgeciler ve emperyalistler, yanbaşı, ama vaktiz edilemiyor.

Bunun en önemli iki nedeni var.

Birincisi; sömürgeciler ve emperyalistler kendi çıkarlarını temsil eden sınıfların güç dengelerinin kendi çıkarları doğrultusunda değişmemesi,

ikincisi; emperyalistlerin G.K.F. Cumhuriyetini tanıması durumunda sömürgeci ülkelerle (T.C. İran, Irak, Suriye) olan çıkarlarının zedelenmesidir.

Özetlersek;

Bugün G.K.F.C. tanınmasa da ulusal sorun büyük oranda çözülmüştür. Geçmişten günümüze bütün feodal burjuva devletlerin kuruluş aşamasında feodallerle burjuvalar arasında iktidar mücadelesi olmuştur. Güneydeki savaşta bu durumun bir benzeridir. Bu savaşta emperyalistlerin kışkırtması söz konusu olabilir, ama esas olan feodallerin ve burjuvaların sınıfsal yapısıdır. Bu sınıfların temsilcileri sınıf çıkarları doğrultusunda sömürgeciler ve emperyalistlerle işbirliği yapmaları kaçınılmazdır.

Güney Kürdistan'da yaşanan bütün bu olaylar bize şu açıkça gösteriyor ki, Kürdistan'da güç olmanın, iktidar olmanın koşulu her parçada örgütlenmek, kendi halkına güvenmek asıl görev olmalıdır. Tek parçada örgütlenmeyi savunan ilkel milliyetçi mantık bu gün iflas etmiştir. Bunu savunanlar dün hain dediğine bugün yurtsever diye bilmekteyiz. İnandırıcılıklarını, güvenilirliklerini yitirmektedirler.

Kürdistan labirentinde gerçek kurtuluşu ve bağımsızlığı; 18 yıl önce Bağımsız, Birleşik, Demokratik ve Sosyalist Kürdistan şiarı ile formüle eden hareketimiz KAWA'nın düşüncelerini tarih ispatlamıştır, ve tarih Med ülkesinin kızıl çocuklarından silkinip tarihi rollerini oynamasını istiyor. Artık zamanı gelmiştir. Yarın çok geç olabilir.

7 Haziran 1994
A.SERHATLI

SAVAŞIN İÇİNDE ULUSAL-DEVİRİMCİ İKTİDARIN KURUMLARI YARATILMALIDIR!

Setxan DOZ

Son on yıldır toplumsal yaşamımızın tüm kesitlerini etkileyen, değiştiren ve dönüştürme yönünde gelişen bir savaş var. Ulusal kurtuluşçular olarak savaşın sorunlarını, gelişimini ve yönünü tartışıyoruz. Kürdistanlı tüm akımlar etki ve boyutu değişik derecelerde olmakla birlikte savaşın içindeler. Siyasal çizginin doğrultusunda ve geliştirilen taktiklerle, düşmanın girişimleri, geliştirdiği taktikler boşa çıkartılmaya çalışılıyor. Ancak, soruna yaklaşım hala geleneksel muhalif akımların bakışıyla sınırlıdır. Siyasal çizginin temel doğrultusu savaşı sürdürmek üzerine kuruluyor. Pratik çizgi, siyasal taktikler ne yazık ki bu çerçevenin dışına çıkmış değildir. Oysa, ulusal kurtuluş savaşlarında olsun, uzun süreli devrimci iç savaşlarda olsun, sorun aynı zamanda, savaşın içinde adım-adım iktidar organlarını kurmak şeklinde gündeme gelmek zorundadır. Genel olarak tüm savaşlar yıkıcı, tahrip edici özelliklere sahiptir. Her ne kadar haklı savaşların sonucunda yeni bir sistem, yapı kurulsun da savaş süreci yıkım ve tahribat sürecidir. Ne var ki yıkım ve tahribatta belirleyici olan egemen güçlerdir. Kaybeden, işgalci güçlerdir. Ulusal kurtuluşçular, devrimci savaşçılar gerici iktidarı yakıp-parçalama sürecinde, yeni iktidarı da kurarlar. Düşmanın çekildiği her alan, denetleyemediği her ilişki yeni iktidarın organları ile doldurulmalıdır. Savaş süreci, yıkım ile insanın iç-içe yaşadığı bir süreçtir. Bu durum siyasetten-ticarete, ekonomik hayatın tüm görünümüne, eğitim, sağlık, yerleşim gibi tüm alanları kapsamalıdır. Yıkmanın yanında, yeniyi kurma; 'Halk Ordusu'nun özelliklerindedir. Savaş, siyasetin devamı ise, ulusal kurtuluş savaşına kumanda eden, yön veren siyaset ulusal-devrimci iktidarı hedeflemeli, adım-adım onu kurmalıdır.

Savaşın içinde iktidarı kurumlaştırmak, aynı zamanda sömürgeci rejimden kopuşu örgütlemek, yeni rejimi kurmak demektir. Savaş için savaş olmaz. Savaşın siyasi hedefleri olmak zorundadır. Aksi takdirde, ya savaş siyasal boyutundan yalıtılarak bir genel hoşnutsuzluk ve muhalif akımına dönüşecek, ya da siyasal iktidarı önüne hedef olarak koymamış bir yapı-sistem içinde tatmin edilecektir. Yanısıra, kitleler savaşa ortak edilemediği ve kitlelerin öz kurumları yaratılmadığı için giderek edilgen ve tarafsız bir konuma kayacaklardır. Gerçekte, kitlelerin desteklemediği bir savaşı sürdürmek dahi gittikçe imkansızlaşacaktır. Ayrıca, siyasal istemler ve kurumlaşmalar netleşmediği za-

man, sömürgeci rejim genel af, gerillaya iş, toprak, ticari teşvik ve bazı reformlarla sorunu sistemin içine çekerek, savaşı ve mücadeleyi bitirmek isteyecektir. Nitekim, El Salvador örneğinde sorunun düğümlendiği nokta burası olmuş, mücadele ve savaş tasfiye edilmiştir.

Bu noktada şunu da belirtmek gerekiyor. İktidar organları, pratiğin çözeceği ve gündemine alacağı bir sorundur. Dolayısıyla, gerçekleştirilemeyen, henüz hayata geçirebilecek derecede şartlarının olgunlaşmadığı siyasal kararlar almak da çözümsüzlüğü beraberinde getirir. Devrimci güçler, mükemmel olmasa da asgari düzeyde çözebilecekleri olguları, kurumları, gündemine almalıdırlar. Örneğin, kurtarılması alanın şartları ve imkanı yokken, ya da ülke çapında Ulusal Meclis'in şartları yokken bunları gündeme almak, pratik görevler olarak siyasal taktiğin konusu yapmak ve fakat gerçekleştirilememekte, savaşın ve iktidarlaşmanın gidişatı üzerinde oldukça olumsuz etkide bulunur. Yine de sorunu şöyle formüle edebiliriz. Ulusal kurtuluşta basitten-karmaşığa daha küçük siyasal kurumlardan, daha büyük iktidar organlarına, küçük alanların denetlenmesinden, kurtarılmasından, daha büyük alanların kurtarılmasına ve giderek ülkenin kurtarılmasına, ulusal iktidarın doğmasına doğru bir çizgi izlemeliyiz. Aynı şekilde, ulusal kurtuluşçular toplumsal örgütlenme biçimlerini, siyasal ilişkileri parçaladıkları oranda, yerine yenisini, halkın ihtiyaçlarına cevap veren örgütlenmeleri yaratmak zorundadırlar. Doğa ve toplum boşluk kabul etmez. Bizim müdahale edip dolduramadığımız alanları, düşman veya başka güçler dolduracaktır.

İktidar organları denildiğinde ve eğer sözkonusu olan ulusal-devrimci iktidar ise, köyü-şehiri, ticareti-tarımı, eğitimi-sağlığı, yargıyı vb. denetleyecek organlar akla gelir. Devrimci anlamda iktidar sorunu, sadece eski iktidarın yerine parti, ordu, cephe organları -öncü örgütler- geçirmek değildir. Aksine, tabandan, kitlelerin içinden üretim ve yerleşim birimleri temel alınarak kitlelerin kendi öz örgütleri ile iktidara gelmeleri anlaşılmalıdır. Öncü örgütler, yol gösterme, harekete geçirme, taktik geliştirme konusunda kendi rollerini oynayacaklardır. Ama kendilerini kitlelerin, halkın yerine koyamazlar. Halk, söz, karar ve yetki sahibi olmalıdır. Bunun olabilmesi için halkın iktidara gelmesi, kendi örgütlenmesini gerçekleştirilmesi gerekir.

Kısacası, savaşı sürdürmek yetmiyordür. Savaş sürmelidir ama gelişerek, bü-

yüerek sürmelidir. Savaşın içinde iktidar organları yaratılmalıdır. Savaşın ülkenin ticari, siyasi ve demografik yapısını bozmasının önüne geçilmelidir. Bunun için siyasal çizgi ve taktikler sadece askeri yön dikkate alınarak belirlenmemelidir. Savaş ve sivil yaşam arasında, halkın ihtiyaçları, yaşamını idame ettirmesi arasında sağlıklı bir denge, bağ kurulmalıdır. Sadece halkın ihtiyaçlarını dikkate alan bir anlayış savaşı geliştiremez. Bağıntılı olarak, sadece savaşın ihtiyaçlarını dikkate alan, savaş ve halk arasındaki bağa, iç dinamikle yeterli derecede önem vermeyen anlayış ve pratikte büyük zararlara, telafisi zor tahribatlara yol açabilir. Savaş ve halk gerçekliği, sivil yaşamı, birbirini tamamlayan, besleyen ve geliştiren bir iç uyum ve denge üzerine kurulmalıdır.

İşgalci güçler, gerici iktidarlar kendi "başarıları"(!) için her yolu mübah görebilirler. Onlar zaten halka yabancılaşmış, halkı ezen, varlığını; baskı, sömürü ve zulüm üzerine kurmuş güçlerdir. Ulusal kurtuluşçular ise halkı, onun yaşamını, ülkenin genel gidişatını dikkate almak zorundadırlar. Sorunlara halkla birlikte karar verilmelidir. Halk sürece katılmalıdır. Savaş ilk başlarda öncü ile başlasa bile, giderek halklaşmalı, halka mal olmalıdır. Halktan soyut bir temsilcilik olamaz. Savaşın barındırdığı zor ögesi düşmanı hedeflemelidir. Halk, savaş gerçeğine, alınan kararlara gönüllü olarak, istiyerek katılmalıdır. Savaş var diye, kitlelerin genel durumunu, halkın yönelimini, herhangi bir yörenin özgün yapısını dikkate almayan kararlar, yasalar çıkartamayız. Halka yabancılaşmamak, onunla birlikte sorunları çözmek, kararları ve yasaları halkın malı haline getirebilmek için somut koşullara azami dikkat gösterilmelidir. Ulusal kurtuluşçular ile halk arasındaki ilişki gönüllü katılım temeline dayanmalıdır. Bunun olmadığı, halkın gerici duygular etkisinde kaldığı bölgelerde sabırlı, kararlı bir uyandırma, propoganda-ajitasyon faaliyeti yürütülmelidir.

SAVAŞ VE TOPLUMSAL YAŞAM ARASINDAKİ İLİŞİYE DİKKAT ETMELİYİZ.

Şüphesiz ülkemizde son on yıldır yoğunlaşarak devam eden savaş ve sonuçları birçok yönüyle değerlendirilebilir. Daha doğrusu herkes kendi bakış açısı ile ve geliştirmek istediği taktikler doğrultusunda bir değerlendirme yapacaktır. Bizim için sorun savaşı geliştirmek, önünü açmak ve siyasal iktidara giden yolu kısaltmaktır. Savaş ve sonuçlarına bakıldığında, ilk olarak görülmesi gereken askeri alandaki gelişme ve kurumlaşmanın di-

şında, sivil yaşamda, ticarete, tarımda, eğitimde, siyasal iktidar organlarında ciddi bir kurumlaşmanın ve iktidarlaşma yönünde gelişmenin olmadığını görüyoruz. Burda sorun sadece güç yetersizliğinden, imkanların olmamasından kaynaklanmıyor. Bu etmenin önemli rolü olmakla birlikte, aynı zamanda bu alandaki boşluğun esas nedeni siyasal çizgideki belirsizliktedir. Bu tesbitle herhangi bir parti ya da örgütü suçlamıyorum. Tüm ulusal kurtuluşçu güçler mücadele içindeki yeri ve etkilerine göre bu süreçte sorumludurlar.

Sürece kabaca dahi baksak, şunu görüyoruz. T.C.'nin askeri saldırılarına, katliamlarına, sürgünlerine, esas olarak askeri boyutta karşı koymak ve siyasal teşhirle yetinmek şeklinde formüle edilebilecek bir çizgi izlenmiştir. Oysa, sömürgeci rejim ülkemizdeki tüm yaşamı alt-üst etmiştir. Savaşın yoğunlaştığı bölgelerde sivil yaşam hemen hemen durmuştur. Ticaret, küçük-üretim, hayvancılık, tarım nerdeyse durma noktasına gelmiştir. Nüfus yapısında, yerleşim alanlarında büyük değişiklikler yaşanmıştır. Sömürgeciler, gerilla ile askeri olarak başedemeyeceklerini iyi bildiklerinden, "gölü kurut-balığı öldür" anlayışıyla, ticareti, tarımı, sivil yerleşimi tahrip etmişlerdir. Bugün kırsal alanda büyük bir nüfus erozyonu yaşanmaktadır. Küçük kasabalar büyüyerek nüfus yönünden şehirleşmeye evrimleşmişlerdir. Yanısıra, Batı'ya Türkiye'nin metropollerine büyük bir göç vardır. Savaşın yoğun olarak sürdüğü Botan, Serhat, Garzan, Dersim'den göçler, sürgünler had safhaya ulaşmış bulunuyor. Maraş, Malatya, Erzincan, Sivas gibi merkezlerden de göç ve ülkeyi terk etme pratiği azımsanmayacak boyutlardadır. Sadece 93'te, 900 köyün boşaltılıp-yakıldığı, tahrip edildiği

kabul ediliyor. Buna önceki göç, sürgünleri ve şu anda devam eden boşaltma, göçetirme pratiğini de ilave ettiğimizde, kırsal alanın önemi küçümsenmeyecek bir insanlaşma planıyla karşı-karşıya olduğunu görmemiz gerekiyor. Bir ülkenin demokratik yapısını, ekonomisini değiştirmek için orda iktidarlaşmak, düşmanı kovmak, savaşı sürdürmek dahi gittikçe zorlaşır. Kürdistan'da ekonomi denildiğinde tarım ve hayvancılık önde gelir. Bu iki alanda savaşın tahribatları nüfus göçleri ile felç haline gelmiştir. Şunu da belirtmeliyim, sömürgecilerin bir "Kürtleşme" planı vardı. Bunun yolu olarak, göç, sürgün, katliam öneriyorlardı. Ve hatta Özal, Kuzey'in kırsalını göç ve sürgünlerle, barajların getirdiği boşaltmalarla insanlaşdırıp, Iğdır, Erzincan, Erzincan, Elazığ, Diyarbakır, Gaziantep, Malatya, Urfa, Cizre vs. gibi merkezlere nüfusu toparlamak istiyordu. Şimdi devam eden süreç önü alınmazsa bu yöne doğrudur. Göç ve sürgünü sadece devletin uygulamaları ile izah edemeyiz. Hele, "vatan sevgisinin yokluğuyla" hiç izah edemeyiz. Burda bizim politikamızdaki belirsizliklerin, yanlışların önemli rolü olduğunu da kabul etmemiz gerekiyor.

O halde, ulusal kurtuluşçular sadece savaşı sürdürme mantığı ile soruna yaklaşamazlar. Savaş sürdürülürken, ülkenin iç dinamiklerini parçalayan, nüfus yapısını değiştiren, ekonomisini felç eden süreçlere karşı da mücadele etmek, taktik geliştirmek gereklidir. Özellikle kendi inisiyatifimizle geliştireceğimiz savaş biçimlerinde ve taktiklerinde buna dikkat etmemiz gerekiyor. Savaş halkın yaşamını, durumunu, ekonominin ve siyasal hayatın gelişimini dikkate alarak geliştirilmeli ve devam etmelidir. Unutmamak gerekiyor ki

savaşın da siyasetin de nesnesi insandır. Bu bakımdan, köy yollarının mayınlanmasında, vergilendirmede, kepenk kapatma eylemlerinde, köy ve kasaba baskınlarında, halkın mevcut durumu mutlaka dikkate alınmalıdır. Sömürgecilerin yasak, göçertme, bombalama, talan etme girişimlerini gözönüne aldığımızda, bizim taktiklerimizin esas yönü sivil yaşamın mümkün olduğunca

az zedelenmesine yolaçacak şekilde olmasına dikkat edilmelidir. Yanısıra, savaş esas olarak işgal kurumlarına yönelmelidir. İşbirlikçiler, korucular da işgal kurumunun uzantısıdır. Bunlara da yönelmek gerekiyor. Ama koruculuğu yaratan ilişki ağını, düşmanın etkisini kırmak gerekiyor. Tüm koruculara, ailelerine, köylere yönelmektense, düşman askerine, korucu şeflerine yönelmek daha doğrudur. Kürdistan'daki güçlü feodal gelenekler, öğ alma duygusu, kan davası, aşiretçilik dikkate alındığında bu dediğimiz daha iyi anlaşılacaktır.

KİTLELERİ SAVAŞA ORTAK ETMELİ, KİTLESEL TEMSİLİ ESAS ALAN İKTİDAR ORGANLARI YARATMALIYIZ!

Savaşın vardığı bugünkü düzey, tecrübe ve gelişmenin yönünü dikkate aldığımızda şunları söyleyebiliriz. Savaşa, mücadeleye ve onun kurumlarına, tüm ulusal potansiyelimiz ortak edilmelidir. Bugüne kadar yapıldığı gibi, gerilla dışındaki örgütlenmeyi milis örgütlenmesine sığdıramayız. Kitleleri böylece edilgen, ikincil konuma yerleştiremeyiz. Bu durum kitlenin kendisini savaşın dışında, sadece yardımcı olarak görmesi anlayışını da değiştirecektir. Gerilla ve kitle mücadelesi, örgütlenmesi birbirini tamamlamalıdır. Somut talepler etrafında, kitlesel kampanyalarla mücadeleyi geliştirmek, serhıldan döneminde olduğu gibi yeni bir cephe açmak gereklidir. Ayrıca, serhıldan pratiğindeki duraksama ve kabuğuna çekilmenin nedenlerini değerlendirmeliyiz. Bence burdaki en özenli etken, kitlelerin kendi içinden çıkarttukları, denetledikleri mücadele organlarının olmamasıdır. Şehirlerdeki mücadeleye, genel olarak gerilla mücadelesi dışındaki alanlara yeterli önemin

ve dikkatin verilmesidir. Bugün, gerilla ve nisbeten milis örgütlenmesi dışında başka örgütlenmeler bulunmuyor. Zaten savaş tüm yaşamı askerileştirerek, sivil yaşamı, var olan cılız kurumları tasfiye etti. Sendikaların, kitle derneklerinin, esnaf birliklerinin hemen hemen hiçbir rolü yok. Gerçekte ise bu alanda muazzam fırsatlar doğdu. Ancak değerlendirilemedi. On yıllık savaş sürecine, ülke coğrafyasının hemen hemen tamamının bu sürece girmesine ve milyonlarca kitlenin ulus çapında mücadele pratiğinden etkilenmesine, katılmasına rağmen kitleleri kapsayan, gelecekteki iktidarın nüveleri ve araçları olan örgüt biçimlerinin yaratılmaması üzerinde dikkatle durulması gereken bir konudur.

Bu günden itibaren, şartların olduğu her yerde, üretim ve yerleşim birimleri temel alınarak, kitlelerin kendi içinden çıkarttıkları, mücadelede doğal olarak ta öne geçmiş kesimlerin inisiyatifinde Halk Savunma ve Yönetim Komiteleri oluşturulmalıdır. Olabildiği ölçüde, her köyde, şehirde, mahallede, okulda, üretim birimlerinde kitle katılımını esas alan bir örgütlenme yaratılmalıdır. Zamana ve yere göre Halk Savunma ve Yönetim Komiteleri farklı görevler üstleneceklerdir. Bu örgütlenme en genel anlamda, bugünden sömürgeci işgal kurumlarının dışında, halkın ve mücadelenin içinden çıkmış, ulusal iktidarın nüveleri, giderekte kendisi haline gelebilirler. Özellikle bazı alanlarda yerel iktidar ayağına dönüşebilir. Şehirlerde bu durum acileyitini koruyor. Zira, kırsal alanda gerilla bu görevi yerine getirmeye çalışırken şehirlerdeki gerilla denetiminin zayıflığı dolayısıyla ciddi bir boşluk yaşanıyor.

Şüphesiz bu nevi örgütlenmeler oluşum ve içerik bakımından özerk olacaklardır. Böylesi bir örgütlenmeyi, herhangi bir partinin taraftarlarıyla sınırlamak, başından darlaştırmak ve kitlesel temelin dışına itmek anlamına gelecektir. Sömürgeciliğe ve işbirlikçiliğe karşı tüm sınıf ve tabakalar üretim ve yerleşim birimleri esas alınarak böylesi bir örgütlenme içinde faaliyet yürütebilirler. Tek tek parti ve örgütler, kitleler içindeki gücüne, mücadele içindeki yerine göre burda kendilerini ifade edeceklerdir. Kurulma çalışmalarını yürütülen cephe, bu alanda temel itici güç olabilir. İlk adımları atmada inisiyatif koyabilir. Yine de, mücadelenin içinden, köyden, mahalleden, fabrikadan doğmalıdır bu örgütler.

Halk Savunma ve Yönetim Komiteleri bugün için genel planda, koruculuğa, sürgün ve göçe, kitlesel yıkım ve bombalamalara, kontra-cinayetlerine karşı politik kampanyalar etrafında kitle gösterileri, kepenk kapatmalar, sömürgeci mallara boykot gibi eylemlerde inisiyatif koyup, kitlesel katılımı sağlayabilirler. Ayrıca, mücadele alanlarının içinden doğdukları için,

yöreysi, kitleyi daha iyi tanıyacak ve daha doğru kararlar alma imkanına sahip olacaklardır. Eğer okulları, mahalleleri, köyleri, esnaf sitelerini örgütlersek, düşmanın kontra-koruculuk taktiğini önemli derecede boşa çıkartabiliriz. Göçe ve sürgüne karşı kitlesel tavırlar geliştirebiliriz. Şehirleri direniş odaklarına, köyleri üslere çevirebiliriz. Gerilla ve kitleyi bir güzergahta yürütebiliriz. Dahası, bu tür örgütlenmelerle düşmanın boşalttığı, çekildiği, denetleyemediği alanlarda halkın iktidarının ayaklarını oluşturabiliriz. Yargı, eğitim, vergilendirme gibi konularda kitlesel müdahale ve katılımı sağlayabiliriz.

Halk, kendi sorunları temelinde örgütlenebilir ve kendi içinden çıkarttığı inisiyatiflerle, ticarete, tarıma, yerleşim alanlarına müdahale ederse göç olgusunun önüne geçilebilir. Göçün yönü, Türkiye metropollerinden, Kürdistan dağlarına, şehirlerine çevrilebilir. Hatta yeniden boşaltılmış alanlara dönebilir. Yeterki bu alanda politika ve örgütlenme geliştirilebilsin. Savaş taktikleri geliştirilirken kitlenin içinde bulunduğu durum, düşmanın yönelimi, hedefleri dikkate alınır, savaş ve yaşam arasında doğru bağlar kurulabilir. Süreç tersine çevrilip, nüfus göçünün önüne geçilebilir.

Bu noktada, eğitime, yollara, sağlık kurumlarına karşı geliştirilen eylemleri de yeniden değerlendirmek gerekiyor. Sömürgeci rejimin eğitim sistemine, savaşın hizmetine soktuğu kurumlarına, yargı sistemine, iletişim ağına saldırmak, yıkmak, dağıtmak devrimci bir görevdir. Ancak, dağıtmak yetmiyor. Yıkılanın yerine yenisini kurmalıyız. Sömürgeci kurumların yerine, halkın kurumları doğmalıdır. Aksi takdirde ya sömürgecilik, yeni müdahalelerle bu alanları doldurmakta ya da din maskeli gericilik, koruculuk, sömürgeci rejimin desteğini alarak bu alanlara sızmaktadır. Ya da yıkılan okulun, sağlık ocağının yerine yenisi kurulmadığında, bu alandaki ihtiyacı karşılayacak bir örgütlenme oluşturulmadığında, kitleler bu eylemlerden desteğini çekmekte, farklı beklentilere girmektedir. Çok eleştirilen, "ilkel" diye mahkum edilen Güney Kürdistan pratiğinde, peşmerge başından itibaren eğitim, sağlık, yerleşim alanlarına müdahale etti, alternatifler geliştirdi. Elbette, ulusal devrimci iktidar kurulup savaşın yaralarını sarana kadar bu alandaki müdahale cılız kalacaktır. Buna rağmen, eğitime, yargıya, sağlığa, iletişime, ticari-tarım hayata ulusal kurtuluşçuların kendi olanaklarıyla müdahale etmeleri, alternatif geliştirmeleri gerekiyor. Zira, sömürgeci rejim yalnızca askeri alanda değil, tüm alanlarda sökülüp-atılması, halkın devrimci iktidarı adım, adım kurulmalıdır.

Halk Savunma ve Yönetim Komiteleri savaşın dışındaki her alanda aktif rol almalı, giderek mücadelenin odak noktası

haline gelmelidir. Hatta örgütlenmenin gelişmesi, savaşın boyutunun ilerlemesi ile silahlı kitlesel eylemlere, saldırılara da önderlik gündeme gelebilir. Mücadele ve örgütlenmenin gelişim seyri yeni görevleri gerekli kılacaktır. Komiteler, yardım kampanyalarında, kitlesel gösterilere, serhildanlara, savunmaya ve yönetmeye kadar her alanda inisiyatif koymalıdır. Eğer, örgütlenme süreklilik kazanabilir ve kitleselleşebilirse giderek Ayaklanma Komiteleri de gündeme gelebilir. Kürdistan'da şehirlerin nüfus yoğunluğunun artması, düşmanın stratejik açıdan şehirlere büyük önem vermesi de dikkate alındığında konu daha iyi anlaşılır. Örgütlenmenin kitleselleşmemesi, kitlelerin kendi kurumlarını yaratamamaları kendisini en iyi biçimde kontra cinayetlerinde ve dinci gericiliğin kendine alan açmasından gösterdi. Gerçekte, Batman'da, Silvan'da, Diyarbakır'da okullarda, mahallelerde, çarşıda halk örgütlenmesi sağlanabilseydi, kontra bu kadar rahat elimi-kolumu sallayarak cinayet işleyemezdi. Halk kontrayı tükürükleriyle dahi boğardı.

Ayrıca, bu güne kadar dünya devrimci süreçlerinde izlenen benzer bir yol var. Rusya'da Sovyetler, Filistin'de Intifada Komiteleri buna örnek gösterilebilir. Söylemeye gerek yok ki her ülkedeki mücadele kendi gerçekliği ve temeli üzerinde gelişecektir. Devrimci süreçler kopye edilemez ya da tekrarlanamaz. Ama, halklar birbirinden öğrenmesini bilmelidirler. Biz kendi yolumuzda yürürken, bizden önce daha değişik koşullarda da olsa, aynı yoldan yürüyüp zafer elde edenlerin ya da yenilenlerin tecrübelerini dikkate almalyız.

Ulusal kurtuluş mücadelemizde, parti, ordu, cephe kendi rolünü oynayacaktır. Özellikle gerillanın daha da gelişip ulusal ordulaşma aşamasına ulaşması mutlak bir gerekliliktir. İktidarı almanın ve devam ettirmenin olmazsa-olmaz koşullarından birisi halkın silahlı gücüdür. Ancak, hem silahlı güçler profesyonel orduyla sınırlı olmamalı. Halk Savunma ve Yönetim Komiteleri de silahlanmalıdır. Yanı sıra, sivil ve yerleşik yaşama cevap verecek örgütlenmeler yaratılmalıdır. Toplumun tümünü ilgilendirecek konularda, halk kendi içinden çıkardığı örgütlenmelerle tavrını geliştirebilmeli, iktidara kendisini taşıyacak çok yönlü örgütlenmeler geliştirebilmelidir.

İktidar denildiğinde toplumun iç dinamiği, ulusal yapısı, sınıfsal ayrışması, dinsel özellikleri mutlaka dikkate alınmalıdır. Savaş döneminde olduğu kadar, savaştan sonraki dönemde de toplumumuzun iç dinamiklerini esas alan bir çizgi izlenmelidir. İç dinamik ve siyaset, iktidar arasındaki ilişkisi de başka bir yazımızda ele alacağız.

DEVLETİN "YENİ" MANEVRASI VE LEGAL CEPHEDE KÜRT SİYASAL PANORAMASI

Uluslararası planda Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi, bugüne kadar sahip olmadığı bir desteğe kavuşmuştur. Bu destek şüphesiz uluslararası işçi sınıfının ve ilerici insanlığın doğrudan sunduğu destek değildir. Ama, eğer bu siyasi destek oluşmuşsa, başta ilerici-devrimci kesimler olmak üzere bütün bir hümanist kamuoyunun baskılarıyla oluşmuştur. Ulusalçı güçlerin sınırlı da olsa yürüttükleri diplomasi çalışmaları ve lobi oluşturma faaliyetleri de bunda önemli rol oynamıştır.

Avrupa'nın emperyalist merkezleri, her ne kadar kendi çıkarlarını gözeterek sözkonusu siyasi desteği vermişlerse de, bu kamuoyunun etkisi altında sözü edilen kararları aldıkları gerçeğine de bağlıdır. Burada kamuoyunun istemi ve emperyalist merkezlerin çıkarları çakışmış olabilir. Ancak sonuç olarak Avrupa'da ve Amerika'da alınan kararlar, ulusal kurtuluş hareketine küçümsenmez bir destek. Mevcut desteğin oluşmasında belirleyici etken, içte, merkezinde silahlı mücadelenin olduğu savaşında ısrar edilmesidir. Bunu gözden kaçırarak Batı'nın siyasi desteğini anlamak mümkün değildir.

Türk sömürgeci sistemi buna karşılık "yeni" bir manevra tezgahlamaktadır. "Milli Güvenlik Kurulu"nun Kürdistan sorununda sahip olduğu stratejiye uygun ve onun gereksinmesi için bu manevraya girişilmektedir. Buna karşılık ulusalçı güçler dikkatli davranmak zorundadırlar. Yaşadığımız bu kritik dönemde daha çok uyanıklık şarttır. Bu döneme uygun siyasi kararlılık, mücadelenin önümüzdeki dönemi için belirleyici olacaktır. Başında şimdi de Cumhurbaşkanı Demirel'in bulunduğu manevra, hem Batı'nın "Kürt sorunu"na verdiği desteğe ilişkin yumuşak bir karşı-cevaptır, hem de içte ulusalçı kesimleri yeni bir beklentiye sürüklemek ve zaman kazanmak için ortaya atılan yanıltıcı bir girişimdir. Bu siyasi manevra, aynı zamanda, bugünlerde aslı olmayan barış sorununda ulusal muhalefeti bölmeyi de hedeflemektedir.

Demirel, "Türkiye'nin birliği" sorununu tartışma konusu (!) haline getirmekte ve "ırka dayalı devlet anlayışının geride kaldığını" söylemektedir. "Vatan-daşlık bağına ırka değil, anayasal haklara bağlamak gerekir" diyor. "Anayasal vatan-daşlık" kavramını, Türkiye'nin "birlik ve beraberliğini" korumak için işlediğini ifade etmektedir. "Bütünü" bir arada tutmak amacıyla ortaya atılan bu tartışmalar (!) iç

ve dış kamuoyunu yumuşatmayı ve yarıltmayı hedeflemektedir. Bunun elbette birçok nedeni olabilir. Örneğin; "Kürt sorunu"ndan yürütülen tartışmalara yön vermeye, onu belli bir çerçevede tutmaya çalışmaktır. Nitekim aynı konuşmasında "Türkiye'de azınlık yok, herkes bu toplumun bir parçası"dır diyor. Burada niyet çok açık bir şekilde ortaya konmaktadır. Genel Kurmay Başkanı Doğan Güreş'in geçen sene 3 Aralık 1993'te gazeteci Fehmi Karu'ya verdiği mülakatla bir bütünlük ve uyumluluk içinde olan bu "çıkış"ta yeni bir şey yoktur. MGK, Cumhurbaşkanıyla, generalleriyle bir bütündür ve aynı stratejiye sahiptir. Bütün problem, Kürtlere ilişkin özel olarak herhangi bir anayasal değişikliğe gitmeyi önlemektir. Bu çabalar, aktüel olarak yürürlükte olan MGK'nun Kürdistan stratejisinin bir parçası, onun hayata geçirilmesinin faaliyeti olarak ortaya çıkmaktadır. Bu kesinlikle gözden kaçırılmamalıdır, aksi takdirde siyasi tesbitlerde hatalara düşülebilir.

Demirel'in açıklamalarında gerçekler gizlenmiyor; herkes kendisini istediği şekilde ifade etsin demekle birlikte sonuçta "ama o yine de Türk'tür," "bir milletin fertleri"dirler. Yani bu şu demektir, "sen istediğini söyle, yine de Türk'sün". Türkiye'nin eski birliği (!) ne vurgu yapılmaktadır. Oysa, Kürtlerin kolektif hafızası o kadar kıt değildir. Eski "birliğin" kan ve ateş üzerine kurulmuş bir birlik olduğu unutulmamıştır. Kürtlerin büyük katliamlarla susturulduğu döneme nostaljik duyguyla yaklaşıyor. Amaç kamuoyunun vicdanına hitap etmektir. Vicdansızlar vicdan istiyorlar !?!

Ulusal kurtuluş hareketi içindeki sağcılık, düşmanın manevralarına karşı silahsızdır, kendisini koruyabilecek ideolojik ve siyasi ormure (zirha) sahip değildir. Her türlü direnişi sadece silahlı direnişi değil, kitle direnişlerini de red eden, ona dayanmayan bir barış (!) mücadelesine soyunmuşlardır. Bu durum, devlete karşı pozisyonda ikilik yaratılmasının, bölünmeye yol açmanın zeminini yaratmaktadır. Düşman bu çatlağa sızmak için özellikle son dönemlerde aktivitesine hız vermiştir. Böylece, ulusal kurtuluş hareketi içinde yeni pratik bir zorlukla karşı karşıyayız. Söz konusu zeminin yaratılmasında PKK'nın de yanlış ve sekte tutumları rol oynamıştır. Sağcılar belli politik ittifaklara çekme yerine, onunla sınırlı da olsa belli talepler çerçevesinde işbirliğine gitme yerine, onu bastırma yolunu seçmiştir.

Böylesi bir icraat sağcılarla olan diyalogu bile bitirmiştir. Bunda sağcı kesimlerin sorumluluğu en az PKK kadardır. Birarada kalmanın politikası yapılmamıştır. Oysa bu dönemde buna kabiliyetli olduğu gösterilmeliydi.

Madem nazik ve kritik bir dönemden geçiliyor, o halde nazik dönemin "nazik" politikasını yapmak gerekiyor. Ulusal mücadelede en sağda olanları bile belli bir çerçevede tutman yeteneği gösterilmezse kuşkusuz başka bölünmeler de baş gösterebilir. Bunun sorumluluğunu sadece sağcılara yüklemek kolay bir davranış olacaktır, onları sözkonusu davranışa zorlayan ve bölünmenin zeminini yaratanlar da bu işten sorumludurlar. Devletle pratik işbirliğine gitmediği müddetçe, ulusal kurtuluş mücadelesinden fiili olarak kopmadığı sürece her politik güç yurtseverlik zeminindedir. Sağcılık ve reformizm, düşmanla işbirliği anlamına gelmez. Şayet pratik ve fiili bir işbirliği yoksa, bu anlamda, ihanet olarak tanımlanmasını doğru görmüyoruz. Doğru olmayan yaklaşımlar ve ithamlar sadece birlik zeminin dağıtılmasına ve bölünme şartlarının yaratılmasına hizmet eder.

Sözünü ettiğimiz bölünme, küçük bir bölünme olabilir, PKK ve diğer bazı çevreler için ehemmiyetsiz, ama "saldırmak" için bir pretext oluşturabilir. Oysa sömürgeci devletin istediği küçüğe olsa sızabileceği bir çatlak, bir oyuk bulabilmektir. Daha sonra bu oyuğu ve çatlağı derinleştirerek ciddi bölünmelere yol açmak, hatta daha kötü, Kürdistan'da sıkça yaşanan handikaplara ulusal kurtuluş hareketini sarmak gibi bir amacın olduğunu herkes bilmelidir.

PKK ve birçok yurtsever kişi ve çevreler, sağcı kesimlerin parti kurma faaliyetlerine çoğu kere yerini bulmayan sert eleştiriler yöneltilmektedir. Böylesi bir parti faaliyetinin başarıya gitmeyeceğini, bu parti kurulsa bile taban bulamayacağı, ancak koruculardan taban bulabileceği doğrultusunda haklı-haksız birçok eleştiri yöneltilmektedir. Bizce bu eleştiri sahipleri ayrı parti kurma faaliyetindeki esasları anlamamışlardır. Çünkü meselenin esası, bu partinin taban bulup-bulmayacağı, başarılı olup-olmayacağı değildir. Esas olan, küçüğe olsa bir bölünmenin yaratılmasının doğuracağı olumsuzluğun görülmesidir. Devletin, bu alandaki öteden beridir var olan beklentilerine denk düşen bir durum yaratılıyor. Böylece kendisini örgütleyen

bu bölünmenin yarattığı çatlığa rejim sızmaya çalışacaktır. Bunun görülmesi lazım.

Devlet, bu karşı-devrimci icraatında başarılı olur mu olmaz mı, bu da ayrı bir sorun. Ancak, bölünmeye ilişkin politikası şimdiden boşa çıkarılmazsa, rejimin hain faaliyetinin önü alınmayacaktır. Bu biraz da sağcı-reformist kesimlerin devletle kendisi arasında zayıfta olsa var olan siyasi sınırın korunup korunamayacağına bağlıdır. Ne var ki, sağcılık, devrimci hareketle olan bağını koruyamazsa sözü edilen sınırı korumaya tabiatı gereği

kabiliyetli değildir. Sağcı-reformist siyasetin yönlendiriciliği her zaman karşı-devrimle devrim arasında yaratılan barikatların zayıflatılmasıdır, onda gedikler açma faaliyetine sürüklenmesidir.

Bu taktirde, önemli olan kim, hangi politikayla -devlet mi yoksa ulusal kurtuluş devrimi mi- tutarsız, sağcı kesimleri yedeleyecektir? Sorun böyle konulduğu taktirde, PKK'nin bu çevreleri yedekleme, hatta tarafsızlaştırma politikasının olmadığı görülmektedir. Tehdit ve bastırmaya yönelik çıkışlar amaca hizmet etmekten uzaktır. Ufku dar çıkışlar, sadece sömürgeci rejimin sızmalarına zemin yaratmaya hizmet eder. O halde, bu soruna daha dikkatli yaklaşılmalıdır. Devrimimizin pratik gereklilikleri gözönüne alındığında, ulusal güçler arasındaki olası bir bölünme yarar değil, zarar verecektir.

PKK, Kürdistan'da reformcu, siyasi sağcılığı değişik tutum ve davranışlarıyla güçlendirmiştir. Savaşı sürdürmesi, pratik anlamda, sağcılığın önünde aşılmaz bir barikat oluşturmuştur şüphesiz, ama siyasi planda aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Bağımsızlıktan taviz verilmesi, reform politikasında belli bir yerde durması sağcılığı güçlendiren etkenler olmuştur. Reformlar için, kısmi hak ve özgürlükler için elbette politika yapılmalıdır, bunun mücadelesi verilmelidir. Fakat eğer bu, stratejiden taviz vermeye yol açıyorsa, orada reformizm güçlenir. PKK'nin taktik politikası ile stratejik politikası birbirine

karışmıştır. Bu durum, legal plandaki sağcı faaliyete cesaret vermiştir.

Sağcılığın ve reformizmin sınıfsal temellerinin olduğu görülmelidir. Ulusal kurtuluş hareketi içinde bir sınıf mücadelesinin var olduğu ve yaşandığı bir gerçektir.

Ulusalçılık, ulusal sorunun varlığından dolayı bütün Kürdistanı siyasi örgütlerinin ortak özelliğidir. Ulusal motivasyon, sınıf mücadelesini gölgeliyorsa da her politik örgüt dayandığı sınıfın politikasını yapmaktadır. Ulusal kurtuluş hareketi için de kendine özgü biçimlerle süren sınıf mücadelesi, ulusal ittifakı dışlamaz. Aksine bugün acil olarak ulusal birliğe hayatın her alanında ihtiyaç vardır. Sömürgeci devletin "topyekün imha savaşına" karşı koyuş, ancak bu birlikle vücut bulabilir. Mücadelenin legal ayağı, kaçınılmaz olarak birlik espirisi içinde yeni güçlü bir çıkışa ihtiyacı vardır.

HADEP'in kurulmuş olması bu süreci kapatmamıştır. Geniş yurtsever çevreleri kucaklamasıyla ve daha da önemlisi, politika üretebilecek, legal mücadeleyi yönlendirebilecek bir kadro bileşkenine sahip olması gereken bu parti, ancak yeni bir konsensusle mümkündür. Kendisini darlıktan kurtarabilecek yetenekte olmayan bir kuruluş DEP'ten daha ileri bir mevziye sıçrayamaz. HEP ve DEP pratikleri acı acuru iki defa yemeye benzemektedir. Birlik ve demokrasi ruhu, ilk etapta HEP'e ve DEP'e büyük bir itilim vermiştir. Bu ru-

hun zayıflamasıyla her iki kuruluş ta bitişe doğru yuvarlanmıştır. Burda iki önemli etken rol oynamıştır; 1. Devletin azgın saldırıları ve katliamları, 2. Bu iki kuruluşu darlaştırma, diğer yurtsever çevrelerin faaliyetine izin vermeme, baskıcı davranma. Bu iki etken, HEP'i ve DEP'i bunaltmıştır. Devletin saldırıları belirleyici olmuşsa da, ikinci etken de kendi payına önemli ölçülerde olumsuz rol oynamıştır.

Birlik havasının dağılması, kitle mücadelesindeki düşüş, sağcıların başka partiler kurma faaliyetleri, DEP dönemindeki ulusal dinamizmin angajmanını zayıflatmıştır. Bundan dolayı HADEP zayıf kalacaktır. Daha güçlü bir çıkış, ancak ulusal birlik ve demokrasi politikasına sarılarak mümkün hale gelebilir.

Kuşkusuz, devrimci kesimlerin olduğu gibi sağcı-reformcu çevrelerinde legal planda kendi partilerini kurmaya hakları vardır. Onlara bunu yasaklamaya kalkışmak doğru değildir. Önemli olan ortak müştereklerde siyasi güçleri bir arada tutmasını bilmektir. Sağcı kesimlerle eğer cephe kurma faaliyetine girişiliyorsa, onlarla protokoller yapılıyorsa, legal düzlemde sınırları çok daha gevşek olan bir çerçevede ortak bir parti kurma da daha kolay bir araya gelinebilir. İçinden geçtiğimiz süreç yeni bir girişimle ulusal konsensusu gerektiriyor. İmhacı devlete karşı koymanın ve sonuç almanın başka yolu var mıdır?

Mayıs 1994
K.GÜNEŞ

SOSYALİSTLERİN BİRLİĞİNE DOĞRU BİR ADIM

Daha önceleri çeşitli hareketler ve yazarlar bu konuda bir sürü şey yazıp çizdiler, her kes kendi açısından yazıp çizdiklerini doğru bulup, değerlendirmeler yaptı, öneriler sundu. Fakat yapılan öneriler ve değerlendirmeler kısmi oranda doğru olmasına rağmen pratikte bir adım atılmadı. Fakat bizim açımızdan bu yazan-çizen hareketler kendi siyasi çıkarlarını ülkemiz Kürdistan devriminden ön planda tutarak daha önceleri bir platformda gerçekleşmesi gerekirken, (ülkemiz devrimine pratikte müdahale etme açısından doğru olmasına rağmen) ayrı bir platform oluşturdular. Bu da bu hareketlerin ne kadar ciddi olduğunu ortaya çıkartıyor.

Kawa'nın 1992'deki Parti İnşa Kongresi'nin aldığı 'Sosyalistlerin Birliği' konusu doğru ve ileri atılan bir adım olarak değerlendirilip, bu konu üzerinde titizlikle durulmalıdır. Yanısıra mevcut sorunun Kürdistan devrimi açısından ne denli gerekli olduğu kanıtlanmıştır. Ülkemiz Kürdistan devrimi açısından acil bir görev olarak önüne koyduğu sosyalist güç birliği günün koşullarında pratiğe müdahale etmede bir o kadar doğrudur. Sosyalist güçler sürece daha aktif olarak müdahale etme istiyorlarsa, Ulusal kurtuluş mücadelesinde etkin bir güç olmak, sürecin dayattığı tarihsel rolü oynamak istiyorlarsa, siyasal alanda bir araya gelmelidirler.

Siyasal sürecin önümüze koyduğu görev ve sorumluluklarımızı yerine getirebilmek için sosyalistlerin siyasal birliğini gerçekleştirerek ülke zemininde tarihi misyonumuzu radikal bir biçimde olaylara müdahale ederek Kürdistan'daki mevcut durumu ilerletebiliriz.

Bu dönemde dünya görüşleri birbirine yakın olan, aynı siyasal zeminde bulunan, ülke devrimine bakış açıları aynı olan, ilkesel düzeyde anlaşılabilirler bir araya gelmelidirler. Sorun ulusal ve sınıfsal bazda sosyalist güçlerin daha etkin olma, tarihsel görevlerini yerine getirme sorunudur. Bu anlamda radikal devrimci kesimin sosyalist güç ve kesimlerin siyasal birliği kendini dayatan bir görev oluyor. Bu görev; devrimci radikal kesim tarafından kaçınılmaz bir birlik-tir.

Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi yeni bir döneme girmiştir. Kürt ulusunda olan özgür ve bağımsız yaşam istemi yalnız sınırlı bazı kesimin istemi değildir. Çoğunluğun değişik sınıf ve katmanların Kürt ulusu istemi haline gelmiştir. Son yıllarda ulusal bilinçleri olağanüstü bir gelişme göstermiştir.

1980'li yıllar Kürt ulusal hareketi uluslararası bir arenada farklı bir sürece girdiği bir dönemdir. Ama bu süreçte asıl olan 30 yılın ulusal demokratik potansiyelidir. Bu potansiyeli planlı-programlı doğru hedeflere götürmek Komünistlerin ve sosyalistlerin görevidir.

Ulusal kurtuluş mücadelesine yön vermek ve geleceğin toplumsal demokratik hedefi için aynı tarihsel rolü üstlenen güçlerin birliği sorunudur.

Eğer biz Kürdistan devriminde etkili olmak istiyorsak ve tarihsel misyonumuzu oynamak istiyorsak, radikal olan güçlerin yan yana gelmesi doğru ve gereklidir.

Biz KAWA, KKP, TS, Sosyalist Gelenek olarak sosyalistlerin siyasal birliğini hedefleyen çalışmalarını, yeni sürecin gerekli kıldığı bir adımdır. Biz; bu sürecin gerekliliğine ve pratikte başarısına inanıyoruz. Elbette ki, bunların dışında kalan ve ayrı bir platform oluşturan hareketler de vardır.

Biz; sosyalistlerin, radikal devrimcilerin mümkün olan en geniş düzeydeki siyasal birliğinden yanayız.

Kuşkusuz Kuzey Batı Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi saflarında Bağımsız, Birleşik, Demokratik ve Sosyalizm hedefini savunan güçlerden, Kürt ulusu için bazı ulusal demokratik hakları talep eden her yurtsever güç ve çevrenin bu mücadele içinde yeri vardır.

Dünyadaki ve bölgedeki gelişmelerin de yoğun etkisi altında yurtsever, devrimci-demokrat güç ve çevreler ideolojik, politik ve örgütsel bakımdan yeni bir saflaşmaya gitmektedir. Tüm bunlar önemli gelişmelerdir.

Kuzey Kürdistan devrimi; kararlı emekçi kesimlere dayanan, onların çıkarlarını temel alan bir yolda gelişmesi, bu güçlerin siyasal-örgütsel açıdan birliklerini sağlayıp, alternatif olabilmeleri ile olanaklıdır. Sosyalistlerin Birliği çalışması; Kuzey Kürdistan toplumunun içinde bulunduğu ekonomik, sosyal, kültürel vb. gelişme düzeyini, ülke ve ulus olarak parçalanmışlık sorununu ve bunun getirdiği sorunları ulusal kurtuluş hareketimizin özgül koşullarını da değerlendirerek hareket etmek zorundadır.

Dünyadaki dengelerin değişmesiyle birlikte, ülkemizdeki değişimler ve savaş felaketleri de beraberinde gelmiştir. Onun için uluslararası arenada yerimizi alabilmemiz için güçlü bir zemin yaratmak lazım. Bu güçlü zemini de ancak sosyalistlerin birliği oluşturarak yaratılır ve Kuzey Kürdistan'da olaylara pratikte müdahale edilebilir. Lenin'in dediği gibi "*dün gerekliydi, bugün olmalıdır*". Bence bu tür birlikler oluşturarak cephe konusunu güçlendirmek ve ulusal konseye zemin hazırlamak gerekir. Ülkemiz Kürdistan düşmanlar tarafından bölüşülüp halkımız parçalanmıştır. Düşman farklı taktikler uygulamaktadır. Bunun için Kürt sosyalist örgütlerinin pratiğe müdahale etme olasılığına daha çok ihtiyaç duyuluyor.

Haziran '94
Kerim SOR

DEP SÜRECİ VE YASAL PARTİLEŞME ÜZERİNE

Fırat ASINKER

HEP sürecinden bugüne gelişmelere bakıtımızda, dişe-diş bir mücadele ile önemli kazanımlar elde ettiğimiz görülür. Aynı zamanda, siyasi mücadele açısından kısa sayılmayacak bu dönem, bugün ve gelecek için önemi küçümsemeyecek bir kadro birikimi sağlamakla kalmadı, doğru bir siyasal çizgi ve davranış için de yol gösterici tecrübeler bıraktı.

Geçmişin ulaştığı seviye ve gelinen yer temel alınarak konuşulacaksa, rejimin meşru-yasal alandaki mücadeleyle tahammül edemediği, yasal alandaki parti ve kurumları hızla tasfiyeye ya da kendi rotasına çekmek istediği görülür.

DEP, hata ve eksiklerine rağmen rejime karşı mücadelede önemli bir kurum haline geldikçe, kendisine yönelik terör ve tehditlerde arttı. Rejim her şeye rağmen DEP'i tasfiye edemeyince, "yasal olarak"(!) kapatma yolunu seçti. Şöyle de diyebiliriz; öldürme, baskı, tutuklama ve işkence ile birlikte, kapatma tehdidi her zaman DEP'in kapısını çaldı. Ancak, yine de partinin yarattığı birikim ve direnişi, dahası halkımızın bir bütün olarak geliştirdiği mücadele ve bunun ulusal-uluslararası etkisi hemen kapatmanın önünde engeldi. Buna şunu da ilave etmemiz gerekiyor. DEP sadece kapatılmak istemedi, aynı zamanda yoğun terör ve Anayasa Mahkemesi'nin salladığı kılıç ile, hizaya, rejimin güzergahına çekilmek istendi. DEP'in barındırdığı ve harekete geçirdiği tüm güçler olmasa da, hiç değilse içinden bir kısım bu zemine çekilmek istendi. Bugün kamuoyuna yansıyan bazı eğilimler dikkate alındığında ve öteki gelişmelerle birlikte değerlendirildiğinde, bu konuda tümüyle başarısız kalmadıkları da görülebilir.

Nitekim, "yerel seçimler" yaklaştıkça DEP'e yönelik baskı ve tehditler de arttı. İstenen, DEP'in açıkça halkımıza karşı savaşa dönüşen seçim oyununda figüran olmasıydı. Rejimin "demokratik" görünümlü saldırısını bozacak her girişime savaş açılacağı, resmen ilan edildi. DEP bu oyunu bozunca da MGK tarafından düğmeye basıldı. Milletvekillerinin dokunulmazlıkları kaldırıldı, bunu tutuklamalar takip etti. Anayasa Mahkemesi de son sürat kararını vermek için trafiği hızlandırdı.

MGK ve onun emirleri hükümet, DEP'i teslim alamadı ama, iki şey net olarak ortaya çıktı. Birincisi; -ki bu daha sonrası için de çok önemlidir- Rejim açısından DEP veya başka bir partiden beklenen, rejimin "demokratik" koltuk değneği olmasıdır. TC kurmaylarının, Özel Savaş kurumunun temel politikası olarak gerilla ve serhildanı tasfiye etme, ezme politikasına karşı çıkılmadıktan sonra ya da "iki tarafa da karşıyız" gibi kaypak belirlemelerle sorun geçiştirilirse her türlü "demokratik protestolar", sözüm ona "Kürtçü" tavrılar serbesttir. Bugün -öncesi de öyleydi- mücadeleyi arkasına almayan, halkın yaşadığı kopuşu, siyasal planda gerçekleştirmeyen bir partiye TC hoşgörülü davranacak, hatta destekliyecektir. Rejimin beklentisi, mücadelenin bugün ulaştığı seviye ile daha da anlamlı olan halkın sistemden kopuşunu, "demokratik protestolarla" süsleyerek, parlamento ve öteki

alanlarda yeniden Ankara'ya bağlamaktır. Kısaca; kırdakentte ve Türkiye'nin metropollerinde yükselen ulusal-demokratik mücadeleden, onun istemlerinden kopuk, yalıtılmış bir "demokratik mücadele" olamaz. O halde, yasal parti mücadelesi ve talepleri bu genel tabloyla uygunluk kazandı-ğı oranda gerçeklik haline gelecektir. Şu da var; kontranın, Özel Savaş'ın saldırıları, geri adım atılarak, politik tavizler verilerek geriletilemez. Aksine, siyasal çizgideki tutarlılık, politik alanda döneme uygun taktik açılımlar ve kararlı bir mücadele ile bu saldırılar püskürtülebilir.

İkincisi; Yurtsever-demokratik çizgiden kopuş, uzaklaşma, tersinden rejime yakınlaşma anlamına gelmiştir. Bugün halkımız ve genç-katliamcı güçler arasında orta bir yol bulmaya çalışmak beyhude bir davranıştır. Şunu söylüyoruz; son yıllarda geliştirilen mücadeleden ve politik tavırlardan daha geri bir konumda ve taleplerle yasal mücadele etmek, muhalefet geliştirmek mümkün görünmemektedir. Rejim ve onun sözcülerinin, barış çağrılarında savaş ve teslimiyet önerdiği bir ortamda, "diyalog, mevcut statüko içinde çözüm" gibi belirlemelerle yaklaşım göstermek tehlikeli bir yola girmektir.

Bugün, partiyi yeniden reorganize etme tartışmaları ve girişimleri yapılırken, geçmiş süreci öne çıkan kimi yanlarıyla irdelenmek gerekiyor. Zira, geçmişin olumlu yanlarına ve birikimlerine basarak ilerlemenin yollarından birisi de hatalı davranışları, eğilimleri açığa çıkartıp, dersler çıkartmaktan geçiyor.

HEP'in oluşum dönemlerinde, siyasal çizgisi net olmayan, rejimden kopuşu gerçekleştiremeyen, yurtsever-demokratik çizgiye tam olarak adapte olamayan eğilim ve kişiler partiye büyük zararlar verdiler. Bu durum o günün koşullarında, parti içindeki pragmatist bir eğilimle birleşince 91 seçimlerinde HEP, SHP'ye eklendi. SHP ile geliştirilen bu ittifakla her ne kadar bazı milletvekilleri meclise girseler de, gerçekte SHP aracılığıyla düzene yönelik bir köprü oldu. SHP'nin, Kürdistan'da tabelaya dönüşen etkinliği canlanma gösterdi. Daha önemlisi, bir bütün olarak Ankara rejimi bu ittifakı bölgede etkinlik kurmanın aracı haline getirmek istedi. Seçimlerden sonra, SHP-DYP Koalisyonu'nun sözümona Kürt gerçeğini tanıma sahtekarlığı ve SHP listesinden meclise gelmiş eski HEP'lilerin koalisyonu desteklemeleri gözönüne alındığında, ittifakın sonuçları daha iyi görülebilir. Bağlantılı olarak, partiye dönüşte yaşanan sancılar ve bazı milletvekillerinin zaman zaman içine düştükleri uzlaşmacı tutum ve davranışların, politik tutarsızlıkların bu dönemde geliştirilen taktikle yakın ilgisi vardı. Devlet, HEP'in etkinliğini kırmak ve politik çizgisini geleneksel Türkiye resmi politikasının içine alabilmek için bu ittifakı çok iyi değerlendirdi. İttifak aracılığıyla Kürdistan'da siyasal etki kurmak istedi. Özel Savaş, rejimin saldırıları arttıkça ittifakın mücadeleye zarar veren yönü daha iyi görüldü ve terkedildi. Ancak bilince çıkartıldığı söylenemez.

HEP sonrası kurulan ve devamında daha geniş güç-

leri içine alarak gerçekleştirilen DEP döneminin ise temel özelliklerinden bazıları şunlardır. Parti Meclisi, Parlamento Gurubu DEP'in iç dinamiklerine, parti programı çerçevesindeki çoğulculuğuna ve kitle desteğine dayandığı müddetçe başarılı olmuş, politik misyonunu oynamıştır. Ancak, mücadeleden, sokaktan, kitlelerden kopup, Ankara'nın bürokratik ilişkilerinde demerç politikacılığına girildiğinde, partinin rolü ve etkinliğı azalmıştır. Aynı şekilde doğru kararlarda alınca, partinin iç etkinliğine, dinamiğine önem vermeyen, daralan ve tek bir eğilimin rotasına girildiğinde de istenilen elde edilememiştir.

Önümüzdeki dönemde izlenecek süreçte ve taktik çizgide şu net olmalıdır. Parti, kitlelerin sesi, örgütleyici ve demokratik önderi olmalıdır. Bürokratik demerç politikacılığı ve milletvekilliğini korumayı esas alan politik çizgi red edilmelidir. Partinin arkasında 70 şehit, yüzlerce yaralı ve binlerce gözaltı, tutuklama geleneğı vardır. Yaratılanlar bu bedeller pahasına olmuştur. O halde politik çizgideki tutarlılık, netlik ve mücadelecilik hat esas olmalıdır. Bunun olmasının koşullarından birisi, doğru bir siyasal çizgi ise, ikincisi parti politikasını ülkedeki güçlerin durumuna, mücadelenin seviyesine ve iç dinamiklerin etkinliğine dayanarak tesbit etmektir. Buna biz, partinin bağımsız siyasal kişiliğini ve kurumlaşmasını sağlaması da diyebiliriz.

Partinin siyasal ilkeleri DEP döneminin çizgisini temel almalıdır. Bu yurtseverlik, demokratlık ve emekçi ağırlıklı bir çizgi izlemektir.

Partinin politik hattı; faşizme, gericiliğe, şovenizme, tekelci kapitalizme karşı olmalıdır.

Parti; faşizme karşı demokrasiyi, şovenizme ve ırkçı inkarcılığa karşı, ulusların kaderlerini tayin hakkını, eşitliği, tekelci kapitalizme ve sömürüye karşı, emekçi iktidarını savunmalıdır.

Politik ilkelerin önde geleni Türk ve Kürt halklarının eşitliği ve kardeşliğidir. Türkiye'de Kürt sorununa endekslenmemiş bir demokrasi mücadelesi yürütülemez. Aynı şekilde, azınlık milliyetlerin, başta Çerkez, Gürcü, Laz ve Arapların ulusal-demokratik istemlerinin de savunucusu ve temsilcisi olunmalıdır. Kısaca parti tüm ezilen sınıf ve ulusal sorunları demokrasi-yurtseverlik ve halkların kardeşliği-eşitliği temelinde birleştirmelidir.

Parti, demokratik bir kitle temeline oturmalıdır. Bu yalnızca geniş kitleleri partide örgütlemek anlamına gelmez, aynı zamanda kitlelerin temsilcileri olarak demokratik siyasal eğilimlerin de birleştirilmesi anlamına gelir. Bu açıdan bakıldığında, partiyi geçmişte de zaman, zaman ortaya çıktığı gibi darlaştırmak, bir eğilime has hale getirmek doğru olmayacak ve politik alanda da bir çekim merkezi haline glemeyecektir. Bunun için, siyasal katılım, demokratik temsil ve çoğulculuğu kendisine ilke edinmiş, yurtsever-demokratik bir program etrafında yurtsever güçlerin birliği politikası izlenmelidir. Buna biz, yurtsever-demokratik çizgide, kitlesel bileşimi belirgin Demokratik Blok Partisi diyoruz.

Bu ama birlik adına, rejime yamanmaya çalışan, mücadeleden daha geri bir politik çizgiye sahip olanların da aynı yapıda yer alacakları anlamına gelmez. Siyasal çizgideki demokratik-yurtsever hat ve pratik alandaki mücadelecilik konuma denk gelmeyenler haliyle bu yapı içinde yer alamazlar. Bugün kimilerinin yaptığı gibi, yasal alanda rejime koltuk değneğı olacak oluşumlar oluşturmaya çalışmak çıkmaz yola girmektir. Kimsenin, Hasan Hayrilerin kemalist rejime karşı izlediğı çizgiyi yeniden diriltmesine hakkı yoktur. 70 yıl sonra aynı politik hattı izlemek için, kişinin ya ne dediğini bil-

meyen birisi ya da rejime gönüllü olarak adapte olmak için çabalayan tescilli bir reformist olması gerekir. Bunun yasallıkla ve demokratik mücadele ile bir ilgisi yoktur. Yasalar çoğu durumda toplumsal gelişmelerin gerisindedirler. T.C'nin yasaları da ırkçı ve inkarcı niteliğiyle, faşist-gerici özelliğiyle meşrutiyetini yitirmiştir. Meşru ve haklı olan, demokratik alanda mutlaka savunulmalıdır.

Partinin ırkçı gericiliğe karşı mücadelesinin başarılı olması için, Türkiye halkları ile enternasyonalist birliği esas alması gerekiyor. Bunun koşullarından birisi; Türkiye emekçi halklarının istemlerini programlaştırmak ise, öteki; Türkiye devrimci-demokratik parti ve hareketlerle ittifak yapmaktır. Bu konuda ısrarlı olunmalı, halkların kardeşliği ve eşitliği temelinde politik ittifaklar yapılmalıdır.

Bugün, Kürt ve Türk halklarının politik partilerinin çoğu yasaklanmış durumda. Kuzey-Kürdistan'da onlarca parti yeraltında bulunuyor. Üstelik bu partiler, büyük siyasal ve askeri güce, kitle desteğine sahipler. Politik olarak kitleleri etkileyebiliyorlar. Son on yıldır süren bir savaş var. Parti bu durumu da dikkate almalı ve taraflar arasında siyasal görüşmelerin ve siyasal çözümün olması için zorlayıcı olmalıdır. Rejimin, yasallık zırhının arkasına sığınarak partiyi, gerillanın ve serhıldanın karşısına çıkartmak istemesi rededilmelidir. Şiddete yol açan rejimdir. T.C 70 yıldır Kürt halkını inkar ederek, kitlesel kırımlara başvurarak, terör rejimini süreklileştirerek demokratik gelişmeleri engellemiştir. T.C'nin geliştirdiğı teröre karşı da savunma ve politik hakları alma temelinde siyasal eylemler gündeme gelmiştir. Şimdi rejim gerçekten şiddetten ve savaştan vazgeçmek istiyorsa, çift taraflı bir ateşkes sağlanmalı, siyasal sorunlara siyasal çözümlerin önü açılmalıdır. Dünyanın hiçbir yerinde egemenler, gerici diktatörlükler, siyasal ve ulusal sorunları şiddetle, bastırma, terörle çözememiştir. Parti, savaş gerçeğini gözönüne almalı ve T.C'nin yürüttüğü kurnalsız savaşı denetleyecek uluslararası kurumların devreye girmesi için mücadele etmelidir.

Bugün, partiyi reformist-düzen için konuma çekmek isteyenlere karşı olduğu kadar, daraltmak ve öteki eğilimlerin kendilerini ifade etmelerini engellemek isteyen eğilimlere de karşıyız. Programın ilkeleri etrafında, demokratik katılım ve temsil esas alınarak çoğulculuk sağlanmalıdır. Eğer, reformist akım kendi dar partisinde, sekte eğilim de kendi grup partisinde ısrar ederse, biz yurtsever-demokratik eğilimlerin Demokratik Kitle Partisi için çalışacağız. İnanıyoruz ki sağduyulu her kişi ve grup bu gerçeğin ve zorunluluğun farkındadır. Bizim ULUSAL BİRLİK ve DEMOKRASİ PLATFORMU dediğimiz ve ilkelerini değişik vesilelerle ifade ettiğimiz eğilim bugünkü gerçeklere olduğu kadar, siyasal gelişmelerin yönüne de uygundur.

Halkımız zor bir dönemden geçiyor. Savaş kışkırtıcıları askeri tasfiye yolunda ısrar ediyorlar. Geçen yıl yaklaşık 1000 köy boşaltıldı. Büyük yerleşim yerlerini de kapsayan bombalamalar gerçekleşti. Savaş bütün hızıyla devam ediyor. Halkımıza karşı yürütülen savaşa, faşizme ve gericiliğe karşı demokratik bir barikat olarak Yurtsever-Demokratik Kitle Partisi'nde ısrarlı olmalıyız.

□

FEMİNİZM VE KÜRT KADINININ KURTULUŞU

Nedime TUNÇ

Bir ülkenin sosyo-ekonomik yapısının bilimsel olarak irdelenmesi; o ülkeyle ilgili siyasal-toplumsal tesbitleri somut bir şekilde kavrama ve doğal olarak toplumsal katmanların birbirleriyle ilişkilerini, çelişkilerini derinlemesine çözümlemeye ve hatta giderek denetlemeye katkıda bulunur. Yani toplumsal sorunların belirlenmesinde, çözüm yöntemlerinde, tarihsel süreçlerdeki olay ve olguların, bilimsellikten uzak, subjektif bir perspektifle incelenip, çözüm yönteminin bu çerçevede ele alınması, ülke ve toplumsal maddi gerçekliğin bir bütün olarak inkarından başka birşey değildir. Hiçbir olgu, sosyal, sınıfsal ve ekonomik gerçeklikten ayrı ele alınamayacağı gibi tek başına temellendirilip, inşa edilemez. Kadın sorunu da bunlardan bidiridir.

Benim yazımın konusu; kadın sorununa çeşitli feminist yaklaşımlarla, marksist perspektif arasındaki ayrımı ortaya koyma amacını taşıyor. Kendi konumuza ışık tutmak ve mücadeleimizdeki hattımızı doğru belirleyebilmek amacıyla, bu konuyu bilimsel olarak yansıtmaya çalışacağım. Herşeyden önce kadın sorununun ne olduğunu, bu sorunun başlangıç noktasını, bugünkü boyutun ve ülkemize yansımış şeklini ve de köklü çözüm biçimini somutlamak durumundayız.

Bunu somutlamak, yukarıda da değindiğim gibi bilimsel bir irdelemeyi gerektirir. Çünkü bilimselliğin temeli tarihsel, toplumsal, sınıfsal ve ulusal harçla oluşturulmuştur. Biz kadınların durumu da bunlarla iç-içe ele alınmalıdır. Nesnel olan da budur. Son yıllarda kadın sorunu dendiğinde, sanki bir çözüm yolu bulunmuş gibi, beyinlere femizmin ampülü yerleştiriliyor, hatta daha ileri gidilerek, neredeyse feminist olunmadan marksist-leninist olunamayacağı tesbitleriyle feminizm göklere çıkarılmaya çalışılıyor. Oysa biz komünist kadınlar -hele hele de Kürt kadınları olarak- gerçek kurtuluş mücadelemize bir ivme kazandırmak için feminizmi çok iyi tanımak zorundayız. Evet nedir feminizm perpektifi? Nedir ve gelişimi nasıl olmuştur? Bütün bunlar dikkatle incelenmelidir. Tüm dünyada, özellikle kapitalist-emperyalist ülkelerde, toplumsal muhalefetin kıpırdanmaya dönüştüğü süreçlerde, köktencilik karşısında reformist yapılanmalar şekillenir, bu yapılanmalar; emperyalist-kapitalistlerin desteği ve teşviki ile kurumlaşır ve burjuvaziyle sürekli bir işbirliği içinde, gelişen muhalefetin iç dinamizmini sarsmak, parçalamak için kendi

kurumlarında yoğunlaştırılır. İşçi sınıfını ve çeşitli emekçi katmanları burjuvazendikal faaliyetlere, kadınları cinsel eşitsizliği hedef alan hareketlere çekerek, kendi potalarında eritmek ve böylece pasifize etmek isterler. Feminizm de bu amaçla geliştirilen akımlardan biridir. Bu ve benzeri akımlar, literatürlerini özünde marksizmden çıkmışlardır. Ancak; emperyalist-kapitalistlerin marksizmi yok etmek istemesi sonucunda, burjuva-ideolojik bir kılıfla süslenilerek marksizme saldırı amacıyla kurumlaştırılmışlardır. Çünkü marksizm; toplumsal sorunları birbirleriyle ilintilendirerek, yorumlayıp, çözüm yolunun emperyalizmin-kapitalizmin altiltilmesinde ve alternatif bir topluma, yani bir geçiş süreci olan sosyalizmle birlikte komünizme geçişle bütünüyle yok edileceğini tesbit etmiştir.

Kadın sorununun ve kadının hak eşitliğinin, kapitalizmin gelişmesiyle ortaya çıktığını, burjuva-demokratik devrimlerin, kadın hareketlerinin fiilen çıkış noktasını oluşturduğunu, reformizmin çıkış tarihinde bu devrimler çağına rastladığını, hemen hemen bilmeyenimiz yok gibidir. Bir örnek vermek gerekirse 1789 Fransız İhtilali ve sonrasında yayınlanan İnsan Hakları Beyannamesi'nin kadınlara herhangi bir hak tanımaması sonucu, dönemin kadın hakları savunucularından önder konumda olan Olympe De Gouges'in Kadın Hakları Beyannamesi yayınlanması, kendisiyle birlikte mücadele arkadaşı ve yine önder konumda olan Rose Locambe'yi giyotine götürdü. Bunun sonucu olarak ve yine o dönemdeki kadın hareketlerinin cinsel eşitsizliği öne çıkaran mücadelelerini etkili bir şekilde devam ettirmesi, birçok Avrupa ülkesinde kadın haklarında bir takım reformlar yapılmasına neden oldu, feminizmin çıkış süreci de bu döneme rastlar.

Feminizm; sınıflı toplumlarda, ezenle ezilenin tam ayırına varamayan erkeklere tanınan ayrıcalıkların kadınlara da tanınması yönünde düzen sınırları içinde mücadeleyi esas alan bir akımdır, öz itibarıyla burjuva reformist bir ideolojiye sahiptir. böyle olduğundan da kadının üstündeki baskı ve sömürünün ana kaynağını cins ayrımında bulmuşlardır. Onlara göre, kadının erkeğe oranla, biyolojik farklılığının, yani doğurganlık üretiminin sömürülmesi, kadın üstündeki baskının, yegane başlangıcı, erkek egemen ideolojisinin hakim olduğu kurumlardır. Yani aile kurumudur. Feminizm de kendi içinde kollara

ayrılır. Radikal feministler, sosyalist feministler.

Radikal feministler; özünde erkek düşmanlığını öne çıkaran bir akımdır, hatta kadınların egemen olduğu bir toplumsal sistem mücadelesini programlarına koymuşlardır. Doğrusunu söylemek gerekirse lezbiyenler, cinsel ilişki özgürlüğünü savunulardan vb. oluşma bir akımdır.

Sosyalist feministler; işçi sınıfının gücünü, önderliğini ve devrimci şiddeti tam olarak kavrayamadıklarından, küçük burjuva karakterde bir akımdır. Her ne kadar, kadının sömürsünde kapitalizmi esas alıyorsa da toplumsal şekillenmelerde erkeklerin hakimiyetini, bütün baskı ve sömürünün cinsler üzerinden doğduğunu öne sürerler.

Görüldüğü üzere bu üç akımda biçimsel olarak az bir farkla da olsa birbirlerinden ayrılıyorlar. Ancak özlere inildiğinde, kadın sorunu ile ilgili perspektifleri aynıdır. Toplumların sosyo-ekonomik yapısının irdelenmesi, ya da toplumsal yapıların değiştirilmesinden ziyade, daha çok toplum içindeki iki ayrı cinsin savaşımını amaç edinmişlerdir. Yani erkek düşmanlığı ve bununla ilintili olarak aile kurumu. Bu, subjektifizmdir, çünkü bir toplum düzeninde çelişkilerin içsellikten ziyade sistemde aranması, alternatif bir toplum sistemi mücadelesini doğurur. Sosyalist feministler teoride kapitalizme karşı mücadele edilmesini gerektiğini savunurlarken, pratikte sosyalizme doğru bir değişim mücadelesinden kaçınıyorlar. Bununla da yetinmeyip, kapitalizme, emperyalizme, sömürgecilğe ve her türden gericiğe karşı mücadele veren kadın-erkek tüm marksist-leninist devrimcilere sataşarak cinsiyetçi bir mücadelenin öne çıkarılması doğrultusunda verip, veriyorlar. Sonuçta; cinsellik olgusu, cinsel eşitsizlik, mutfak ve ev işleri, özgür aşk vb. vd. bunlar feminist, radikal feminist ve sosyalist feminist literatürde merkezi bir sorun olarak işleniyor. Bu grupların hiçbiri de, saydığım bu olguların bilimsel kaynağına inme gereksinimi duymazlar, çünkü hedef bellidir.

Kadın sorunu diğer toplumsal sorunlardan ayrı ele alınamaz. Tıpkı diğer tüm toplumsal sorunların birbirinden ayrı ele alınamayacağı gibi. Bir ülkenin sosyo-ekonomik yapısı, ezen-ezilenle ifade ediliyorsa, çelişkinin de ezen-ezilen ilişkilerinde aranması ve asil mücadelenin bu katmanlar arasında yoğunlaştırılması gerekir. Çünkü kapitalizm sömürü çarkına sadece erkekleri değil, kadın-erkek bir bütün

Çünkü marksizm, toplumsal sorunları birbirleriyle ilintilendirerek, yorumlayıp, çözüm yolunun emperyalizmin-kapitalizmin altedilmesinde ve alternatif bir topluma, yani bir geçiş süreci olan sosyalizmle birlikte komünizme geçişle bütünüyle yok edileceğini tesbit etmiştir.

olarak ezilen katmanları alır. Biraz daha açacak olursak, ezilen katmanların sadece kadını değil, erkeği de, çocuğu da burjuvazinin ağır sömürüsü altında kıvrınmaktadır. Bugün fuhuşa sürüklenen, meta üretiminde azami kâr elde edebilmek amacıyla, reklamlarla teni pazarlanan, fabrikalarda ucuz işgücü ile en ağır koşullarda çalıştırılan vb. gibi daha birçok zorluklara katlanmak zorunda kalan kadınlarımızın bu konularını yaratanlar, ayrıca düşük ücretin kendi karşılığını maddi yaşama yansıtması sonucu ekonomik yoksulluktan kaynaklanan beslenme yetersizliği içinde olan, ya da ekonomik yoksulluk sonucu, aile yaşamına katkıda bulunabilmek için bedenlerinin kaldıramayacağı ağırlıktaki işlerde çalışarak sağlıklı gelişemeyen çocukların bu durumlarına sebebiyet verenler, kapitalist üretim tarzındaki özel mülkiyet ve azami kâr hırsı değil midir? Biz kadınlar, bunu bilince çıkarmadıkça çelişkiler içselleşir, kadın-erkek çatışmasına döner ki bunda da kaybeden yine bir bütün olarak işçi sınıfı olur. Dolayısıyla bizim sorgulama konumuz, reformist perspektifleri içeren kadın hareketleri olmalıdır, hem sosyal, hem ekonomik ve hem de kültürel geriliğin, kısacası bütün pisliklerin anası olan kapitalizmi altedebilmek için örgütlü bir direniş, örgütlü bir ayağa kalkış gereklidir. Çünkü kadın ve erkek eşitsizliği gerçek anlamda kapitalist sermayenin ve onun şekillendirdiği özel mülkiyetin kaldırılmasıyla mümkündür. Bunun için de, kadının toplumsal-siyasal mücadeleye aktif olarak katılması ve öncelikle bağımsız inisiyatifi bu alanda kurarak kurtuluşunun köşe taşlarından birini oluşturacaktır.

Biz kadınların, toplumun en küçük birimi olan geleneksel aile kurumundaki ilişkilerden etkilenerek karşı cinsimizin ardında kaldığımız doğrudur. Feminizm kadının bu durumunu ortaya çıkarması açısından ilercidir. Ancak sanıldığı gibi, bizlerin üstümüzdeki baskının ana çekirdeği aile kurumundaki erkek egemen ilişkisi değildir, bir başka ifadeyle, kadının sorunu aile kurumunda başlamadığı gibi,

başladığı sanılan bu kurumdaki ilişkilerin ters-yüz oluşumuyla da son bulmaz. Kapitalizmin politik entrikalarını çok iyi görmemiz gerekiyor. Toplumsal mücadeleleri denetim altına alabilmek amacıyla, reformizmin, kapitalizm açısından, zaman zaman ağır kesici bir nitelik taşıdığını çok iyi biliyoruz. Buradan hareketle dünya görüşümüz bizi uyanık olmaya davet ediyor. Kuşkusuz aile kurumundaki bu baskı biçimi cinsel açıdan biz kadınları ortak etkiliyor. Bu bağlamda feminizmle çıkış noktasındaki paydalarımız ortaktır. Ama, bizim feminizmle ayrılmamız gereken nokta mücadelemizde bu yönümüzün tek kıstas olarak alınmaması olmalıdır. Aile kurumundaki kadın-erkek ilişkisinin eşit düzeylerde olmaması bir eğitim, bir kültür sorundur ve ideolojik geriliğin kalıntısıdır. Çünkü kültürün ve ideolojik geriliğin insan toplulukları üzerinde direkt olarak etkisi sözkonusudur. Evet cinsel çözüm tasarılarımız da olmalı, ama bunun yanı sıra, toplumsal sistemin değişmesi temelinde bir mücadele bizim için esas olmalıdır. Mevcut sorunlarımızın istikrarlı mücadelesi, bugünkü toplumsal düzenin değiştirilmesini hedef almalıdır. Aksi takdirde kadın sorunu da, diğer tüm toplumsal sorunlar gibi karmaşıklaşır, içinden çıkılmaz bir hal alır ve bizi tek başımıza kurtuluşumuza götürmez.

Belirli çevreler kadın sorununu asıl hedefinden sapıtırmak amaçları doğrultusunda yönlendirme çabasıdadırlar. Önce şunu çok iyi idrak etmek gerekiyor. İşçi sınıfı içindeki kadın olsun, erkek olsun bir bütün olarak işgünü ve gücü olarak bir baskı ve bir sömürü altında oldukları gibi, egemen sınıfın, politik ve sosyal baskısına da maruz kalmaktadırlar, bir de bunlardan ayrı olarak kadınların üzerinde cinsle ilişkin bir ayrımcılık, bir baskı eklenir. Yani kadın çifte sömürü altındadır. Hem sermaye tarafından, hem de cinsel açıdan evde bir sömürü altındadır. Ancak burada da dikkat çekmek isterim; cinsle ilgili baskı bile, sınıfsal-sosyal katmanlara göre bir farklılık arzeder. Burjuva sınıftan bir kadın, işçi sınıfına (kadın-erkek) oranla daha az bir baskı ve daha az bir ayrımcılıkla karşı karşıyadır. Yani ait olduğu sınıfın sosyo-ekonomik rahatlığından dolayı yine burjuvadır. Aile kurumundaki konumu da burjuvaca bir konumdur yani her türlü cinsel ihanetin, her türlü pisliğin ve her türlü yozluğun gizli ya da açık hüküm sürdüğü bir kurumdur. Bugün Tansu Çiller Türkiye'nin ilk kadın Başbakanı oldu. Bu kadının, Türkiye genelinde, hele hele de K.Kürdistan'daki Kürt kadınlarla, cinsel açıdan eşit sömürüldüğünü söylemek tarihsel bir hatadır. Tansu Çiller ancak ve ancak kendi sınıfındaki hemcinsleriyle ve karşı cinsleriyle eşit konumdadır, fabrikadakiyle, tarladakiyle ve kendisinin de doğrudan hükmedici bir rolü sonucu kan

ağlayan Kürdistan'daki kadınla değil. Çünkü Tansu Çiller'le hem sınıfsal, hem toplumsal ve hem de ulusal olarak uzlaşmaz çelişkiler sözkonusudur, kadın olmasının getirdiği, cinsel bir ayrımcılık bile bu gerçeği değiştiremez. Bir başka örnek daha; efendi-köle ilişkilerinin hakim olduğu toplum düzeninde, beyazlar efendi, zenciler köle idiler, beyazlar, zencileri köle alım-satımında kullanıyorlardı. Köle alıp, satarken de kadın, erkek ayrımı yapmıyorlardı. Yani o toplum sisteminde köle dendi mi akla kadınıyla, erkeği ile tüm zenciler gelirdi. Beyazlara, yani efendilere mensup kadının zenci kadından o kadar çok ayrıcalığı vardı ki bu ayrıcalık zenci erkeklerin efendisi olmak kadar geniş bir ayrıcalıktı. Kuşkusuz beyaz kadın da kendi ırkı içerisinde, kadın olmasından gelen cinse özgü bir baskı altındaydı, ama köle kadının karşısında denetleyici, emredici, baskıcı vb. kısacası efendi kadını ve köle üzerinde sermaye birikimi vardı. Bu örnekler daha da çoğaltılabilir. Ancak bu iki örnek bile, sömürü-baskı dendiğinde akla cinselliği getirmenin içi boş, boş olduğu kadar da siyasal koflukla dolu bir kuram olduğunu görmek için yeterlidir, esas çelişki emek-sermaye çelişkisidir. Yani emek, sermayenin boyunduruğu altındadır. Bu boyunduruğun kırılması, yığınlar olarak, toplumsal-siyasal mücadelede kendimizi yetkinleştirerek sınıfların ortadan kaldırılmasıyla mümkündür.

* * *

Kadının durumu ülkelerin sosyo-ekonomik yapılanmasına göre şekillenmiştir. Modern ve ileri kapitalist ülkelerde kadının durumu, yarı-sömürge ve sömürge ülkelerdekinden farklıdır. Sömürü, biçim olarak farklı da olsa özünde emperyalist-kapitalist sömürüdür. Bugünkü uluslararası durumda, özellikle ileri kapitalist ülkelerde, feminizmin yarattığı sonuçlara bakacak olursak, kadın ekonomik ve sosyal bağımsızlığını kazanmıştır, ama burada da program tıkanmıştır. Yani kadın bir takım haklarını almıştır almasına ama programda, her türlü ayrımcılığın, baskının, sömürünün ebeveyni olan emperyalizm-kapitalizme karşı savaşım olmadığından, toplumsal bir lümpenleşme ve bir kokuşmuşluk yerleşmiştir. Tam anlamıyla, burjuva değer yargılarının egemen olduğu bir toplum düzeni şekillenmiştir.

Biz Kürdistanlı kadınlar için durum daha da ağırlaştırılmaktadır, ulusal tüm olgularımız, dilimiz, toprak bütünlüğümüz, ekonomik ve iktisadi yaşam birliğimiz, kültürümüz, kısacası ülkemizle birlikte inkar ve imha edilmeye çalışılıyor. Bir de kendi özgül durumumuzdan kaynaklanan sorunlarımız var, bu da feodal-aşiretsel ilişkilerden şekillenen ırz, namus, bekaret ve ahlak kavramlarının doğrudan bizimle ilişkilendirilmesinden kaynaklanan sorunlardır. Bu konuyla Kür-

distan kadını, gerek çevre ülkelerin, gerekse diğer ülkelerin kadınlarından çok daha ağır bir baskı ve zulüm altındadır. Biz Kürt kadınları kendi özgül sorunlarımızı aşabilmek için, kendi ülke ve halk gerçekliğini bilince çıkarmak zorundayız. Bilindiği gibi bizim ülkemiz, emperyalist-kapitalistlerin Ortadoğu'ya yönelik maddi çıkarları doğrultusunda, dört ülke tarafından parçalanmış sömürge bir ülkedir. Bu gerçekten hareketle ulus olarak, kurtuluşumuzun çok çetin, çok zorlu ve dış-dış bir mücadeleyi önümüze koyan bir dönemecine girmiş bulunmaktayız. Bizim tarihimiz, dünya ve insanlık tarihinin en kanlı, en acı sayfalarıyla dopdoludur. Asimilasyon, imha ve soykırımlarla boğazlanarak sömürgeleştirilmişiz. Bu bağlamda bizim tarihimiz, bir yandan istilalar tarihini oluştururken, bir yandan da, istilacı-sömürgeci devletlere karşı bir direnmeler tarihini de oluşturmaktadır. Kürdistan tarihi incelendiğinde sömürgecilerin, ülkemizde kadın-erkek ayrımı yapmaksızın, topyekün bir imha hareketine girdiğini, vahşet ve barbarlıklarında, baskı ve zulümlerinde cins ayrımı yapmadıklarını görürüz. 21.yüzyıla girmek üzere olduğumuz bu çağda, ülkemiz dünya devletlerinin gözleri önünde topyekün bir soykırım ve imha ile karşı karşıyadır. Bu da, Kürdistanlı kadınların erkekleriyle birlikte, sömürgecilerle karşı topyekün bir direnişe (dağda, şehirde, cezaevlerinde, göçte, serhıldanlarda vb.) geçerek kolektif bir zeminin, ortak bileşenleri durumuna gelmesine neden olmuştur.

Kürdistan'da sömürgecilerle karşı verilen amansız mücadele, özellikle Kuzey Kürdistan kadınında müthiş bir değişime yol açmıştır. Kürdistan kadını bin yılların geri değer yargılarıyla kısmende olsa hesaplaşarak, eski edilgenliğini aşmış, kendi zincirlerini, ulusal kurtuluş mücadelesine aktif katılımıyla bütünüyle kırmaya da gevşemiştir. Ancak burada da bir yetersizlik sözkonusu, yani Kürt kadını eski edilgenliğini aşmıştır ama, politik, toplumsal inisiyatiften henüz yoksundur. UKM'nin kendisini dayatması sonucu, kadınlarımız, salt ulusal bilinçle donanmışlardır. Ulusal mücadelenin toplumsal, sınıfsal mücadele ile kaynaşması ve bütünleşmesi için, tarihsel, toplumsal olgularımızı kavramamız ve bu olguların birbirini besleyen olgular olarak bir bütün olduğunu bilince çıkarmamız gerekiyor. Bu bağlamda, Kürt kadınları olarak kendi eksiklerimizi, zaaflarımızı sorgulayarak reformist perspektiflerden kurtulmak, içinde bulunduğumuz sorunları devrimci bir perspektifle irdeleyerek kavrayabilmek ve ulusal karakterimizi M-L'e motive ederek buna uygun bir tavır geliştirmek zorundayız. Feminizmin ulusal, toplumsal ve sınıfsal mücadelemizdeki M-L anlayışın inkarını egemen kılmayı amaçladığını görmemiz gerekiyor. Ülkemizin kurtuluşu için so-

Sonuç olarak; tarihsel ve toplumsal gelişmeler süreci, tüm kadınlara kendi sorunlarımıza M-L bir perspektifle sahip çıkmamızı ve okun sivri ucunu, emperyalizme, kapitalizme, sömürgecilğe, feodalizme ve her türden gericiliğe çevirmenin gerekliliğini öğretmiştir. Bu perspektifle örgütlenerek, ideolojik-siyasal yönümüzü uzmanlaştırarak hayata geçirmeliyiz. Feminizmin, ilerici yönlerini kadını politik mücadelede yoğunlaştırma ve süreç içerisinde M-L bir kişiliğe dönüştürmek amacıyla bir araç olarak kullanabiliriz, fakat bu kullanımı, kadınları erkek düşmanı yapma gibi bir hataya dönüştürmemek şartıyla, bizler; burjuva değer yargılarının egemen olduğu, yozlaştırılmış ve her türlü iğrençliğe bulaştırılmış, cinsel ve ailesel bir reforma hayır diyebilmeliyiz. Bizim cinsel eşitlik anlayışımız; ulusal, toplumsal ve sınıfsal eşitlik anlayışımız ve bu bağlamda verdiğimiz mücadeleye denk düşmelidir. Marksist-leninist olmanın ön koşulu da budur.

rumluluk duyan kadınların tavrı cinsle ilişkin mücadeleyi öne çıkarmak olamaz. Çünkü neresinden bakarsak bakalım, ülkemizdeki toplumsal, siyasal süreçte, mevcut koşulları, objektif gerçekleri, bizlere toplumsal eşitliğimizin yanısıra sınıfsal ve ulusal konumumuzu bilince çıkarmayı ve bu doğrultuda bir savaşım vermeyi dayatıyor. Sömürgecilerin ülkemizdeki topyekün imha savaşı, köy boşaltmalardan, toplu katliamlardan, bağ, bahçe, tarla, orman ve hayvanlarımızı yakmalara kadar, bir bütün olarak üstümüze çökmüşken, biz kadın olmamızdan kaynaklanan, cinsle ilişkin baskıya karşı mücadele etmeyi, yani feminizmi esas alabiliyoruz, bunu esas alsak bile kurtuluşumuzu ne kadar gerçekleştirebiliriz? Bugün ülkemizde yaşananlar karşısında böyle bir örgütlenme modelini oluşturmak, gücümüzü boşa harcamaktan başka bir fayda getirmez.

Yazımın sonunda da belirttiğim gibi, kendi özgül sorunlarımızı gözardı edemeyiz, ancak topyekün bir soykırıma karşı topyekün bir direniş ve mücadele hattını M-L bir perspektifle oluşturmalıyız. Kendi öz disiplinimizi bu yönde oturtmalı.

ülkemiz gerçekliğini bir bütün olarak ele almalı ve önemini kavramalıyız. Ülkemizde M-L kadın yığınlarını oluşturabilmemiz için bu ilkemizi klavuz edinmeliyiz. Ülke olarak geçtiğimiz bu zorlu ve sıkıntılı dönemde, kendi zeminimize oturmak, denetleyici ve müdahaleci olmak için kendi özgül sorunlarımızı bu şekilde ele almamıza ihtiyacımız var. Politik-ideolojik, siyasal-örgütsel zeminde, güçlü bir kolektive oluşturmak için, karşı cinsten ideolojik bir birliğe sırtımızı dönmemeliyiz. Buna rağmen karşı cinsle, cinsler arası ayrımcılıktan kaynaklanan sorunlarımız olacaktır. Çünkü feodal, geri bir toplum olmamız itibarıyla, bu etkilenmeden biz kadınlar kadar, erkekler de nasiplerini almışlardır. Bu noktadan hareketle sözkonusu sorunlarla karşılaşmayacağımızı söylemek bir aldatmacadır, ama daha önceden belirttiğim gibi, örgütsel yapılanmamız içinde, bu sorunlarımızı aşabilmek için, özgür ama politik inisiyatifimizi koyabiliriz. Bizim politik özgürlüğümüz, aynı zamanda toplumumuzda temellenen geri değer yargıların yıkımını da beraberinde getirir. Ulusumuzla ilgili tüm konularda, söz, yetki ve karar hakkımızı kullanabilmek için teorik ve pratik tüm alanlarda kendimizi yetkinleştirmemiz bizim için ertelenmez bir görevdir.

Sonuç olarak; tarihsel ve toplumsal gelişmeler süreci, tüm kadınlara kendi sorunlarımıza M-L bir perspektifle sahip çıkmamızı ve okun sivri ucunu, emperyalizme, kapitalizme, sömürgecilğe, feodalizme ve her türden gericiliğe çevirmenin gerekliliğini öğretmiştir. Bu perspektifle örgütlenerek, ideolojik-siyasal yönümüzü uzmanlaştırarak hayata geçirmeliyiz. Feminizmin, ilerici yönlerini kadını politik mücadelede yoğunlaştırma ve süreç içerisinde M-L bir kişiliğe dönüştürmek amacıyla bir araç olarak kullanabiliriz, fakat bu kullanımı, kadınları erkek düşmanı yapma gibi bir hataya dönüştürmemek şartıyla, bizler; burjuva değer yargılarının egemen olduğu, yozlaştırılmış ve her türlü iğrençliğe bulaştırılmış, cinsel ve ailesel bir reforma hayır diyebilmeliyiz. Bizim cinsel eşitlik anlayışımız; ulusal, toplumsal ve sınıfsal eşitlik anlayışımıza ve bu bağlamda verdiğimiz mücadeleye denk düşmelidir. Marksist-leninist olmanın ön koşulu da budur.

Geleneğimizin ihtilalci ruhuyla dolu dolu olarak, bağımsız, birleşik, demokratik ve sosyalist bir Kürdistan mücadelesini, kadın, erkek tüm yoldaşlarımızla yanyana, omuz-omuz, karşılıklı özgüven, saygı ve özveri içinde vermekten bir an için olsa bile geri durmamalıyız, sömürgeci devletleri felç edebilmek için böyle bir birlikle, savaştan güç haline gelmek zorundayız. Bunun yolu da, güçlü bir kolektiveden geçer.

□

Newroz Gazetesi Avrupa Temsilciliği'nden bize ulaşan bir bildiriyi ve KAWA Avrupa Komitesi'nin yanıtlarını yayınliyoruz.

Ala Yekîti

Değerli Dostlar;
TC içerisinde bulundu-
ğu ekonomik krize çözüm
ararken, Avrupa'daki iş-
çilerin maaşlarına da göz
dikti.

Avrupa'ya yayın yapan
TRT-İnter Kanalı'nda bir
konuşma(yalvarış) yapan
Başbakan Çiller, "ekonomik
krizi aşmak için" işçi-
lerden maaşlarını Türki-
ye'ye göndermelerini iste-
di. Dış açıkların giderek
büyüdüğü mevcut koşul-
larda, ihracat ve turizm-
de aradığını bulamayan
TC açısından, döviz ihtiya-
cını karşılamada, Avru-
pa'da çalışan işçilerin
göndereceği para (ki gön-
derilirse) belli bir önem

taşıyor.
Örgütünüzün veya ör-
gütünüzün bir üst düzey
görevlisinin düşünceleri-
ne, konuyla ilgili yapaca-
ğımız haberde, yer ver-
mek istiyoruz.

1. Sizce bugüne dek
Avrupa'dan Türkiye'ye
gönderilen döviz TC eko-
nomisinde nasıl bir rol oy-
nadı?

2. Avrupa'da çalışan
Türkiye'li ve Kürdistan'lı
insanların Çiller'in "döviz
gönderin" talebine karşı
olumlu olumsuz düşünce-
leri-tepkileri sizce nasil-
dir? Hükümetin yaptığı
çağrı Türkiye'ye gönderi-
len döviz miktarını ne

oranda etkileyebilir?
3. TC Hükümeti'nin dö-
viz elde etme çabalarına
karşı, karşı-çabalarımız
nelerdir?

4. TC'nin yaşadığı eko-
nomik ve siyasi krizi nasıl
değerlendiriyorsunuz?

Sorularımıza göstere-
ceğiniz ilgiden dolayı te-
şekkür eder, en geç 23
Mayıs 1994 Pazartesi gün-
üne kadar yanıtlarınızı
004.31.371.54.05 numaralı
faksımıza iletmenizi beklî-
yoruz.

Çalışmalarınızda başa-
rılar diliyoruz.

Newroz Gazetesi
Avrupa Temsilcisi
S.KOLUSARI

Birinci Sorunun Cevabı:

Bugüne kadar Türkiye'ye gönderilen Avrupa'daki işçi ta-
sarrufları Türk ekonomisine büyük ölçüde yarar sağlamıştır.
Türk sömürgeci sistemi ve büyük sermaye sahipleri, hiçbir dış
güçten alamadıkları nakit dövizini maalesef yurtdışında çalışan iş-
çilerin tasarruflarından almışlardır. Türk kapitalizminin büyük
patronları bu dövizlerle sermayelerine sermaye katmışlardır. Bi-
lindiği gibi, ne işçi sınıfı ve emekçi katmanlar ne de Kürt ve Türk
halkları bu durumdan yararlanma koşullarına sahip değildiler.
Yani kısacası, yurtdışında çalışan işçilerin tasarrufları patronla-
rın emekçi sınıf ve tabakaların sömürüsüne hizmet etmiştir. Oysa
sadece son 10 yılda Türkiye'ye gönderilen nakit döviz miktarı 23
milyar doları aşmaktadır. Yani senede yaklaşık olarak 2,5 milyar
doları bulan büyük bir döviz kaynağı Türkiye'ye akmaktadır.

Bu rakam, bütün dış borçlanmalarla elde edilen yıllık dö-
vizin çok üstündedir. Türk ekonomisinin vazgeçilmez bir kayna-
ğını oluşturuyor, bu yurtdışı dövizleri.

Başbakan Çiller'in "1000 Mark Kampanyası" boşuna de-
ğildir. Bu kampanyayla her Türk'ün Türk bankalarında 1000
Mark'lık tasarruf hesabı açtırılması istenmektedir. Bununla baş-
lıca iki şey hedeflenmektedir; 1. Türkiye'de gittikçe yoğunlaşan
bir ekonomik kriz vardır. 65 milyar dolarlık dış borcuyla Türk
ekonomisi battıkça batmaktadır. Yurtdışındaki işçi tasarrufları-
nın Türkiye'ye akmasını sağlamakla sözkonusu krizi hafifletile-
bileceği hesabı vardır. 2. Kürdistan'da sürdürülen sömürgeci sa-
vaş finans etmek istenmektedir. Böylece, hiçbir insani kural ta-
nımadan yürütülen savaşın devamı sağlanmış olunacak.

Yurtdışında en zor koşullarda çalışan işçilerin tasarrufları-
na göz dikilmesi bundan dolayıdır. Kapitalist-burjuva sınıfın
ekonomik ve siyasi çıkarlarına hizmet eden Türkiye'ye gönderi-
len işçi tasarrufları, bugün Kürt halkına sıkılan kurşuna dönüş-
mektedir. Soruna bu açıdan yaklaşmak doğru olacaktır.

İkinci Soruya Cevap:

Avrupa'da çalışan Kürdistan'lı işçinin, Çiller'in çağrısı-

na olumlu yanıt vermesi beklenemez. Değişik vesilelerle yüzbin-
lerce çalışmamız, Türk Devleti'nin Kürdistan politikasına karşı
protestolarını yükseltmişlerdir. Dolayısıyla, Türk Devleti'nin
Kürdistan'daki katliamlarını ve yıkımlarını kolaylaştırıcı bir
desteğin, yurtdışında çalışan Kürdistan'lı işçiden alınması
mümkün değildir. Kürdistan'lı işçi-yurtsever çevreler, sömürgeci
hükümetin sözü edilen kampanyasına karşı seslerini yükseltecek-
lerdir.

Nevar ki aynı hassasiyeti ve tepkiyi yurtdışındaki Türk iş-
çisinden beklemek maalesef mümkün değildir. Elbette ki demok-
rat-ilerici ve Kürdistan'daki savaşa karşı çıkan kardeş Türk işçi-
si gerekli dayanışmayı zaten yapmaktadır. Fakat, Türkiye'ye
gönderilen milyarlarca dövize bakıldığında Türk işçisinin tutumu
daha açık görülmektedir. Ancak yurtdışı işçi tarassuflarının Tür-
kiye'ye gönderilmesi son yıllarda oldukça düşmüştür. Yurtdı-
şında çalışan Türkiye'li işçi sayısı artmıştır, ama gönderilen dö-
viz oranında ciddi bir düşüş sözkonusudur. Bunun hem ekono-
mik, hem de siyasi sebepleri vardır elbette. Ekonomik alanda Tür-
kiye hiçbir istikrar ve güven verici bir konuma sahip değildir. İşçi
tasarrufları için güvenli olmayan ve gün geçtikçe kötüleşen
Türk ekonomik sistemi, küçük tasarruf sahibi işçiye güven
vermekten uzaktır. Ayrıca her şeye rağmen, Kürdistan'daki savaşa
karşı çıkan Türk işçisinin de sayısı gün gittikçe artmaktadır. Bu
sebeplerden dolayı -başka nedenler de vardır elbette- işçi tasar-
ruflarının Türkiye'ye gönderilmesinde ciddi bir düşme görül-
mektedir. Bütün bunlar gözönünde tutulduğunda rejimin yurtdı-
şındaki tasarrufları avlama çabaları tutmamaktadır. Şimdiye ka-
dar Türkiye'ye gönderilen döviz miktarını bu kampanya artıra-
mayacaktır.

Üçüncü Soruya Cevap:

Türk Devleti'nin döviz elde etme kampanyalarına karşı
devrimci-yurtsever örgütlerin karşı-kampanya yürütmeleri özel-
likle bu günkü koşullarda önemlidir. Kürdistan'da yürütülen sa-
vaşla, ulusal kurtuluş hareketini "topyekun imha savaşıyla" yok
etmek isteyen rejimin eline yeni olanakların geçmesini engelle-

mek için, yurtdışında somut girişimlerde bulunmak bırakın yurtseverliği, insanlık görevidir. Ne yazık ki Cephe Platformu, sorunlarından dolayı bu meselede inisiyatif koymamaktadır. Bu yüzden biz KAWA örgütü olarak, eğer diğer bazı örgütlerle belli bir aktivite içinde karşı-kampanya örgütleyebilirsek tercihimiz bu yönde olacaktır. Böyle bir şey sağlanamazsa kendimiz sözkonusu karşı-kampanyaya girişeceğiz. Şimdiden bu doğrultuda bir kararımız vardır. Bu karşı-kampanyamızı, örgütlü olduğumuz 7 Avrupa ülkesinde sürdüreceğiz.

Avrupalı turistin Türkiye'de tatil yapması için Türk Devleti ayrı bir kampanya sürdürmektedir. İstikrarsız ve can güvenliği olmayan bir Türkiye, Avrupalı turiste pek çekici gelmiyor. Ama yine de turisti caydırıcı değişik aksiyonlarda ve bilgilendirme faaliyeti içine girmek gerekir.

Ayrıca, Türkiye'de yatırım arayışı içinde olan işçilerimizi bundan vazgeçirme kampanyaları örgütlenecektir. Ev yapmak, iş yerleri açmak için Türkiye'ye gönderilen dövizler de rejimin karşı-devrimci icraatlarını finanse etmeye hizmet etmektedir. Bu yüzden Kürdistan'daki haksız ve barbar savaşa insanlık adına karşı çıkan istisnasız herkesi bu kampanyaya katılmaya çağırıyoruz.

Bu kampanyayı, sadece bilinçlendirme ve propaganda ile sınırlı tutmak eksik olacaktır. Ulusal kurtuluş hareketine bunca yüklenildiği bu ortamda bazı caydırıcı faaliyetler de yürütmek yanlış olmayacaktır.

Dördüncü Soruya Cevap:

Görüldüğü gibi bütün dünyada ekonomik ve sosyal krizler yaşanmaktadır. Dünya ölçüsünde globalleşen bu kriz Türkiye gibi ülkeleri daha derinden sarsmaktadır. Bu kriz, kapitalist ekonominin yapısal özelliğidir. Bu süreçte Türk ekonomisi kendisini yeniden üretebilecek ve yenileyebilecek durumda değildir. Demokrasi sorunu ve Kürt meselesi varolduğu müdetçe Türkiye'deki ekonomik kriz hat safhalarda derinleşecektir. Kürdistan'da yürütülen savaş, özellikle mevcut ekonomiyi iflase sürüklemiştir. Türk ekonomisi, Kürdistan'daki savaşı kaldırabilecek durumda olmadığını göstermiştir. Bu savaş bütünüyle mevcut krizi ağırlaştırmaktadır. Siyasi krize gelince; o zaten hep var olmuştur. "Milli mutabakat"lar bile çare olmamıştır. Ancak; siyasi kriz, henüz burjuva sınıf içinde ve devletin bürokrasisinde açık bir bölünmeye yol açmamıştır. Bu doğrultuda bazı gelişmeler olmakla birlikte, siyasi çatışma düzeyine çıkmamıştır. Koşullar siyasi krizi derinleştirmeye müsaittir. Fakat ciddi bir devrimci muhalefet olmadığı için maalesef duruma etkide bulunulamıyor. Türkiye sol hareketi, özellikle de militan kesimi mevcut duruma devrimden yana etkide bulunmakta oldukça zayıf kalmaktadır. Kürdistan ulusal kurtuluş hareketiyle de, sadece bu iş istenilen düzeyde-krizde bir derinlik yaratamaz. En azından bu günkü şartlarda bu böyledir. Türkiye devrimci hareketinin kendisini toparlaması, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin ise yeni bir içerik kazanması gerekir.

Newroz Gazetesi'ne başarılar.

KAWA
Avrupa Komitesi

ESQE WELAT

Qırkerdena Hiris û Heşt ra dima roz bi tari. Dismê ke kewt Dersim, dewî, hêgayî, biri vêsney çewres hazar ra jêde mordemi kıştî(qırkerdi.) Je dızdu, çî esto-çino tolan kerd. İye ke pêyi de mendê pêro surgin kerdî hete xerb ser. Her jü rusnê jü ca. Tar û mar biyo milete ma. Tayê merdê, tayê biyê vindi şiyê. İye ke şiyê surgin biyê vîla, jübini kerdê vind. Xezevo henên amê serê mîletê ma ke, kes mesele niya nêdibi. Mayê surgin kerdê Manisa, domanê jü rusnê Te-kirdax, pie rusnê Bursa. İ vaxt de kes Tırki ke nêzano, cêni u domanê pêro teyna mendê. Jü vesani, tersayiş, xeriviye teyna neverdo. Surgin de tayine vato; ma tertelede bimerdêne bixeleşiyêne, na surgin ra ewla vî! No çî halo amê ma ser.

Peyi ra sêbi? Welat bi tol, tedê senik mîlet mend. Kam mend tepiya? Kam ke mîlîsinê kerdênê inan ra tayê nêrusnê surgin. Hama, mîlîs ke nêxeleşiyê. Tırku pêyser cêrera inan ke qırkerdê. Disme vato, ni azê xo rê niya kenê, ma rê senêkenê? Viren de, Suk'e, Pêrtag'e Çarsancax de teni Tırk vinetêne. İnan vaxtê Osmanlı de eve zorê amê Dersim. Helvet, Tırku ki nêrusnê surgin. Dina mendo dine re.

Honde o? Nê! Dima her ca kerdê "yasax mîntîqa." Welatê ma, ma rê biyo qedexe. Sinore "yasax mîntîqa" serê Suke ra (Çemişkezek) sono Xozat, uza ra sono Pulur (Vacixe) hata Pulemuriye. Dewi, koyi, her ca biyo "ya sax." Mîletê Dersim hazar seru ra îta hardê xo ra vinetvî, nara tepiya hardê xo ra vîşiya. Meyitê xo teber de mend, werg u luyê wêrd. İ ke Tırku ra piya gurê.

Mîletê ma onca teslim nêbiyo. Vatê, ya merdenê ya xelaşiyê! Axirê tayê çerxê dismên ra vejîyê, amêy pêser, şiyê mordemê lêwe dirvetin. Meyitê xo dardewe, reyna xo da koe ra.

Va yeno, vao merdeni! Vao merdeni her çî berd, towa nêmend. Munzur vengê xo kerdvînd, koyi herediyyay, dar u ber serva Dersim berva. Mırçiku zone xo xovira kerd nêwanene. Her ca de jü veng mendo. Zirçayiş şiyô asmê. Koyi,Çemi, daruber jü feki ra va ke; qesase (intişam.) Jü ki boê mendo. Boê vesnayı, boê cendegu. Dar u ber ra, kemmer u kuç ra boê yena. Çêm ki biyo qilêrim. Awe Munzur, Taxar, Xarçik biyo gîlêrin. Awâ zelale şiya, Çêm ra goni yena. Goniya Dersimi.

Tarixê ma de qê niya nêbi. Moxol, Arav, Tırk, Urîs besenêkerd Dersim bijero. Kes ki nêşkiyo bijero. Gula ma nêvişiyavi. Nika sêbi? Çutir bi? Çıra niya bi? Ez ki nêzon. Hama jü çiyê rînd zanon ke, dî-hire beşêrefu ke nemorime, kes no hal nêvazano.

Jü ki, zaf rînd yeno ra mîvir, a tarix de jü kokumo zana na mesela seri vatenê; "Helvet niya beno. Virendê no hard ra Hermeni şî. Ma vengê xo berz nêkerd. Lêwe ma de Hermeni qırkerd, surgin kerd, ma niyada. Towanêvat. Çimê ma bi kor, gosê bi ger. Mîletê ma tayê Hermeni dardewe, tey niyada, hama verê çimê ma da e jedê kıştê, dimî ra sur-

gîn kerdî. Gere ma je şêr wayirên bikerdênê dine rê. Hama, ma nêkerd. Sero ki, tayê axa u pilê aşiru zernê inan guret, badoki hardê dine rê wayir vejay. No rind nêbi. Tarixê made, gure u bêbextenê niyanen çinêvi. Endi qederê ma ke vuriya. Adetê ma rijiya, tilsimêma bivind. Sîma rind zanê ke hal ve hal fermanê padisa, sîmşêre Tırku nêkewt Dersim. Heger na mesela vîrendê ra biviyene, ma u piyê ma cenk kerdênê, nêverdenê Tırk kêşi qirkêre. Dostê ma ki, dismenê ma ki zanê mesela niyanene ma nêdivi. Çutir beno hardêma de verê çumunêma de Tırku niya kenê. Ma ke veng nêkerd, Tırku vakê ni tersenê, gere hardê Dersim de ke her kes ma nas u gos bikero.

Tepiya, Tırku ordiye xo rusna serê Qoçkiri. Ma cira dest nêest. Dismen zilme de hêne kerd ke, kam ke ama di, bi lal xo sas kerd. Dismeno gonewer nêvînet, dimi ra eskere xo rusna serê Qoçu. Ma ke jûbin ra poşt-dariya nêkerd Misto Kor sa bi. Miletê ma letê letê qirkerd. Niade kılame de Sair savano:

Tertelê Hermeni u Qoçkiri
Şix Sayid u Zazawu dime
Sire ardo ma Qocu,
Werte adirderime.

(Hewa Qocu)

Adire xelaşa ma saynawe. Hardêma ma ra here-diya, jiyaru ma ra zewt day. Ters kewt zerê ma, destê ma teng, fîkrê ma dudil bi. Mabeyinêma ki fesatên kewt.

Axirê Misto Kor pêyser cerara maser. Peyniya ma niya biye. Ez na mesela sero niya vanu beso. Gerê mordemo baqil fam bikero.

Kop cilê xode tenê vînet, balışna xo kerd berz, çimê xo şî welat. Ali Boğaz ame çimu ver. Ostor u filinte xo ama xoviri. Dewi, jiyarê, mordem u xîsîmê xo bêri kerd. Jû ke serê koe ama xoviri. Heştiri amê çimura. Xo vi xo gesêy kerd. Naza de nevindenino. Na za marê welat nêbeno. Xo vind kerd, merdenê domanu ama çimu ver. Zırçayîşe domanu, bervayise cênu pêyser ama. Vake ax ax, çutir niya bi. Camer u Cuanikê Kirmanciye şiyê koti?

Çever bira, cêni u domanê xo kot zerê. Cêniye vake, çiko to de zaf vesvesê esto, tî feké xo de çî vana? To rê sêbi? Xo ve xo gesêykena. Halê to sebena? Tî sodir urzêna vana welat, sonde kunara vana welat. Towa ki nêwerd, heger niya sono peyniyê de sebena nêzon.

Qop niyada, vake ala bê ronîşe. Ez vazon ke to rê xebera rinde bide. Endi naza nêvindenimê. Şime hardê xo. Koe ma, ma rê beso. Uza de dirvetê ma bena wes. Teyna ma niyemê. Ma ke welati ageyrayime, her kes heşinope ike yêne, onca welat beno şen. Ma ke wûbin di her ca beno kewe, dar u ber xêmelino. Desinde vanime ha gêyret, axirê dismen kenimê teber. Roz vurino, welat xeleşino. Ma musayemê koyê, heşirên nêşkimê. Heger ke pêyser nêşime welat, xeribiye de azê-uzê ma beno vindî sono. Welat ki Tirkure maneno. Ala mı re waji, naza de sebikemê? Her ca Tırko! Kes

zonê ma nêzano, zar u zeçema ki zonê inan nêzanê. Welat ra dūr mendimê. Sero ki hêfo xo ki nêguret. To rê gesode bin vajine? Ez ke pêyser nêşi naza de merax ver miron. Çî vate, "her vas koke ser roweno."

Vengê cêniye nêvejiya, tenê hên vînet. Bado ge-sey kerd.

- Nika welat de kes çino. Miletê ma qirkerdê, iye bin ke je ma surgin biye. Dî-hire asmu ra tepiya zimistan ki yêno. Qeyseri ki Dersim ra zaf dūra. Çutir şime? Domanê ma ki zafê, raa dūr ra sebikemê? Raa ra benimê telef. Qeder de niyadê ke, dismen neşkiya ma bikişo, nika tî savana naza ra ke remayimê, eve linguno xo ra sonimê merdenê!

Cêniye niya vake, vînet. Qop giran giran şî lewe dae. Vengê xo kerd berz.

Pilê aşira ma xepise Diyarbekir ra remê, kou ra ame Dersim. Heşiren qevul nêkerdê. Niyadê tarixê ma! Têyna dostê ma nê, dismenê ma ke ma rê vanê qeremanê Dersim. Çike heşirên nêzanemê. Heşirên ma ra duriya. Heger na rae de merdais ke esto, onca pêyser sonimê welat. Mî qerarê xo da, endi somê. Merdenera dot dewe çina. Welat raa ma pino. Heşirên qêdiya. Tî ke zona, ma bexo nêameyimê Qeyseri'ye. Çî gure ma esto naza de? No qerarê mı nêwe niyo. Ma çutir ke ameyimê naza, mı vakê, çutir beno-bibo axirê roz vurino, vaxtê xo yeno onca pêyser sonimê welat. Ez hewno xo ki di, vaxtê xo amo endi nêvîndemê.

Cêniye niyada ke endi rae nêmendo, vile xo kerd çewt vakê, i ke amo serê oncemê. Desinde tedarike rae di. Roşt ame çime peroyinê, riye xo huyiya çê de her kes sa bi. Tî vana sone veyvê. Cêniye vake, jû ke surgin de mordemê ma esto, dine rê ke xeber bîdemê. Qop, vakê rasto rew dine rê ke xeber bîdemê.

Na roz ra têpiya, çê Qop'de her çî vuriya. Ciranê inan Tırk vi. Çê Qop ke amey wertê nayinê, vatê ni kamê, kotira amêyi. Şiyê mordemê Dûlgere Tırk ra pers kerdê. Inê vato, ni "eşqiyayê", vazane ke "welate Tırku letê kere." Çime sîma dine sero vo. Hama, ciranê inê niyado ke, ninan ra veg-vac çino. Nêhuyinê, cêni bervenê, hêni bêmecal vîndenê. Vatene nêşkine Tırkiye letê kere.

Hama ewro sebi? Huyinê, gurinê, zone xo de gêseykenê. Ala niyadê, vengê xo kenê berz Kırmancki gêseykenê. Nêtersene ki, nay'nîre sebiye? Tırk ki sas biyê, towa fam nêkerdê. Ciranê jû vato veyvê esto. Jû ki zaf kutik viyo, dismenê Kırmanç viyo, vato ni çutir milete? Ni pêro girkerdê, dirvetinê, surgin bi ame naza, her jûyo xo ki şiyê jû ca. Hama ni huyine sa benê. Kutik qariyo vato, "ni yavaniye." Helvet xevera kutik towa ra çine biyo. Esqe welat çika nêzano. Sewda ke kewte zerê ison, vêsaniye de xeribiye de ki omîd nêqedino.

RÖPORTAJ

12 Haziran 1994 yılında Fransa'da yapılan Avrupa Parlamento seçimlerine-Region et Peuple Solidaire listesi'nden 2 Kürt asıllı Fransız aday gösterildi. Adaylardan (Hevra-Kom'un önerdiği) Filiz Deste ile Ala Yekîti Fransa temsilcimizimizin yaptığı Röportajı yayınlıyoruz.

Ala yekîti: Sorulara başlamadan önce seçim çalışmalarınızda bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da sizlere her türlü desteği vereceğimizi belirtmek isterim. Evet isterseniz bize kendinizi tanıtmakla başlayın.

F. Deste: Ben 1967 yılında Kürdistan'ın Kuzeyinde, Dersim'de doğdum. Ailem yoksul bir aileydi, bu yüzden bir çok Kürt ailesi gibi bizler de Avrupa'ya göç etmek zorunda kaldık. İlk okulu Dersim'de Türk okulunda okudum ve 1978'de Fransa'ya geldim. Biz 8 çocuklu bir aileyiz. Babam 1973 yılında Fransa'ya gelmişti. Burada orta okul ve liseyi bitirdikten sonra üniversiteye kayıt yaptım. Bir yıl okudum, ancak ailemizin kalabalık oluşu benim okumamı maddi yönde etkiledi ve bırakmak zorunda kaldım. Daha sonra 1 yıllığına Almanya'ya gittim, Almanca öğrenmeye ve sonra da İngiltere'ye İngilizce öğrenmeye gittim ve şu anda uluslararası ithalat ve ihracat dalında özel eğitim görüyorum. Zazaca, Fransızca, Türkçe, Almanca ve İngilizce dillerini biliyorum.

Ala yekîti: Biliyorsunuz Avrupa'da onbinlerce Kürdistanlı yaşamaktadır. Bunların içinde özellikle 2. ve 3. nesli bekleyen büyük problemler var. Bu konuda düşüncenizi bize anlatır mısınız? Ve entegrasyon konusunda ne düşünüyorsunuz?

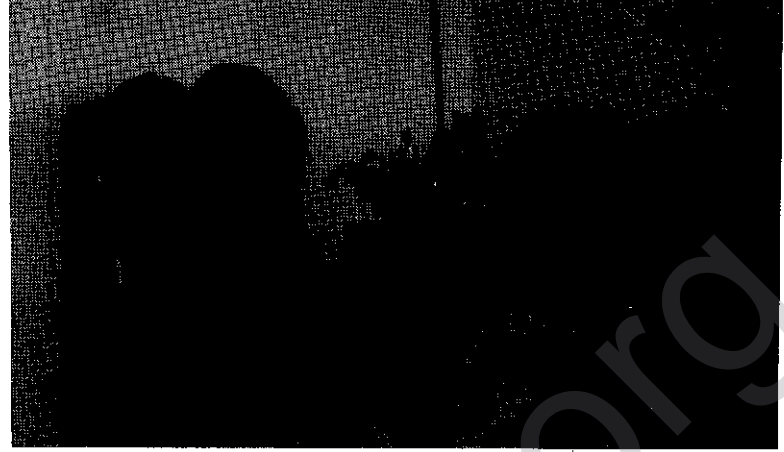
F. Deste: Gerçekten de önemli bir soru. Ben bu konuda şunları söylemek istiyorum. Birincisi biz Kürtler'in en önemli sorunu kimlik sorunudur. Bizler kendi kimliğimize kavuşmadığımız sürece hiçbir ülkeye uyum sağlayamayız. Bu vesileyle bizlerin burada eğitimsel, kültürel ve sosyal olarak örgütlü olmamız gerekiyor ve ancak bu biçimde bizler Fransız devletinden taleplerde bulunabiliriz. Ve entegrasyon zoraki asimilasyonla değil, karşılıklı kimliklere saygı temelinde evet, ama zoraki asimilasyona hayır diyorum.

Ala yekîti: Kürdistan'daki son gelişmeler hakkında düşüncelerinizi alabilir miyiz?

F. Deste: Gerçekten Kürdistan'daki son gelişmeler, insanlık için utanç verecek bir duruma gelmiştir. Milletvekilleri, gazeteciler, aydınlar yakalanıyor, köyler bombalanıyor, göçe zorlanıyor ve adeta yaşam o güzelim insanlara zehir ediliyor. Bu konuda Avrupanın sessizliği işi bir başka problem. Sözde insan hakları ve demokrasi savunucuları sağır ve kör olmuşlar. Savaşı durdurmaya çalışacağına, silah satışlarıyla savaşı kızıştırıp taraf tutuyorlar. Bu konuda yapılanlar insanı ürkütüyor. Oysa, Kürt halkı yıllardır Türk halkıyla birlikte yaşıyor. Kardeşçe karşılıklı saygı ile daha da uzun bir dönem birlikte yaşayabilirler. Bu konuda Avrupalı devletlere büyük iş düşüyor. Ama görünen o ki, dün Saddam'a yapılan yanlış destekler, bugün T.C. ye yapıyor. Bir başka konuda biz Kürtlerin kendi davalarına güçlerimizi birleştirerek destek vermemiz ve kamuoyu yaratmamız gerektiği kanısındayım.

Ala yekîti: Kürt asıllı bir kadın olarak, Kürdistan'da kadın sorununa ve Avrupadaki Kürdistanlı kadınlara ilişkin düşüncenizi bize anlatır mısınız?

F. Deste: Önce Kürt kadınlarının tarihten gelen direnişçi ve yönetici, girişken geleneğini politik hayatta da görebiliyoruz. Benim şu andaki durumum bile bunların bir yansımasıdır. Kürt kadını dün olduğu gibi, bu gün de politik mücadelede örgütlü olmak zorundadır. Kendi kimliğine, geleneğine, örf ve adetlerine sımsıkı bağlı kalmalı ve birer meta olmaktan, mutfak ve çocuk ba-

kıcısı anlayışlarına karşı çıkmalı, bu konuda mücadeleyi her alanda (Üike ve Avrupa'da) yürütmelidir. Bize dayatılan Arap, Pers ve Türk kültürüne karşı kendi kültürümüzü yaşatmalıyız. Unutmamalıyız ki biz Kürt kadınları demokrasi, kardeşlik, özgürlük ve laiklik mücadelesinden asla vaz geçmemeliyiz.

Ala yekîti: Biliyorsunuz, Fransız hükümetinin son dönemlerde Kürdistanlıların çalışmalarına yönelik belli tutuklama ve dernek kapatmaları oldu. Bu konuda ve bir de yabancılarla ilgili çıkartılan yasaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

F. Deste: Evet, özellikle Avrupa'da bu tür olaylara hepimiz tanık olduk. Bu konuda hükümetlerin bu tavırlarının esası TC ile yapılan ekonomik ve kredi anlaşmaları idi. Biliyorsunuz Fransa T.C. ile helikopter satma mukavelesi yaptı., buna karşılık T.C. buradaki Kürdistanlılara karşı belli bir pratik politika takınmasını istiyordu Fransadan. Bunların bir yansımasıydı. Ama bu politika tamamen yanlıştır. Bu tür politikaların yanlışlığını Fransız kamuoyu Körfez Savaşı döneminde Fransız yetkililerinin ağzından bizzat duydu. Neydi? Mesela Halepçe'de 5 binin üzerinde savunmasız insanın katledilmesinde Saddam'a silahlar Avrupa'dan verilmişti. Ancak, bu silahlarla Kürt insanı katledilmişti. Politikayı üreten ile uygulayanın suçu aslında aynıdır. Avrupalılar bugün de T.C. ye silah satıyorlar ve bu silahlar Kürtlere karşı kullanılıyor. Bu konudaki hükümetin politikası yanlıştır. Diğer bir sorunuz ise yabancılar politikası. Bu konuda hükümetin politikası yanlıştır. Bence buradaki çalışan ve yaşayan insanların eşit haklara sahip olması lazım. Seçme-seçilme hakkı, örgütlenme hakkı tüm insanlara tanınmalıdır. Bu insanlar buraya (canlarıyla) büyük katkılarda bulunmuşlar. İşleri bitince kapıya konulamazlar. Bu insanlar buranın vatandaşıdır ve böyle algılanması lazım.

Ala yekîti: Son olarak dergimiz aracılığıyla Avrupa'daki Kürdistanlılara bir çağrınız var mı?

F. Deste: Benim çağrım şudur: Hayatın her alanında birleşelim ve örgütlenelim, ancak bu sayede hem ülkemize, hem de buradaki haklarımıza kavuşabiliriz. Basit ayrılıklarla saflaşmayalım. Gençlerimiz her dalda uzmanlaşmalıdır ve gelecekte bu insanlara ülkenin ihtiyacı var. Benim kısaca istediğim budur. Birlik olmamızın zamanıdır.

Ala yekîti: Çok teşekkür ederiz bize zaman ayırdığınız için. Bundan sonraki çalışmalarınızda başarılar diliyoruz.

F. Deste: Ben de Ala yekîti çalışanlarına ve taraftarlarına bana ve çalışmalarımıza maddi ve manevi destek olduklarından dolayı çok teşekkür ederim ve başarılar dilerim.

29.05.1994

Giessen

ENTERNASYONAL YÜRÜYÜŞ

Almanya'da düzenlenen Kürt halkıyla dayanışma eylemleri devam ediyor. Giessen'de Alman emperyalizminin Kürtlere karşı almış olduğu karar; Kürt, Alman ve Türklerin katılımıyla, binlerce kitle tarafından protesto edildi. Yürüyüş Cuma günü iş saatinin bitiminde başladı. Normalde Cumartesi planlanan eylem, bazı gurupların katılamaması dolayısıyla bir gün önceye alındı. Düzenleyiciler esas olarak Kürt ve Alman demokratik dernekle-riydi. Ancak, daha sonra ATİF'de katılmak yönünde tavır belirle-di. 29 Nisan'da büyük bir kitle ve coşkuyla yürüyüş başladı.

Yürüyüşün amacı; Kürdistan'daki katliamları protesto et-mek, Alman Devleti'nin suç ortaklığını sergilemek ve tutuklu bu-lunan DEP milletvekillerinin sessizce ölüme götürülmesine karşı kamuoyunu hazırlamak, onlara destek sunmaktır. Aynı zamanda, Alman emperyalizminin Kürt mültecileri, siyasi tutukluları, Tür-kiye'ye iade edilmesini engellemek yönünde baskıda bulunmayı hedefliyorduk.

Yürüyüş kortejinde KAWA ve YEKBUN birlikte yürüdü. "YAŞASIN KÜRT HALKININ BİRLİĞİ" KAWA, YEKBUN-KSSE imzalı ortak bir pankart taşıdık. Ayrıca, her örgüt kendi pankartlarını taşıdı, sloganlarını haykırdı. Disiplin ve ortak slo-ganlara uyma yönünde yürüyüş başarılıydı. Ancak, Alman polisi yine saldırgan davranarak PKK taraftarlarının bir pankartına el koydu.

Katılım 3000 dolayındaydı. Çoğunluk Kürt ve Alman kit-lesiydi. Alman demokratik çevrelerinin büyük bir katılım göster-mesi sevindiriciydi. Bunu, Kürt halkının yalnız olmadığı yönünde bir işaret olarak değerlendirmeliyiz.

Alana girildiğinde, kitleyi Kürt ozanı Nuzan GURDİL'in yakıcı ve etkileyici sesi karşıladı. Daha sonra sırasıyla konuşma-lar yapıldı. Türkiye ve Kürdistan'a gözlemci olarak giden delegas-yonlardan arkadaşlar; savaşın boyutu, T.C'nin barbarlığı, köyle-rin boşaltılması, korucu, hizbullah ve ajanların dışında Kürdis-tan'ın insansızlaştırılmak istendiği gerçeğini kendi gözlemleriyle anlattılar. Kitle hep bir ağızdan, KÜRDİSTAN'DA KATLIAM-LARA SON, YAŞASIN ENTERNASYONAL DAYANIŞMA sloganlarını haykırdı. Türkiye'deki hileli seçim de teşhir edildi. Doğrusu, Türk halkının iradesinin de çöplüklere serpilmesi, bu "Türk usulü demokrasi" Avrupa'da ancak mizah konusu oluyor.

Kürdistan bayraklarının dalgaları arasında, Kürdistan Kom-itesi ve Kürdistan İnfomasyon Zentrum'dan bir arkadaşın konu-şması ile devam edildi. PKK taraftarı arkadaşlar bu gelişme üzerine alanı terk ettiler. Bu yürüyüş açısından bir olumsuzluktu. Alman kitle de bu durumu iyi karşılamadı. Kendi dışındakilere tahammül göstermemek, her yere yalnızca kendi anlayışını hak-im kılmak istemi yanlış olmakla kalmıyor, mücadeleye de zarar veriyor. Biz pratikte yanlışlığı görülen bu tür davranışların terk edileceğini ümit ediyoruz. Benzer bir yanlış ta, polisin 4 yurtseve-ri tutuklaması karşısında bazı güçlerin dayanışma göstermeme-sinde ortaya çıktı. Her iki durumda da mücadele sekteye uğruyor.

Biz, Kürdistan devrimine saldıranlara, suç ortaklığı yapan emperyalist güçlere karşı mücadele birliği politikamızı, cephe an-layışımızı devam ettireceğiz.

Zafer Kürdistan Halkının Olacaktır !

Her Yerde Özgür-Birleşik-Demokratik Kürdistan İçin İleri !
Kahrolsun Sömürgecilik-Yaşasın KAWA !

Mayıs 1994
Kerim Şengali
Ala Yekiti Okuyucusu

Köln

KADINLARIN CEPHESİNDEN YENİ BİR ADIM: KÜRDİSTANLI KADINLAR PLATFORMU!

21-23 Mayıs tarihleri arasında, Almanya'da çeşitli eği-lim, çevre, örgüt ve tek tek bağımsız kadınların katıldığı üç gün-lük bir toplantı gerçekleştirdik. Toplantının hazırlıklarını, çağ-rısını DJK (Dengê Jinen Kurdistan), VİYAN (Kürt-Alman Ka-dın İnsiyatifi) ve Hatice YAŞAR birlikte gerçekleştirdi. Toplan-tı, Kürdistan'ın tüm parçalarından kadınlara ve her türlü eğilim-deki çevrelere açık olarak düşünüldü. Çağrı, kendisini Kadın Ha-reketi'nin içinde hissedenen her kesime yapıldı. Tam bir çoğulculu-ğu hedefledik. Hem Kürdistan'ın değişik parçalarındaki kadınları bir araya getirmeyi, hem de değişik örgüt ve çevrelerin içinde hareket eden kesimleri, hiç değilse bir toplantıda birleştirmeyi ve burayı zemin alarak Bağımsız Kadın Hareketi'ni oluşturma yö-nündeki çabaları hızlandırmak istedik. Katılımda esas olarak Kuzey parçasından kadınlar çoğunlukta idi. Diğer parçalardan katılım çok azdı. Kadın çevrelerinden ve çeşitli örgütlerden ise istenilen düzeyde olmamakla birlikte, yine de küçümsenmeyecek bir katılımı gerçekleştirdik. 50 kadın tartışmacısının temsil edildiği toplantımızda, DJK, VİYAN, Kürdistan'lı tek tek femi-nist ve bağımsız kadınlar, RONAHİ, KAWA çevresinden, TSK, Bolşevik Partizan, TKİH ve KOMJİN'den bir arkadaş katıldı.

Toplantı gündemi, yapılan tartışmalar sonucunda şu şe-kilde belirlendi:

1. Neden böyle bir toplantıya ihtiyaç duyduk?
2. Kürt kadını ve kadınlık durumu nedir?
3. Kadınlar neler yapmalı?

Gündem maddeleri üzerine ayrıntılı tartışmalar gerçek-leşti. Kadınlar tam bir özgürlük ve rahatlık içinde kendilerini, ko-numlarını, ne istediklerini anlattılar. Yıllardan beri yönetilen ve "çizmeden yukarıya" çıkmamak için sesi kısılan kadınlar kend-i lerini ifade ettiler. Bugüne kadar belki de yüzlerce toplantıya ka-tıldım. Kadınlar, genellikle sessiz ve izleyiciydiler. Ne istedikle-rini, niçin katıldıklarını, kendi durumlarını tartışmıyorlardı. Kadın sorunu gündeme gelse dahi, hemen "zaman yok", "gündem çok sınırlı" gibi gerekçelerle geçiştiriliyordu. Ya da, en iyi halde sosyalist önderlerden yapılmış bir-iki alıntı ve yorumuyla sorun "çözülüyor" ve anlıyorduk ki çok çok sonraları "devrim gelince kurtulacağız". Ancak toplantımızda kadınlar böyle davranamaz-dı. Düzenliyen, katılan, yöneten kadımlardı. O halde öncelikle ka-dınlık durumu tartışıldı. Toplumun tabu saydığı, "özel", "aile içi", "örgüt içi" sorunlar olarak adlandırdığı tüm konuları tartış-tık. Kadınların, toplumda, ailede, siyasal yaşamda nasıl erkek-egemen anlayışın saldırısına, şiddetine, dışlanmasına uğradığı tüm çıplaklığıyla anlatıldı, tartışıldı. Somut yaşamı, kadınların gözlemlerini esas aldık. İlginç olan, en ileri-örgüt yönetici kadın-dan, sosyal ilişkilerde en geri-sıradan ev kadınına kadar tüm ka-dınlar, erkek şiddetine, saldırısına, cinsel ayrımcılığa ve saldırı-ya uğramışlardı. Ve yine tek tek anlatımlar gösterdi ki toplumun içinde değişik konumlarda olan tüm erkekler, kadınlara yönelik şiddet, saldırı, hatta tecavüz olaylarında aynı noktada birleşiyor-lardı. Kadınları döven, dışlayan, tecavüz eden, baskı uygulayan erkek tiplerini alt-alta sayarsam resim olarak şu çıkıyor; İşçi, köy-lü, öğretmen, aydın, zengin-fakir erkekler, demokrat, sosyalist ve "önder" erkekler hemen hemen aynı özelliklere sahipler. Kadınlara karşı baskıcı, dışlayıcı ve şiddet uygulayan konumdadır.

Bu tartışma şunu gösterdi. Kadınlara yönelik şiddet, cin-sel saldırı, dışlama nerede gerçekleşirse-gerçekleşsin özel de-ğildir. Geneldir. İş yerinde, yolda, evde kadına yönelik ayrımcı siyaset, davranış genel olarak erkek-egemen sistemin yansı-masıdır. Bunun için bu tür sorunlara hiçbir şekilde özel sorunlar

HOZANVAN U MEJUNİVİSE KURDPERWER MAYE NEMİR

Nivîskar: Nacî Taha Yekmaley
Werger: S. Afîxan Zerşatî
(Di korara Metîn, hawmara 21 de
hatiye wergerandin.)

Xuyaye di nav her milletekî da binemalên navdar bi mêraniyê -ayinî zan yarî- merdîni millet perweriye... Hwd. hene.. Milletê Kurd jî yêke milletên cihanê û mişe binemalên navdar ji hemî alave di navda hene; aşkiraye hêvênê rewşenbîrî û zanî û zanyarî û miletperweriyê ji nav van binemala peydabûye û hatiye parastin, bi sedan zana û rewşenbîr û siyasi pêve hatî ji van binemala peyda bûne û bûne xetîrên geş li pêşya karwanê azadîxwazê milletê xwe û şoreşên millet bo pêşvebirine. Anku hest û bir û bawerên milletên xwe azadîne û rêya azadî û rizgarîyê jera run kirne. Bi dehan şoreşên netewî dijî zilum û zardariye geşkirine û bûne serkêş û rêberên wan şoreşa. Çi li ser astê seranserî yan li ser astê herêmekî bo yekîti li Kurdistanê dişman wan mirovên zana û rewşenbîr û helkeftî pevehatî ralekê girîng û kariger di navbirin û pûçkirina pîlanên dujminî da hebûne û ji bona azadî û rizgarî û mana gel û milletê xwe xwin rêfîne û ser û canê xwe gorî kirine. Şehîde nemir Enwer Mayî yêke ji wan zana û rewşenbîr û pevehatiya Ku ji binemaleka ayinî, zanyarî û Kurdpewer hatiye dinyaye. Her ji roja hest bi milletperwerî û Kurdîniye kirî. Bêrawestan jîyana xwe ji bona azadî û rizgarîya gel û welatê xwe terxan kirîye. Heta reja dumahiya jiyana xwe berdewamî bi xebata siyasi û rewşenbîrî daye û divê rêbazêda giyanê xwe yê şîrîn gorî axa pîroza welatê xwe kirîye.

Mayî Kîye?

- Hozanvan, dirokvan, rewşenbîrê Kurdpewer Enwer Mayî Kurê Şêx Mihemed Tahîre.
- Li Sala 1913 li gundê Mayê li devera Berwarîya binemaleka ayinî û zanyarî û Kurdpewer hatiye dinyayê.
- Xwandina xwe ya seretayî li Bamerne xwandiye.
- Xwandina ayinî li berdestên zana û şarezayên ayinî li dihekê Zaxo û Amêdiyê bû çend saleka xwandiye û li sala 1936 destûrnama ayinî li ser destê zanayê navdar Şukrî Miftiyê Amedî wer-girtiye. (1)
- Li salên 1939-1940 bû demê du salan li şêwana mezin û Barzan dibite Mamostayê qonaxa seretayî.
- Piştî hîngî bu nav Herkiyên Koçer di hête veguhaztî û her rojekê li cihekê karî diken, paşî wî karî dihele û li devera Amêdiyê û şêxan dibite fermanberê belavkirina xurakî û azuqey. Wî demê ku li şêxan bûye têkêlî li gel binemala Babeşêx û Mirê êzîdiya kirîye û gelek pêzanîni li ser ayinê

diyemeyiz. Özel olan geneldir. Ortak eğilimimiz şu oldu; baba, kardeş, iş arkadaşı, patron, koca, "yoldaş" olarak erkek, kadın karşısında egemen ve baskıcı durumdadır ve erkek şiddetine, ayrımcılığa, cinsel saldırıya karşı koyacağız. Pratik tavır alacağız. Hem kadınlara yönelik ayrımcı davranan, şiddet uygulayan konumda olup ve hem de hiçbir şey olmamış gibi elini-kolunu sallayarak "vatan kurtaranlara" müsaade etmeyeceğiz. Kıssasa-kıssas, göze-göz tavrını geliştireceğiz.

Toplantı da genel olarak Kürt kadınının durumu tartışılırken şunu bir kez daha gördük. Bugün süren savaştan da en çok kadınlar etkileniyor. Savaşın ilk hedefi kadınlardır. Yanan, yıkılan ve göç yollarına düşen Kürdistan'da kadınlar daha da kötü durumdadır. Sömürgeci devlet, erkek egemen sistemin en üst örgütlenme biçimidir. Biz kadınların bugünden örgütlenmesini, mücadelesini savunuyoruz. Kadın sorununun da bakış açımız; yarın değil, hemen şimdi olmalıdır. Kadının bugün ve yarın Kürdistan'da hangi durumda olacağını netleştirmeliyiz. Kadınların toplumun her alanında eşit olarak temsil edilmedikleri, erkek-egemen sistemin yıkılmadığı bir Kürdistan "kurtulmuş" değildir. Bunun için, erkek-egemen sistemin tüm kurumlarına, ideolojilerine karşı cepheden mücadele edeceğiz. Devrim eğer toplumu değiştirecekse, öncelikle kadın-erkek ilişkisindeki eşitsizliği değiştirmelidir. Yarısı köle olan bir toplum kurtulamaz. Biz her alanda eşitlik istiyoruz. Ve bugünkü toplumun tüm ilişkilerini, örgütlenmelerini bu anlayışla yeniden sorguluyoruz.

Toplantıda yapılan tartışmalar içinde kadın örgütlenmesi ve inisiyatif konusunda, bağımsız örgütlenme ve inisiyatif koyma tavrı öne çıktı. Kadın örgütlenmelerini çeşitli partilerin yan kolu haline getirme anlayışları red edildi. Şu da vurgulandı; herhangi bir örgütte, toplantıda, eylemde ne kadar kadının katılmış olmasından çok, kadınların bu tür toplantılara, eylemlere hangi kimlikle katıldıkları ve ne istedikleri önemlidir.

Toplantıyı tüm yönleriyle bu kısa yazıda dile getirmek mümkün olmayacaktır. Zaten toplantıda değişik görüş ve eğilimler vardı. Ben daha çok öne çıkan ve ortak eğilim haline gelen tavırları aktarmayı gerekli gördüm. Toplantının ortak eğilimi bir Basın Açıklaması ile kamuoyuna yapılacaktır. Alınan bazı pratik kararları da güncel önemi bakımından aktarmayı doğru görüyorum.

a. Bu tür toplantıları yılda bir kez düzenli olarak yapacağız. Bunun için önceden hazırlanılacak ve mümkün olduğunca daha geniş kesimler bu çabaya ortak edilecektir. Bu konuyla bağlantılı olarak önümüzdeki toplantının gündemi de tesbit edildi. Buna göre; Kürdistan'da kadın ve toplumdaki yeri, cinsel ayrımcılık, saldırı ve ailedeki yeri, Kadın Hareketi ve örgütlülüğü, önümüzdeki toplantıda tartışılacak.

b. Cinsel saldırılara, ayrımcı politikalara, kadınlara yönelik şiddete karşı örgütlü, pratik tavırlar alacağız. Sözden eyleme geçeceğiz.

c. Güney Kürdistan'da Medeni Kanun'daki şeriatçı eğilimlere karşı imza kampanyası açacağız. Ve bu konuda değişik eylem biçimleri geliştireceğiz.

d. Önümüzdeki dönemde en geniş kadın kitlelerine yöneleceğiz. Kadınları kendi sorunlarını temel alan bir mücadele içine çekeceğiz.

e. Eylem ve örgütlenme biçimimizin temeli bölgesel özektir. Her bölge, eylem ve örgütlenmede, öteki alanlarda kendi içinde karar alma ve uygulama yetkisine sahiptir. Ancak, gerekli bir iletişim ağı kurularak davranış ve eylemlerde bir genellik ve birliktelik de sağlamalıyız.

f. Yapılan tartışmalar sonucunda toplantı kendisini, KÜRDİSTAN KADIN PLATFORMU olarak adlandırdı. Bu platform tüm kadınlara açıktır.

Kısaca, toplantı bu eğilim ve kararlar üzerine yoğunlaştı. Kadınlara için çok verimli geçti. İleriye yönelik adımlar atıldı. Kadın çevrelerinin yakınlaşması, kaynaşması ve birleşik kadın hareketine doğru bir adım oldu. Benim kişisel gözlemlerim bu çerçevededir. Artık, kadınlar tüm alanlarda örgütlenecek ve seslerini duyuracaklardır. Bunu, BİZDE VARIZ diye özetleyebilirim.

Son olarak şunu diyorum. Bağıralım sesimiz gür çıksın!
Gerici erkek-egemen sisteminin yıkalım!

Bizim adımıza yapılan ve fakat bizi köleleştiren adleti, yasaları, töre ve adetleri red ediyoruz!

Kendimize ait her konuda söz, karar ve yetkinin kadınlarda olmasını istiyoruz!

Berfin
25 Mayıs 1994

êzîdiya peyda kirine, ango teda şareza bûye.

Mayî û Siyaset

Hêsta nemir Mayî di qonaxa sinêleyî da bû, dême hesta milletperwerî û Kurdistanê di mejyê wîda livlivi û werar kirî û binyatê xwe dihizir û bîrên wîda daretî û bûye seydayê aşitî û azadîyê.

- Li sala 1936 guherinek di jiyana wî da peyda dibe û rêbaza jiyânê berev siyasetê diguhere û xwe berdide di nav meydana siyasetê da, nexasme piştî wergeryan rejêmî ji layê Bekr Sidqî ve destpêkirî û partên Kurdî mîna (Hîwa-Rîzgarî-Komel) û rêkxistinên din peyda bûn.

Mayî doza pîroz û rewaya milletê xwe ye hejar û tepeser bi pîrozîrîn armanc hebijartiyî û ji bona çareserî û serkeftina wî, xebat û bizava pîr dijwar kiriye.

- Li sala 1945 bi arîkariyê di gel şoreşa Barzan dihête bergunehkirin û fermangirtina wî ji Layê mîrî ve derdikevît, belê Mayî agadar dibît û xwe digehînite Kurdistana Bakur li nav êla Qeşûrya û zivistana xwe li wêrî diborînî û paşî diziviriteve bo mal û biryara çûnê bo Komara Mihabadê didet da xwe bigehînite layê barzanyê nemir.

- Li sala 1946 li rêvingiyê berev Mihabadê li devera Berwarî jêriya li meha nîsanê ji layê mîrîve dihête girtin û bo demê 22 meha li girtîxana Mûsil dimînî(2) piştî hîngî dihête berdan diziviriteve nav kes û karen.

- Piştî Şoreşa 1958 mala xwe bicih dihêlît qesta Bexda diket û du programên (Mêjuyî-Toreyî) li êzgê (radio) Kurdî werdigirîn.

- Li sala 1959 di gel vefrekî têkel (mîrî-millî)(3) bi serokatya (Fazil Ebas Mihdawî û Ebd.Elamîr Egilî) çûye Çîna Millî, ji wêrî çûye Yêkîtiya Sovyatî û devletên rojhilata Ewropai, Suisra û Libnan û piştî du heyva vegeryayeve Iraqê.

- Mayî Peywendî bi Komela Xoybûn ve li Şamê hebû ((4) paşî bibû endam diparta Hiwa da li Kurdistana Îrane û peywendî li gel Barzanî yê nêmir hebû, giruvê bo vê çendê namê wî yê ya ku ji Barzanîyê Nemir ra verêkirî û deqa wê di kitêba heja û xebatger Meshud Barzanî da hatiye belavkirîn.(5)

- Demê zivirina Barzanîyê Nemir ji Yêkîtiya Sovyetî bo axa welat Mayî yêk bu ji endamên wefrê Amêdiyê yê pêşwaziya Barzanî û endamêkê pîr bizav bû li nav rêzên Partiya Demoqrata Kurdistan.

- Li sala 1961 dîsan biryara girtina wî ji Layê Ahmet Saleh Ebdî ve dihête dan ku bo (Kele Saleh) bihête dîr yêxistin û li şeva 15-16/01/1961 hatiye girtin û desteser kirin li gel kurê xwe Mehsud Mayî û berev Bexda birîne, sipedeya 18.01.1961 li deste serxana polîs ya giştî desteser kirîne û bûne mêvanên şehîdê Nemir Salah Yusifî û 75 Kesên din li desteserxanê û bahra pîtr ji wan Kurd bûn û partî bûn, roja 19.01.1961 Mayî bo Qahe Saleh hate veguhaztin û desteser kirin.

- Li 09.12.1961 piştî derçûna biryara birdana desteserên siyasî ji layê Ebd-El Kerim Qasimî hatiye berdan û li Bexda maye.

- Li 12.01.1962 bo devera xaneqîn hatiye veguhaztin daku bibete berbersê leşkerî û harîkarê Hamî Elî Şerîf-î û nêzîkî salekê li Bemu maye û paşî serdana Barzanîyê nemir kiriye.

- Li dêf daxwaza Barzanîyê Nemir zivirîye devera Behdînan dabibîte yarîderê xudê jê razî Eshed xoşivî û berbersê gir û girîf tîn civakî û çareserkirina wan li dêf rê û re-baza Kurdayetî û busulmanîyê.

- Li sala 1963 demê rêjema xwînmêja behsî, endamên wêvde dan û standîne girtin û li 10.06.1963 agirê şerî helkiriye ve û hêriş înayine ser Kurdistanê, bîryar hate-dan Mayî bibîte berbersê leşkerê devera Sipney li rêzên Parti

Demokratî Kurdistan.

- Li sehet çuarê êvariya şembî 22.06.1963 bi egera hêrişên. Dirindane yên firokên rejêma faşî û bombe barankirina bingeh û çeperên peşmergê Kurdistanê li devera Sipney(6) dihete şehîd kirin û 17 peşmergên din jî dihête birîndarkirin û digehête rêza karwanê şehîdên bizava azadî xwaza Kurdî. Hezar silav li ser giyanê û yê paqij û tevaya şehîdên Kurd û Kurdistanê û serkarwanê şehîdan Barzanîye nemir ji xudaye mezin dixwazin li beheştê şad bibît.

Mayî û Rewşenbîrî

Di warê rewşenbîrî da, Mayî destekê bala divehandîna hozanê da hebûye, xortekê hizir tîj û hişyar û pêvehatî bûye û nivîsere kê desthel û peysik bilind û bizever bûye, di tor û mejwa Kurd da, mişe hozan û gotar û vekolîn bi zimane Kurdî û Erebi di kovar û rojnama da da belavkirîne mîner: Hewar, Xebat, Ronahî, Gelavej, Pêşkevîtin, Sida Elruafid, Rastî, El-hekîke, Ela-Sikafe Cedîde û Reyî El-am.

- Li sala 1958 du programên (mêjuyî-toreyî) li êzgê Kurdî li Bexda wergirtine.

- Li sala 1959, di gel wefrekê têkel (mîrî-millî)(7) çûye Çîna Millî û wedere li yana nejadên Çîne Kerekê girîng û pîr biha li ser hizir û rewşenbîrya Kurdî pêşkêş kiriye.

- Herçende Mayî hezanvanekê baş bûye belê digot. "Ez ne hozanvanîm belkû ez hozan nivîsîn eger bêjine min mêjûvan min pê xostire çûnkû mereqamin ewe ez bigehime binyatekê xuristî be dîroka Kurdî û toxîbekê bo wan kesan ku Kurdan bi Ereban Faris yan Turk didine nasîn û dîroka Kurdî û Kurdistanê têkdişêlin danîm." Her ji bo vê armanca pîroz, rencexa mezin di muzexane û kitebxaney Mûsil û Bexda da dibet û hejmareka tekst û jîderên mêjûyî peyda diket, giruvê bo vê çendê bu kitêba xwe ya mêjûyî "Kurd Li Behdînan" mîfa ji 75 jêderên Kurdî û Erebi û Biyanî wergirtiye.

- Li sala 1960 li Kongîra Mamostayên Kurd Li Şeqlava gotarek toreyî Li Ser Şêx Adi û li gel hozeneka wî bi zimanê Erebi xwandîye.

- Mayî peywendiyên bi hêz û mukim li gel gelek nivîser û hozanvan û torevanên navdarên hebûne mîna (8): Cigerxwîn, Osman Sebrî, D.Silimas, Qenatê Kurdo Kurdo-yef, Erebe Şemo, Kamûran Bedirxan, Rewşen Bedirxan, Refîq Hilmî, Eladdîn Sicadî, Şêx Mihemed Xal, Nizamedîn Huseyîn, Hiznî Mukrîyanî, Giw Mukrîyanî, Ibrahîm Ahmed, Hilmî Elî Şerîf, Hafîz Qazî, Saleh Yusifî, Kamil Beşîr, Ebdulkadir Qizaz, Hejar Mukrîyanî û gelekên din.

Her wesa peywendî li gel hindek hozanvan û nivîser û torevanên Ereban hebûn.(9) Mîna Mihemed Mehdî El-Cewahîrî, Sefa El-Hafîz, Şakir Xisbak, Şehîd Dewecî, Dawud El-Çelebî, Sileman El-Sayix, Cercîz Fethullah, Mihe-med Mehdî El-Kesîr, Dr.Baqgîr Semoke, Dr. Nadir û gelekên dî.

Mayî ne bes nivîser û hozanvan û mêjûnivîs bûye belkû di ware şanoyêda jî beşdar bûye û şanogerîyek bi nave KAWA li sala 1963 nivîsiye û her li NEWROZA we sale li gunde BEDOHI peşkes kiriye. Her wesa Mayî çîrok û pexşan jî nivîsiye û şarezayî di folklore hebûye.

1. Kurdên Behdînan, mêjûyeye li sala 1960 Li Çapxana El-Hisan, Li Mûsil, bi zimanê Erebiye.(10)
2. Tarîxa Berwarî Bala bi zimanê Erebiye ne diyare.
3. Behîsta nediyar, destnivîs bi zimane Erebi.
4. Tercume mizdeharoj bi zimane Erebiye.
5. Tercuma Acelud bi zimane Erebiye.
6. Viyan û tolvêkirin, çîrok bi zimane Kurdiye le nediyare.
7. Metelokên Kurdî bi tipên latîni nivîsiye.

8. Nivana şîhir bi zîmanê Kurdî(2) ne diyare.
9. Mewluda Pêxember(Gulozer) bi tîpen latîni nivîsîye.
10. Bawerî, bi zîmanê Kurdîye, nediyare.
11. Gelîye Muzîrka, bi zîmanê Erebiye, ne diyare.
12. Kurd li tarîxe da
13. Dewleta Eyubî, beşe duyemîm.
- Her du jî bi zîmanê Erebi bûn û li Bexda hatin Sotandîn.
14. Semîner li ser Kurdan li Çînê, bi zîmanê Erebi çapkîriye.
15. El-zîmbîqa el-bêda, bi zîmanê Erebi nediyare.

Hêjayan xwandevanên bihagiran, me pê xoşe van hardu parçe hozanên Mayîye nemir ji he-wara bikin diyari.

- Li 28.09.1962 Mayî ev helbeste li jêr navê; "Min Kurdîstanîm" vehandîye û xwe kirîye Kurdistan û derdê nezînê Kurdistanê (Bîrîndarî, bindestî, tepeserî kavil û wêranî, cerd û talan) kirina Kurdistanê bi derdê xwe zaniye û derbîriye û dibêjî:

Min Kurdîstanîm êşîm zor hene
Kovan û keser sed zam û jene
Ez bîrîndarîm bîrînim kûre
Çibîkim ka nijda nijdare dûre
Derdîm girane nahête gotin.
Cergîm agîre dil hate sotin
Ez Kurdîstanîm ketîm bin renî
Çend meh û sale ez bûme benî
Ezîm Kurdîstan pîrî derd û kovan
Her û birengêkê li min cerd û talan.

- Mayîye dilsoz di hozaneka dî da fîesta koçka hozanvanên navdar û Kurdperwerên berî xwe dîke û hozana xwe bi navên wan dîxemilîne û dibêje:
Rabû ser piya Elî Herîrî
Şîhî wek pîlîng colî wek şêvî
Dengê wî veda li Bayazîd û Wan
Xanî hişyarkîr bi wan bang û dangan
Xanî bibîstî girîye Kurdistan
Bangî baberax gazyên du Eliyan

Careka dî hezar silav li ser giyanê paqijê Mayî û tevaya nivîser û hozanvan û rewşenbîrên dirêka serbilîndî û serfîrazîya Kurd û Kurdistanê da giyanên xwe kirine qurban û tevaya şehîdên Kurdîniyê û ser karwanî şehîdan Barzaniyê nemir.

Jêder û demen

1. Hozanvanên Kurd b.p 497 danan tûjandîna Sa-dîq Bahaddîn Amêdî, Çapxaney Korî zanyarî Iraq Bexda 1980.
2. Jêderî yêkî b.p 498
3. Her ew jêder b.p 499
4. Korek li ser şehîd Enwer Mayî li roja 24.06.1992 li baxçê yêkîtiya nivîsên Kurd tayê
5. Dihokê jî layê nivîserê hêja Mihsum Mayî.
6. Kovara "Metîn" jimare 9 b.p 12, 1992
7. Jêderî (3)
8. Dest nivîs û belgeameyên Mayî û hevdiñenek li gel Kurê Şehîdî (Mihsum Mayî)
9. Jêderî (8)
10. Kurd li Behdînan-Mûsil Çapxanê Hesên 1960 Enwer Mayî (bi zîmanê Erebi)

Sonuçta, ayaklanma bastırılır. Aşiretler tavır değiştirmeye başlarlar. Muhbirlerin sayısı hızla artar.

Dersim aşiretleri, Kürt savaşçıları Elazığ'a girdiğinde hala sessizdirler. Bu sessizlikte şeriatçı bir Kürt Devleti'ne duyulan güven-sizlik egemendir. Bekle-gör politikasını izlerler.

Batı Dersim aşiretlerinden olan eski Dersim Milletvekili Hasan Hayri, Elazığ ele geçirildiğinde şehirdeydi. Ayaklanmaya katılmaz. Fakat kemalistlerin zorbalığından da kurtulamaz. Ayaklanma sonrası idam edilir.

Hasan Hayri M.Kemal'in yalanlarına kanarak milletvekili olmuştu. Kemalistler O'nu iyi kullanırlar. Lozan Konferansı'na telgraf çekerek 'Kürtlerin Türklere ayrılmıyacağını' ayrıca yine O, Meclis kürsüsünde benzer sözler söyleyerek kemalistlerin propogandalarına ve yapılanmasına yardımcı olur. İdam edildiği sırada söylediği sözler artık çok geçti. Yaptıklarından pişmandı. "Yaşasın Kürt Milleti! Ey Kürdistan şehitleri, İşte Hasan Hayri size kavuşuyor" der. Ayaklanma, Kürt savaşçılarının aleyhinde gelişme gösterince Dersim'in Mazgirt kazasındaki bazı aşiretler arkadan Kürt savaşçılarına saldırırlar. Devlet, alevi aşiretlerini iyi kullanır. Varto'daki Hormek ve Lolanlılar da kendi halkına karşı savaşır. Kemalistler, Dersim'deki aşiretlere ayaklanmaya katılmadıkları için övgüler düzerler. 'Dersimlilerin hep böyle olmasını isterler.'

Ayaklanma sonrası 3.Ordu Müfettişi Diyarbakırlı Orgeneral Kazım İnanç, Korgeneral Naci Eldeniz ve Kabataşlı Nurettin, Hozat'ı ziyaret ederek Dersimlilerin durumlarını kontrol ederek Dersim aşiretlerine teşekkür ederler. Üstelik daha önceleri Dersim aşiretlerinin bölgeleri dışında saldırı ve yağma girişimlerine bir şey demezler, sorgulamazlar, ses çıkarmazlar. Bilakis teşvik ederler. Dersim aşiretlerinden bazılarının bu tür olumsuz hareketlerini Türk heyetleri övgüyle diğer aşiretlere anlatarak nüfuzlarını pekiştirmeye çalışırlar.

Bu arada ayaklanma bölgelerinde büyük katliamlar yapılır. Bir kısım halk Batı illerine sürgüne yollanır.

Ayaklanma sırasındaki bölgesel kopukluk ayaklanma sonrası da devam eder. Siirt, Bitlis, Mardin bölgelerinde bazı aşiretlerin direnmeleri devam eder. Tek, tek direnişler kısa zamanda yenilgiye uğratılır.

Devlet ayaklanma sırasında çıkarttığı Takrir-i Sükün yasasıyla tekke, zaviye gibi dini kurum örgütlenmelerini yasaklar. Tam bir terör estirilir. Kemalistlere muhalefet eden Terakki Perver Cumhuriyet Fırkası (Partisi) kapatılır. Bu parti de ayaklanmaya karşı olmakla birlikte M.Kemal'e olan muhalifliği kapatılmasına neden olur. Üstelik muhafazakar ilkeleri vardı. Yanısıra islami propoganda yapan gazeteler kapatılır, birçok gazeteci tutuklanır.

Gazeteciler, Mustafa Kemal'e övgüler sıraladıktan sonra serbest bırakılırlar. Şark İstiklal Mahkemesi yardımcı savcısı Avni Doğan, komployu anılarında açıklamaktadır. (Bkz. M.Tunçay; Tek Parti, Yurt Yay. İst.1985)

İstanbul'da bulunan Şeyh Abdülkadir ayaklanmayla bağlantı kurdurtularak Diyarbakır'a getirilerek astırılır. İster millî isterse dini olsun kemalistlere eleştiri yöneltten önemli isimler birbiri ardına yokedilirler.

Şeyh Sait ve arkadaşları Diyarbakır'da, Haziran sonunda idam edilirler.

Ayaklanma, şeriatçı bir Kürdistan içindi. Ulusal ve dini yönleri içiçeydi.

Ayaklanma bastırıldıktan sonra Dersim'den Ankara'ya birçok telgraf çekilir, katliamlar protesto edilir, tehditler savrulur.

69. YILINDA ŞEYH SAİT AYAKLANMASI

Kemalistler Lozan sonrası artık lafta da olsa Kürt haklarından bahsetmezler. Kürt gerçekliğini inkar ederler. Türkler açısından dış sorun halledildiğinden artık bütünüyle içe yönelirler. İçteki en büyük tehlike olarak gördükleri Kürtlerdi. Kemalistler Kürtler üzerinde iktidarlarını bütünüyle kuramamışlardı. Hoşnutsuzluğu merkezîyetçilikle aşmak istiyorlardı.

Kürdistan'da o yıllarda çok büyük sayıda asker yoktu. Aşiret reislerinin egemenliğinde feodal bir yapılanma sözkonusuydu. Aşiret reisleriyle kurdukları 'olumlu' ilişkiler veya aşiret önderlerini bölgelerinden sürmelerinden sonra doğan boşluktan yararlanma veya baskıcı, zorba yöntemleri Kürtlerin örgütsüzlüğüyle de birleşince T.C'nin Kürdistan'daki varlığı sürüp gidiyordu.

Kürtler arasında kendi aleyhlerine gelişmeleri görülenler belki çok sayıdaydı. Ama örgütlenerek mücadeleyi omuzlamak isteyenlerin sayısı düşüktü. İstanbul'daki Kürt yurtseverleri ülke topraklarına ayakları basmadığından yeterli etkide bulunamıyorlardı. Dahası kemalistlerin etkinlik kurmaya başlamasından sonra zaten cılızlaşan Batı Ermenistan topraklarında ve Kürdistan'daki örgütlenmeler, Erzurum'da kurulmuş olan Azadi örgütünün çalışmalarıyla aşılımaya çalışılır.

1922 yılında kurulduğu bilinen Kürdistan Azadi Örgütü'nün yöneticileri, eski Bitlis milletvekili Yusuf Ziya, Hasananlı ve Cibranlı Halitlerdi.

Azadi Örgütü illegaldi.

Örgüt, taraftar kazanmak için birbiri ardına toplantılar, görüşmeler yapmaya başladı.

Örgütün önderleri özellikle Kürdistan'da tanınmış kişilerle ilişki kurmaya özen gösterirler.

Erzurum ve çevresindeki çalışmaları sırasında büyük zorluklarla karşılaşır. Şöyleki; önceki yıllarda Hasananlı Halitle Cibranlı Halit, II. Abdülhamit'in Hamidiye Alaylarında aşiretlerinin başında Osmanlılara hizmet etmişlerdi. Özellikle le Ermenilere ve alevi Kürt aşiretlerine karşı çokca şiddetli saldırıları sözkonusu olmuştu. Aralarındaki çelişkiler artmış, devletin beklentilerine cevap vermişlerdi. Bir anlamıyla görevleri de bitmişti. Çünkü Batı-Ermenistan Kürtleştirildiği gibi, Kürtler kendi aralarında da birlik sağlayamamışlardı.

Daha sonra yaptıklarının bilincine varan Azadi Örgütü kurucuları, alevi aşiretlerini kazanmaya çalışırlar. Varto bölgesinde yaşayan Dersim'den göç etmiş Hormek ve Lolan aşiretlerinin ağalarıyla toplantılar düzenlerler. Alevi liderleri güvensizliklerini dile getirirler. Anlaşma sağlanamaz. Hasananlı Halit Dersim'e de gider. Orada da olumlu bir gelişme sağlanamaz.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra halifeliğin kaldırılması, Kürtlere verilen sözlerin yerine getirilme-

mesi Azadi üyelerince propogandalarının merkezini oluşturur.

Bu arada şeriatçı çevrelerde de büyük bir hoşnutsuzluk vardır. Mustafa Kemal'e karşı hoşnutsuzluk anti-laisizm şeklinde büyümektedir. Fakat bu hoşnutsuzluk da örgütsüzdür.

1924 yılında Hasananlı Halitle Yusuf Ziya, Bitlis'te isyan hazırladıkları gerekçesiyle tutuklanırlar. Beytülşebab'ta subay olan İhsan Nuri ve arkadaşları Yusuf Ziya'nın şifreli telgrafını yanlış yorumlayınca isyan ederler. Başarılı olamayınca da Irak'a kaçarlar. Yusuf Ziya ve Hasananlı Halit bu nedenle tutuklanır. Bu gelişmeden sonra Azadi Örgütü, lider boşluğunu Şeyh Saitle çözümler.

Şeyh Sait, birçok yönde çalışmalar yapar. Diğer parçalardaki Kürt önderleriyle ilişkiler kurmaya özen gösterir. İstanbul'daki etkili isim Şeyh Abdülkadirle oğlu aracılığıyla ilişki kurar. Çeşitli toplantılarında dış devletlerle nasıl bağlantı kurulacağına tartışmalarını yapar.

Alevi aşiretlerinin liderleriyle de görüşür. Hatta söylenildiğine göre Dersim'e gelir, Seyit Rıza'yla görüşür, fakat anlaşamazlar. Nuri Dersimi ise belli bir işbirliğinin sağlandığı yönünde yazmaktadır.

Ayaklanma hazırlıkları, hızla ilerler. Ayaklanma sırasında her aşiret kendi bölgesinde harekete geçerek Türk kuvvetlerini vuracaktı. Fakat hala örgütlülükleri yeterli değildi. Güçlü önderlikleri yoktu. Dış bağlantıları kurulmamıştı. Türkiye Kürdistanı'nın Güney kısmındaki çalışmalarında da çok yetersizdiler. Bütün bu olumsuzluklarını aşmaları gerekiyordu. Ama olması gerekenin dışında ayaklanma zamanından önce patlak verir. (Şubat 1925) Günümüzdeki kitle iletişim araçlarına o dönemde sahip olunamadığından Piran'da askerlerle olan çatışma, ayaklanmanın işareti olarak kabul edilerek birçok yerde Türk kuvvetlerine baskınlar başlar. Olaylar birbirini takip eder. Şeyh Sait'in bu gelişmeleri yönlendirmesi zordur. Silvan, Varto, Çapakçur, Elaziğ, Piran, Genç birbiri ardına Kürt kuvvetlerinin eline geçer. Diyarbakır kuşatılır, fakat geri püskürtülürler.

Türk Devleti, ayaklanmayı bastırmak için çeşitli illerden asker toplayarak yollar. Ayaklanmayı İngiliz kışkırtması, irtica-i ve siyasi olarak adlandırır.

Güney'den Diyarbakır'a asker yollamak istenildiğinde -demiryolu Suriye'den geçip Nusaybin'e geliyordu-Fransızlardan izin isterler. Fransızlar, 'İngilizlere yönelik olmasının garantisini aldıktan sonra' Türk askerlerinin geçmesine izin verirler. Türkler ayaklanmayı 'İngiliz kışkırtması' olarak göstermeye çalışırlarken, İngilizler de ayaklanmanın 'Türklerce yapıldığı' izlenimi vardır. İngiliz gizli belgeleri incelendiğinde bu durumu görmek olanaklıdır. (Robert Olson; Kürt Milliyetçiliğinin Kaynakları ve Şeyh Sait İsyanı, Özge Yay. Ankara-1992, Ahmet Mesut; İngiliz Gizli Belgelerinde Kürdistan 1918-1958, İst.1992)